

Ingripanden mot unga lagöverträdare

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2005/06:165 Ingripanden mot unga lagöverträdare. I anslutning till behandlingen av propositionen tar utskottet upp sammanlagt 168 motionsyrkanden. Av dessa härrör 43 motionsyrkanden från följdmotioner och återstoden i huvudsak från motioner som har väckts under den allmänna motionstiden åren 2004 och 2005.

I propositionen föreslår regeringen ett antal ändringar i reglerna om ingripanden mot och behandlingen av unga lagöverträdare. Förslagen är bl.a. ett led i arbetet som inleddes genom reformen år 1999 med att vidareutveckla och förbättra påföljdssystemet för unga i åldern 15 till 21 år som har gjort sig skyldiga till brott. Förslagen syftar också till att förbättra möjligheterna att tidigt ingripa för att motverka att personer under 15 år utvecklar en kriminell livsstil.

Påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten får en annan avgränsning genom att den unge, för att överlämnas till vård, skall ha ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd som syftar till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt. Påföljden byter även beteckning till ungdomsvård.

Ungdomstjänst införs som en ny påföljd för unga lagöverträdare. Påföljden verkställs av socialtjänsten och skall bestå av oavlönat arbete samt annan särskilt anordnad verksamhet. Ungdomsvård kan kombineras med ungdomstjänst.

Stödet till unga personer, även till dem under 15 år, förstärks. En särskilt kvalificerad kontaktperson skall kunna utses om den unge är i behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka en risk för missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Kommunerna åläggs att sörja för att medling med anledning av brott kan erbjudas när gärningsmannen är under 21 år. Vidare görs ändringar i bl.a. bestämmelsen om åtalsunderlåtelse för unga i syfte att stärka medlingens roll i rättsprocessen.

Skyndsamhetskravet vid handläggningen av mål mot unga utvidgas till att avse alla brott med fängelse i straffskalan. Därutöver behandlas vissa ytterligare frågor som har att göra med domstolarnas handläggning av ungdomsmål samt vissa straffprocessuella frågor.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007 med undantag för förslaget om medling som obligatorium för kommunerna, vilket föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag och avslår samtliga motionsyrkanden. I ärendet finns 51 reservationer (m, fp, kd, c) och två särskilda yttranden (m, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Redogörelse för ärendet	13
Ärendet och dess beredning	13
Propositionens huvudsakliga innehåll	14
Inledning	15
Utskottets överväganden	16
Brott av unga – allmänna utgångspunkter	16
Påföljder för unga lagöverträdare	19
Vård inom socialtjänsten m.m.	19
Andra frågor om påföljder för unga lagöverträdare	25
Medling, m.m.	26
Myndigheternas verksamhet	28
Samverkan mellan myndigheter	28
Organisatoriska frågor	30
Särskild skyndsamhet vid handläggningen, m.m.	31
Kontakter med vårdnadshavare	32
Åtgärder beträffande barn under 15 år	33
Särskilda handläggningsfrågor	34
Registerfrågor	35
Övriga frågor	36
Knivlagen	36
Klotter och annan skadegörelse	36
Skadestånd	37
Lagförslagen	38
Reservationer	39
1. Målen för kriminalpolitiken, punkt 1 (kd, c)	39
2. Rasistiska organisationer m.m., punkt 2 (kd)	39
3. Brott av unga – allmänna utgångspunkter, punkt 3 (m, fp, kd, c)	40
4. Påföljdssystemet för unga lagöverträdare, punkt 4 (c)	41
5. Vård inom socialtjänsten som påföljd, punkt 5 (m)	42
6. Vård inom socialtjänsten som påföljd, punkt 5 (kd)	43
7. Ungdomsvårdens innehåll, punkt 6 (fp, kd)	43
8. Ungdomsvårdens innehåll, punkt 6 (c)	44
9. Fler åtgärder utan samtycke, punkt 7 (m, fp)	45
10. Kvaliteten på yttranden, punkt 8 (m, fp, kd, c)	45
11. Ansvar för ungdomstjänst, punkt 9 (m, kd)	46
12. Ungdomstjänstens innehåll, punkt 11 (m, fp, kd, c)	46
13. Uppföljningssammanträden, punkt 12 (m)	47
14. Ungdomstjänstens längd m.m., punkt 13 (m, fp, kd)	48
15. Böter för unga lagöverträdare, punkt 15 (fp)	48
16. Ansvar för slutna ungdomsvård, punkt 16 (m)	49
17. Kvalitetssäkring av ungdomshemmen, punkt 17 (kd, c)	49
18. Antalet platser i ungdomshemmen, punkt 18 (kd)	50
19. Handlingsplaner för vård av unga, punkt 19 (m, kd, c)	50
20. Särregeln om fängelse för unga, punkt 20 (m)	51

21. Villkorligt fängelse, punkt 21 (m)	51
22. Helgavskiljning, punkt 22 (m, fp)	52
23. Fotboja för unga lagöverträdare, punkt 23 (m)	53
24. Stöd till medling, punkt 27 (fp)	53
25. Användningen av medling, punkt 28 (m, fp, c)	54
26. Stöd till unga brottsoffer, punkt 29 (m, fp)	54
27. Samverkan mellan myndigheter, punkt 30 (m, fp, kd, c)	55
28. Information från socialtjänsten till polisen, punkt 31 (m, fp, kd, c)	55
29. Information från socialtjänsten till skolan, punkt 32 (m, fp, kd, c)	56
30. Rånkommissioner inom polisen, punkt 33 (fp, c)	57
31. Ungdomsrotlar inom åklagarväsendet, punkt 34 (fp)	57
32. Ungdoms- och jourdomstolar, punkt 35 (fp, kd)	57
33. Ungdomsrotlar på tingsrätterna, punkt 36 (kd)	58
34. Skyndsamhet vid ingripanden mot unga, punkt 37 (m, fp, kd, c)	59
35. Tillämpningen av skyndsamhetskriteriet vid utredning och lagföring av ungdomsbrott, punkt 38 (m)	59
36. Skyndsamhet vid brottsutredning, punkt 39 (fp)	60
37. Skyndsamhet vid rättegångar som gäller unga personer, punkt 40 (fp, c)	60
38. Barnkompetens inom rättsväsendet, punkt 41 (m, c)	61
39. Kontakter med vårdnadshavare, punkt 42 (m, fp, kd, c)	61
40. Föräldrars närvaro vid polisförhör, punkt 43 (m, fp, kd, c)	62
41. Föräldrars närvaro vid strafföreläggande, punkt 44 (m, fp, kd, c)	63
42. Föräldrars närvaro vid rättegång, punkt 45 (m, fp, kd, c)	63
43. Föräldrars rätt till ersättning för inställelse i rätten, punkt 46 (m, fp, kd, c)	64
44. Åtgärder beträffande barn under 15 år, punkt 47 (m, fp, kd, c)	64
45. Drogtester på barn under 15 år, punkt 48 (m, fp, kd, c)	65
46. Särskilda handlägningsfrågor, punkt 49 (kd)	65
47. Gallring, punkt 50 (fp)	66
48. Registrering av uppgifter om unga lagöverträdare, punkt 51 (m, fp, kd, c)	67
49. Klotter och annan skadegörelse, punkt 53 (m, fp)	67
50. Vårdnadshavares skadeståndsansvar, punkt 54 (m, fp, kd, c)	68
51. Solidariskt skadeståndsansvar för unga lagöverträdare, punkt 55 (m, fp, kd, c)	68
Särskilda yttranden	70
1. Påföljdssystemet för unga lagöverträdare, punkt 4 (mp)	70
2. Ungdomstjänst i privata sektorn, punkt 10 (m)	70
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	71
Propositionen	71
Följdmotioner	71
Motion väckt med anledning av skr. 2003/04:129	74
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004	74
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	79

<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	86
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	114
<i>Bilaga 4</i>	
Socialutskottets yttrande 2005/06:SoU5y	115

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Målen för kriminalpolitiken

Riksdagen avslår motion 2003/04: MJ63 yrkandena 39 och 43.

Reservation 1 (kd, c)

2. Rasistiska organisationer m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05: Ju332 yrkande 1 och 2004/05: Ju483 yrkande 2.

Reservation 2 (kd)

3. Brott av unga – allmänna utgångspunkter

Riksdagen avslår motionerna 2004/05: Ju352 yrkande 6, 2004/05: Ju449, 2004/05: Ju483 yrkandena 1 och 4, 2004/05: Ju489 yrkande 1, 2004/05: Ju500 yrkande 9, 2004/05: So358 yrkande 6, 2004/05: N403 yrkande 19, 2005/06: Ju39 yrkandena 1–3, 2005/06: Ju42 yrkandena 1 och 3, 2005/06: Ju332 yrkande 17, 2005/06: Ju484 yrkande 1, 2005/06: Ju489, 2005/06: Ju510 yrkande 5, 2005/06: Ju532 yrkande 1, 2005/06: Kr255 yrkande 13 och 2005/06: Kr376 yrkandena 40 och 42.

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

4. Påföljdssystemet för unga lagöverträdare

Riksdagen avslår motionerna 2004/05: Ju330 yrkande 17 och 2004/05: Ju424 yrkande 16.

Reservation 4 (c)

5. Vård inom socialtjänsten som påföljd

Riksdagen avslår motionerna 2004/05: Ju352 yrkande 8, 2004/05: Ju500 yrkande 3, 2005/06: Ju39 yrkande 6, 2005/06: Ju410 yrkande 10, 2005/06: Ju478 yrkande 11 och 2005/06: Ju530 yrkande 9.

Reservation 5 (m)

Reservation 6 (kd)

6. Ungdomsvårdens innehåll

Riksdagen avslår motionerna 2003/04: MJ63 yrkande 40, 2005/06: Ju41 yrkande 1 och 2005/06: Ju42 yrkande 5.

Reservation 7 (fp, kd)

Reservation 8 (c)

7. Fler åtgärder utan samtycke

Riksdagen avslår motionerna 2004/05: Ju500 yrkande 2, 2005/06: Ju40 yrkande 3 och 2005/06: Ju533 yrkande 7.

Reservation 9 (m, fp)

8. Kvaliteten på yttranden

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju481 yrkande 4, 2005/06:Ju478 yrkande 8 och 2005/06:Ju533 yrkande 22.

Reservation 10 (m, fp, kd, c)

9. Ansvar för ungdomstjänst

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 7 och 2005/06:Ju478 yrkande 12.

Reservation 11 (m, kd)

10. Ungdomstjänst i privata sektorn

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju39 yrkande 8.

11. Ungdomstjänstens innehåll

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 9 och 2005/06:Ju533 yrkande 5.

Reservation 12 (m, fp, kd, c)

12. Uppföljningssammanträden

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 12 och 2005/06:Ju530 yrkande 10.

Reservation 13 (m)

13. Ungdomstjänstens längd m.m.

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju41 yrkande 2.

Reservation 14 (m, fp, kd)

14. Införande av ungdomstjänst som självständig påföljd

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju487 yrkande 2 och 2005/06:Ju530 yrkande 13.

15. Böter för unga lagöverträdare

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju500 yrkande 14, 2005/06:Ju379 yrkande 14 och 2005/06:Ju533 yrkande 8.

Reservation 15 (fp)

16. Ansvar för slutna ungdomsvård

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju352 yrkande 9, 2005/06:Ju39 yrkande 10 och 2005/06:Ju530 yrkande 11.

Reservation 16 (m)

17. Kvalitetssäkring av ungdomshemmen

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju42 yrkande 6.

Reservation 17 (kd, c)

- 18. Antalet platser i ungdomshemmen**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju41 yrkande 3.
Reservation 18 (kd)
- 19. Handlingsplaner för vård av unga**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju39 yrkande 11.
Reservation 19 (m, kd, c)
- 20. Särregeln om fängelse för unga**
Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju352 yrkande 11.
Reservation 20 (m)
- 21. Villkorligt fängelse**
Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju352 yrkande 10.
Reservation 21 (m)
- 22. Helgavskiljning**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju500 yrkande 15, 2005/06:Ju39 yrkande 14, 2005/06:Ju40 yrkande 2, 2005/06:Ju379 yrkande 15, 2005/06:Ju530 yrkande 12 och 2005/06:Ju533 yrkande 6.
Reservation 22 (m, fp)
- 23. Fotboja för unga lagöverträdare**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 15 och 2005/06:Ju530 yrkande 14.
Reservation 23 (m)
- 24. Omhändertagande av unga**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju539.
- 25. Straffmyndighetsåldern**
Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju475.
- 26. Medling hos samtliga kommuner**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju500 yrkande 16, 2005/06:Ju478 yrkande 16 och 2005/06:Ju533 yrkande 12.
- 27. Stöd till medling**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju289, 2004/05:Ju500 yrkande 17 och 2005/06:Ju284.
Reservation 24 (fp)
- 28. Användningen av medling**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju360, 2005/06:Ju39 yrkande 13 och 2005/06:Ju40 yrkande 4.
Reservation 25 (m, fp, c)

29. Stöd till unga brottsoffer

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju533 yrkande 4.

Reservation 26 (m, fp)

30. Samverkan mellan myndigheter

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju420, 2004/05:Ju500 yrkandena 5, 6 och 10, 2004/05:A350 yrkandena 14 och 15, 2005/06:Ju409 och 2005/06:Ub260 yrkande 17.

Reservation 27 (m, fp, kd, c)

31. Information från socialtjänsten till polisen

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju500 yrkande 4, 2005/06:Ju39 yrkande 17 och 2005/06:Ju379 yrkande 12.

Reservation 28 (m, fp, kd, c)

32. Information från socialtjänsten till skolan

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 4, 2005/06:Ju40 yrkande 10 och 2005/06:Ju533 yrkande 18.

Reservation 29 (m, fp, kd, c)

33. Rånkommisioner inom polisen

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju500 yrkandena 12 och 13.

Reservation 30 (fp, c)

34. Ungdomsrotlar inom åklagarväsendet

Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr376 yrkande 41 i denna del.

Reservation 31 (fp)

35. Ungdoms- och jourdomstolar

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju359 yrkande 1, 2004/05:Ju481 yrkande 3, 2004/05:Ju500 yrkande 11, 2004/05:Ju506 yrkande 3, 2005/06:Ju464 yrkande 1, 2005/06:Ju478 yrkande 14 och 2005/06:Kr376 yrkande 41 i denna del.

Reservation 32 (fp, kd)

36. Ungdomsrotlar på tingsrätterna

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju509.

Reservation 33 (kd)

37. Skyndsamhet vid ingripanden mot unga

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju481 yrkande 2, 2004/05:Ju500 yrkande 1, 2005/06:Ju39 yrkande 20, 2005/06:Ju478 yrkande 1, 2005/06:Ju532 yrkande 3, 2005/06:Ju533 yrkande 13 och 2005/06:Kr376 yrkande 39.

Reservation 34 (m, fp, kd, c)

- 38. Tillämpningen av skyndsamhetskriteriet vid utredning och lagföring av ungdomsbrott**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju366 och 2005/06:Ju226.
Reservation 35 (m)
- 39. Skyndsamhet vid brottsutredning**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju40 yrkandena 5 och 6 samt 2005/06:Ju533 yrkande 20.
Reservation 36 (fp)
- 40. Skyndsamhet vid rättegångar som gäller unga personer**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju533 yrkande 21.
Reservation 37 (fp, c)
- 41. Barnkompetens inom rättsväsendet**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju39 yrkande 21.
Reservation 38 (m, c)
- 42. Kontakter med vårdnadshavare**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju379 yrkande 13 och 2005/06:Ju478 yrkande 3.
Reservation 39 (m, fp, kd, c)
- 43. Föräldrars närvaro vid polisförhör**
Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju478 yrkande 4.
Reservation 40 (m, fp, kd, c)
- 44. Föräldrars närvaro vid strafföreläggande**
Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju476 yrkande 2.
Reservation 41 (m, fp, kd, c)
- 45. Föräldrars närvaro vid rättegång**
Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju476 yrkande 1, 2004/05:Ju500 yrkande 7, 2005/06:Ju40 yrkande 9 och 2005/06:Ju478 yrkande 7 i denna del.
Reservation 42 (m, fp, kd, c)
- 46. Föräldrars rätt till ersättning för inställelse i rätten**
Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju42 yrkande 2, 2005/06:Ju478 yrkande 7 i denna del och 2005/06:Ju483 yrkande 17.
Reservation 43 (m, fp, kd, c)

47. Åtgärder beträffande barn under 15 år

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:A350 yrkande 16, 2005/06:Ju39 yrkande 18, 2005/06:Ju40 yrkande 1, 2005/06:Ju379 yrkande 11, 2005/06:Ju410 yrkande 3, 2005/06:Ju478 yrkandena 2 och 6, 2005/06:Ju483 yrkande 16 och 2005/06:Ju533 yrkandena 15 och 24.

Reservation 44 (m, fp, kd, c)

48. Drogtester på barn under 15 år

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 5, 2005/06:Ju40 yrkande 11 och 2005/06:Ju42 yrkande 4.

Reservation 45 (m, fp, kd, c)

49. Särskilda handläggningsfrågor

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju359 yrkande 2, 2004/05:Ju481 yrkande 6, 2005/06:Ju464 yrkande 2 och 2005/06:Ju478 yrkande 15.

Reservation 46 (kd)

50. Gallring

Riksdagen avslår motion 2005/06:Ju533 yrkande 11.

Reservation 47 (fp)

51. Registrering av uppgifter om unga lagöverträdare

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 19 och 2005/06:Ju533 yrkande 16.

Reservation 48 (m, fp, kd, c)

52. Knivlagen

Riksdagen avslår motion 2004/05:Ju335 yrkandena 1 och 2.

53. Klotter och annan skadegörelse

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Ju404, 2004/05:Ju456 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Ju337, 2005/06:Ju355, 2005/06:Ju364 yrkandena 1–5 och 2005/06:Ju467.

Reservation 49 (m, fp)

54. Vårdnadshavares skadeståndsansvar

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju40 yrkande 7 i denna del och 2005/06:Ju41 yrkande 4.

Reservation 50 (m, fp, kd, c)

55. Solidariskt skadeståndsansvar för unga lagöverträdare

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 16, 2005/06:Ju40 yrkande 7 i denna del, 2005/06:Ju41 yrkande 5 och 2005/06:Ju42 yrkande 7.

Reservation 51 (m, fp, kd, c)

56. Lagförslagen

Riksdagen antar

– dels regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (2006:000) om ändring i brottsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken,
5. lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,
6. lag om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd,
7. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
8. lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
9. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister,
10. lag om ändring i polisdatalagen (1998:622),
11. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).

– dels det av utskottet i bilaga 3 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2005/06:165.

Stockholm den 11 maj 2006

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp), Britta Lejon (s), Rolf Olsson (v), Margareta Persson (s), Beatrice Ask (m), Lennart Nilsson (s), Helena Frisk (s), Elisebeht Markström (s), Göran Norlander (s), Johan Linander (c), Joe Frans (s), Cecilia Magnusson (m), Kerstin Andersson (s), Leif Björnlod (mp), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade i augusti 2002 att tillkalla en särskild utredare för att utreda, följa upp och vidareutveckla 1999 års påföljdsreform såvitt avser unga lagöverträdare (dir. 2002:95). Utredningen, som antog namnet Ungdomsbrottsutredningen, lämnade i december 2004 sitt betänkande Ingripanden mot unga lagöverträdare (SOU 2004:122).

I augusti 2001 gav regeringen i uppdrag åt Brottsförebyggande rådet (Brå), Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse att i olika delar följa upp och utvärdera den påföljdsreform för unga lagöverträdare som trädde i kraft den 1 januari 1999. Myndigheterna redovisade i november 2002 sitt uppdrag i ett flertal rapporter: Vad händer med unga lagöverträdare (Brå-rapport 2002:19), Sluten ungdomsvård – en uppföljning, Sju ungdomar om sin rättegång (Brå-rapport 2002:18) och Åklagares, domares och socialtjänstens syn på påföljdssystemet för unga. Myndigheterna presenterade en gemensam sammanfattning av resultaten från respektive myndighets fristående undersökningar, analyser och slutsatser i rapporten Unga lagöverträdare. Regeringen beslutade i november 2003 att överlämna de nämnda rapporterna till utredningen.

Ungdomsbrottsutredningens betänkande har remissbehandlats och en sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju2004/11774/L5).

I propositionen tar regeringen upp de frågor i betänkandet som rör överlämnande till vård inom socialtjänsten, ungdomstjänst, medling, olika former för stöd och kontroll samt vissa handläggningsfrågor.

Regeringen har under beredningen av ärendet inhämtat kompletterande synpunkter från Sveriges Kommuner och Landsting.

Lagrådet, som granskat de lagförslag som regeringen har arbetat fram, har i allt väsentligt godtagit förslagen men har också föreslagit vissa ändringar av huvudsakligen språklig eller lagteknisk karaktär. Regeringen har beaktat Lagrådets synpunkter och till stora delar tillgodosett dem. Vidare har vissa språkliga och redaktionella ändringar gjorts.

Regeringens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Propositionens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård bygger, såvitt gäller föreslagna ändringar i 5 och 8 §§, på förslag som har lagts fram i proposition 2005/06:63 Anmälningsskyldighet, säkerhet och tillsyn inom psykiatrisk tvångsvård. Utskottet vill uppmärksamma att förslagen i nämnda proposition numera har antagits av riksdagen (bet. 2005/06:SoU14, rskr. 195, SFS 2006:248).

Utskottet föreslår en följdändring i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård. Utskottets lagförslag finns i *bilaga 3*.

Socialutskottet, som har beslutat att avge yttrande i ärendet, har begränsat detta till att avse vissa delar av propositionen och vissa av de motionsyrkanden som har väckts i följdmotioner. Socialutskottet har ställt sig bakom regeringens förslag.

Socialutskottets yttrande finns i *bilaga 4*.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ett antal ändringar i reglerna om ingripanden mot och behandling av unga lagöverträdare. Förslagen är bl.a. ett led i arbetet som inleddes genom reformen 1999 med att vidareutveckla och förbättra påföljdssystemet för unga i åldern 15 till 21 år som gjort sig skyldiga till brott. Förslagen syftar också till att förbättra möjligheterna att tidigt ingripa för att motverka att personer under 15 år utvecklar en kriminell livsstil.

Att samhället reagerar med lämpliga och väl avvägda åtgärder är av väsentlig betydelse för att förhindra att unga begår brott. Med dessa utgångspunkter föreslår regeringen bl.a. följande.

Påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten får en annan avgränsning genom att den unge, för att överlämnas till vård, skall ha ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd som syftar till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt. Påföljden byter även beteckning till ungdomsvård.

Ungdomstjänst införs som en ny påföljd för unga lagöverträdare. Påföljden verkställs av socialtjänsten och skall bestå av oavlönat arbete samt annan särskilt anordnad verksamhet. Ungdomsvård kan kombineras med ungdomstjänst.

Stödet till unga personer, även till dem under 15 år, förstärks. Socialtjänstens insats kontaktperson vidareutvecklas. En särskilt kvalificerad kontaktperson skall kunna utses om den unge är i behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka en risk för missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Medling skall finnas tillgängligt i hela landet. Kommunerna åläggs att sörja för att medling med anledning av brott kan erbjudas när gärningsmannen är under 21 år. Vidare görs ändringar i bl.a. bestämmelsen om åtalsunderlåtelse för unga i syfte att stärka medlingens roll i rättsprocessen.

Skyndsamhetskravet vid handläggningen av mål mot unga utvidgas till att avse alla brott med fängelse i straffskalan.

Därutöver behandlas vissa ytterligare frågor som har att göra med domstolarnas handläggning av ungdomsmål samt vissa straffprocessuella frågor.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007 med undantag för förslaget om medling som obligatorium för kommunerna, vilket föreslås träda i kraft den 1 januari 2008.

Inledning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2005/06:165 Ingripanden mot unga lagöverträdare jämte ett större antal motionsyrkanden i ämnet. Motionsyrkandena handlar i huvudsak om olika slag av åtgärder från samhällets sida för att motverka att barn och ungdomar begår brott och om utformningen av påföljdssystemet för unga lagöverträdare.

I propositionen föreslår regeringen bl.a. vissa ändringar i reglerna om påföljder för unga lagöverträdare. Dessa regler ändrades i slutet av 1990-talet genom det som brukar kallas 1999 års påföljdsreform avseende unga lagöverträdare (prop. 1997/98:96, bet. JuU21). Reformen, som trädde i kraft den 1 januari 1999, byggde på grundtanken att unga lagöverträdare i största möjliga utsträckning skall bli föremål för insatser inom socialtjänsten.

Förslagen och övervägandena i den nu aktuella propositionen är föranledda av Ungdomsbrottsutredningens betänkande Ingripanden mot unga lagöverträdare (SOU 2004:122). Ungdomsbrottsutredningen hade i uppdrag att följa upp och vidareutveckla 1999 års påföljdsreform. Regeringen angav i sina direktiv till utredningen bl.a. att utgångspunkten för uppdraget skulle vara de kriminalpolitiska intentioner som kom till uttryck i nämnda reform.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om unga lagöverträdare, senast våren 2004. För en fylligare redovisning av tankarna bakom och innebörden av 1999 års påföljdsreform, gällande rätt på området och innehållet i Ungdomsbrottsutredningens uppdrag, hänvisas till utskottets betänkande 2003/04:JuU19. Där finns också uppgifter om utskottets tidigare ställningstaganden i olika frågor på området.

Utskottet vill redan nu framhålla att utskottet välkomnar och ställer sig bakom regeringens lagförslag. Utskottet föreslår även en kompletterande följdändring enligt *bilaga 3*.

Utskottet går i det följande närmare in på enskildheter i propositionen i allt väsentligt endast i den utsträckning som det föranleddes av motioner.

Utskottets överväganden

Brott av unga – allmänna utgångspunkter

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas ett antal motioner som i huvudsak berör frågor om övergripande och förebyggande insatser från samhällets sida för att motverka ungdomsbrottslighet. Utskottet föreslår, i huvudsak med hänvisning till vidtagna åtgärder och pågående arbete, att samtliga motionsyrkanden avslås.

Jämför reservationerna 1 (kd, c), 2 (kd) och 3 (m, fp, kd, c).

I flera motioner tas upp mer *övergripande insatser* från samhällets sida för att motverka brottslighet och annan ogynnsam utveckling, inte minst hos barn och ungdomar.

Sålunda betonas i motion 2003/04:MJ63 (kd) vikten av tidiga insatser i en människas liv för att få människor att avstå från att begå brott och begärs, för att minska brottsligheten, mer konkreta målsättningar för kriminalpolitiken samt en konkret aktionsplan för hur dessa målsättningar skall uppfyllas.

Utskotten har enligt 4 kap. 16 § riksdagsordningen en skyldighet att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut inom de ämnesområden som varje utskott svarar för. Riksdagen har vid upprepade tillfällen slagit fast att målen för en verksamhet måste vara välformulerade, mätbara och uppföljningsbara för att resultatstyrningen skall bli meningsfull och för att målen skall kunna ställas i relation till kostnaderna (se bl.a. bet. 2000/01:FiU20 s. 195, rskr. 101).

Utskottet behandlade liknande frågor hösten 2003, i samband med behandlingen av budgetpropositionen för år 2004 (bet. 2003/04:JuU1 s. 16 f.). Utskottet noterade vissa brister i regeringens då aktuella redovisning av verksamhetsmålen för rättsväsendet men framhöll att regeringen hade gjort målen mer kvantitativa och mätbara. Utskottet utgick från att detta arbete skulle fortsätta och att regeringen framöver skulle söka förtydliga uppsatta mål och göra dem mer konkreta samt att resultatredovisningen skulle förbättras ytterligare.

Utskottet kan konstatera att liknande frågor har uppmärksamats och att regeringen har tagit initiativ till förbättringar i den riktning som motionärerna strävar efter. Något behov av ett uttalande i dessa frågor från riksdagens sida finns inte, och utskottet avstyrker motion 2003/04:MJ63 i nu behandlade delar.

I motion 2004/05:Ju332 (mp) begärs att en handlingsplan upprättas mot våldet bland unga, gängbildning och rasism, och motionärerna bakom motion 2004/05:Ju483 (kd) vill att uppbyggandet av nazistiska och rasistiska organisationer motverkas. I motion 2004/05:Ju500 (fp) argumenteras

för att kraftfulla åtgärder sätts in när det gäller unga lagöverträdare, och i motion Ju332 (fp) framhålls betydelsen av åtgärder av socialtjänst och polis mot brottslighet i alkoholens spår. Även i motion Ju510 (kd) diskuteras behovet av åtgärder mot ungdomsbrottslighet, och i motion 2004/05: So358 (m) understryks hur viktigt det är att bekämpa kriminalitet i miljöer där unga lever och vistas. I motion 2004/05:N403 (fp, m, kd, c) framhålls behovet av särskilda insatser mot ungdomsbrottsligheten i framför allt vissa skånska städer.

Brottsförebyggande insatser uppmärksammas särskilt i flera motioner.

Sålunda understryks i motionerna 2004/05:Ju489 (c), Ju42 (c) och Ju532 (c) behovet av att samhället tar ett samlat ansvar för att förhindra ungdomsbrottslighet och i motion Kr376 (fp) det angelägna i att samhället sätter upp tydliga gränser och normer för vad som är tillåtet i syfte att motverka sådan brottslighet. I motionerna 2004/05:Ju352 (m) och Ju39 (m) framhålls familjens och skolans betydelse för att förebygga kriminalitet bland unga; i den senare motionen argumenteras dessutom för att familjens potential i detta hänseende skall tas till vara genom s.k. familjerådslag. I motion Ju42 (c) betonas vikten av mer brottsförebyggande arbete i skolan och i motionerna 2004/05:Ju483 (kd), Ju484 (kd) och Ju489 (kd) begärs en förändrad brottsförebyggande strategi innefattande informationsinsatser till föräldrar m.fl. om värdeöverföringens betydelse och om stärkande av barns inre kontroll. I motionerna 2004/05:Ju449 (kd) och 2004/05:Ju483 (kd) anförs att sambanden mellan kriminalitet, missbruk och psykiska funktionshinder behöver uppmärksammas inom kriminalvården och i det brottsförebyggande arbetet under det att man i motion Kr255 (m) betonar vikten av åtgärder för att hjälpa unga i riskzonen för kriminellt beteende och i motion Kr376 (fp) hur angeläget det är att skapa bättre vägar för unga personer bort från kriminalitet.

Regeringen anförde i budgetpropositionen för år 2006 (prop. 2005/06:1 utg.omr. 4 s. 38) att ungdomsbrottsligheten är en av de brottstyper som polisen och åklagarväsendet särskilt skall uppmärksamma. Rikspolisstyrelsen skall enligt regleringsbrevet för år 2006 återrapportera det brottsförebyggande arbete som har bedrivits när det gäller ungdomar i åldrarna 12–17 år och de åtgärder som har vidtagits med särskild inriktning på att höja kvaliteten och resultatet av dessa i det brottsutredande arbete som har bedrivits avseende ungdomar i den nämnda åldersgruppen. Vidare skall Åklagarmyndigheten enligt regleringsbrevet för år 2006 redovisa de insatser som har genomförts i fråga om bekämpning av ungdomsbrottslighet.

Regeringen anför i den nu aktuella propositionen bl.a. att det i regeringens fortsatta arbete är viktigt att fortsätta att vidta insatser som förebygger att unga begår brott. Regeringen anför att det lokala brottsförebyggande arbetet är särskilt betydelsefullt och framhåller att Brottsförebyggande rådet har fått i uppdrag att analysera vilka former som har visat sig särskilt lämpade för att nå goda resultat. Regeringen pekar vidare på att polisen har en viktig förebyggande uppgift och att förutsättningarna för

detta förbättras genom de satsningar på polisen som regeringen gjort. Regeringen framhåller vidare att föräldrar spelar en central roll i arbetet med att förhindra unga från att börja begå brott och att Statens folkhälsoinstitut förra året redovisade ett regeringsuppdrag om föräldrastöd. Hög arbetslöshet, oavslutade studier och få fritidsalternativ leder alltför ofta till socialt utanförskap. Därför är det enligt regeringen viktigt att samhället stöttar ungdomar på bred front. Utbildning, arbete och bostad är avgörande.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla att frågor om bl.a. behandlingsmetoder inom kriminalvården tas upp i utskottets betänkande En moderare kriminalvårdslag (bet. 2005/06:JuU33).

Utskottet vill, i likhet med regeringen, understryka hur viktigt arbetet med att bekämpa ungdomsbrottsligheten är och att detta på många sätt är nyckeln till samhällets möjligheter för att på lång sikt minska den totala brottsligheten. Utskottet hyser i och för sig sympati för flera av de tankar som förs fram i de nu aktuella motionerna men kan samtidigt konstatera att regeringen har tagit flera initiativ både inom och utom utskottets verksamhetsområde för att på olika sätt motverka ungdomsbrottslighet. I sammanhanget bör också framhållas att uttalade målsättningar med propositionens förslag är att utveckla påföljdssystemet för unga lagöverträdare så att det tydligare än i dag inriktas på att motverka fortsatt kriminalitet och att förbättra möjligheterna att ingripa tidigt mot en kriminell livsstil.

Sammantaget framstår enligt utskottet något uttalande från riksdagens sida i dessa angelägna frågor inte som behövligt. Utskottet avstyrker sålunda motionerna 2004/05:Ju449 och Ju489 samt motionerna 2004/05:Ju332, 2004/05:Ju352, 2004/05:Ju483, 2004/05:Ju489, 2004/05:Ju500, 2004/05:So358, 2004/05:N403, Ju39, Ju42, Ju332, Ju484, Ju510, Ju532, Kr255 och Kr376 i nu behandlade delar.

Påföljder för unga lagöverträdare

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas regeringens förslag till ändringar i reglerna om påföljder för unga lagöverträdare. Utskottet tillstyrker regeringens förslag. Vidare avstyrker utskottet ett antal motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till att motionsyrkandena helt eller i huvudsak tillgodoses genom propositionen. Utskottet avstyrker vidare, bl.a. med hänvisning till pågående arbete, ett antal motionsyrkanden som handlar bl.a. om böter som påföljd för unga lagöverträdare, slutna ungdomsvård, ungdomshem och om fängelse och andra frihetsberövande påföljder för unga lagöverträdare.

Jämför reservationerna 4 (c), 5 (m), 6 (kd), 7 (fp, kd), 8 (c), 9 (m, fp), 10 (m, fp, kd, c), 11 (m, kd), 12 (m, fp, kd, c), 13 (m), 14 (m, fp, kd), 15 (fp), 16 (m), 17 (kd, c), 18 (kd), 19 (m, kd, c), 20 (m), 21 (m), 22 (m, fp) och 23 (m) samt särskilda yttrandena 1 (mp) och 2 (m).

Vård inom socialtjänsten m.m.

Propositionen

Regeringen anger i propositionen att en central målsättning för regeringens politik för barn och unga är att ett barnperspektiv, utifrån andan och intentionerna i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), skall genomsyra alla de åtgärder som rör barn. Detta är också utgångspunkten för propositionens förslag.

Regeringen framhåller att det övergripande syftet med reformen är att utveckla påföljdssystemet för unga lagöverträdare så att det tydligare än i dag inriktas på att motverka fortsatt kriminalitet. En strävan är att påföljderna för unga skall ta i beaktande principerna om förutsebarhet, proportionalitet och konsekvens, men också anpassas till den unges behov samt vara tydliga och pedagogiska. I det sammanhanget är det viktigt att även beakta pojkars och flickors olika villkor och behov.

Regeringen understryker vidare att påföljdssystemet för unga lagöverträdare skall fortsätta att bygga på principen att barn och ungdomar som har begått brott i första hand skall bli föremål för insatser inom socialtjänsten. Påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten bör emellertid utformas så att intentionerna med reformen från år 1999 får fullt genomslag. Socialtjänstens roll när det gäller unga lagöverträdare bör vidare tydliggöras.

Reformen syftar också till att minska användningen av bötesstraff och fängelsestraff, särskilt kortare sådana. Ambitionen är att genom reformen ge principerna om förutsebarhet och likabehandling större genomslag i påföljdssystemet för unga.

Mot bl.a. denna bakgrund och den i propositionen redovisade utvärderingen av 1999 års påföljdsreform föreslår regeringen i huvudsak att tillämpningsområdet för påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten ändras till att omfatta dem som har ett *särskilt behov av vård eller annan åtgärd* enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och att påföljden byter namn till *ungdomsvård*. Om domstolen dömer till ungdomsvård skall den föreskriva att den unge skall följa ett ungdomskontrakt, som den unge skall samtycka till, om det inte är fråga om tvångsvis vård med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga då en vårdplan i stället skall bifogas domen. Socialnämnden skall upprätta sådana ungdomskontrakt och vårdplaner.

Ungdomstjänst föreslås som en ny och fristående påföljd för lagöverträdare under 21 år. Det skall vara en obligatorisk uppgift för kommunerna att administrera ungdomstjänst men en plats behöver inte vara anordnad när domstolen dömer i målet. Påföljden består av oavlönat arbete samt annan särskilt anordnad verksamhet i lägst 20 och högst 150 timmar. Påföljden skall verkställas så snart det kan ske. Socialnämnden skall bestämma det närmare innehållet i en utdömd ungdomstjänst i en arbetsplan och utse en handledare för den unge. Nämnden skall också kontrollera att arbetsplanen följs.

Vid misskötsamhet eller av vissa andra skäl skall domstolen få undanröja påföljden ungdomsvård eller ungdomstjänst och döma till en ny påföljd. Om den unge i väsentlig grad underlåter att göra vad som åligger honom eller henne att följa ett ungdomskontrakt eller en dom på ungdomstjänst, skall åklagaren i stället för att väcka talan om undanröjande få besluta att varning skall meddelas den unge, om detta bedöms vara en tillräcklig åtgärd. Varning skall så snart det kan ske meddelas den unge, som huvudregel vid ett personligt sammanträffande. Vid mötet skall åklagaren förklara innebörden av beslutet och klargöra vad följderna kan bli vid fortsatt misskötsamhet. Det kan uppmärksammas att redan i dag har rätten en möjlighet att i stället för att undanröja påföljden meddela varning. Detta skall gälla även i fortsättningen.

Motionerna

Ett antal motioner tar upp mer övergripande frågor kring påföljdssystemet för unga lagöverträdare, flertalet med särskild anknytning till påföljden *överlämnande till vård inom socialtjänsten*.

Sålunda begärs i motion 2004/05:Ju330 (c) en reformering av påföljdssystemet för unga lagöverträdare för att möjliggöra strängare påföljder som tar den dömde ur kriminella miljöer. I motion 2004/05:Ju424 (mp) framhålls vikten av att påföljdssystemet för unga lagöverträdare blir mer pedagogiskt och tydligt. Enligt motion Ju410 (m) bör påföljdssystemet för unga lagöverträdare reformeras och frågan om avskaffande av påföljden *överlämnande till vård inom socialtjänsten* övervägas. I motionerna 2004/05:Ju352

(m), Ju39 (m) och Ju530 (m) begärs att överlämnande till vård inom socialtjänsten avskaffas som påföljd. Även i motion Ju478 (kd) framförs uppfattningen att man bör överväga att avskaffa denna påföljd. Enligt motionärerna bakom motion 2004/05:Ju500 (fp) bör det utredas huruvida insatser för unga lagöverträdare skall vara en statlig angelägenhet och göras en översyn av socialtjänstens insatser för denna kategori. I motion 2003/04: MJ63 (kd) begärs bättre ungdomsvård för dem som hamnat på den brottsliga banan och i motion Ju41 (kd) mer metodutveckling och forskning om unga lagöverträdarens vårdbehov. I motion Ju42 (c) argumenteras för en uppstramning av socialtjänstens åtgärder i fråga om unga lagöverträdare. I motionerna Ju40 (fp) och Ju533 (fp) begärs fler tvångsåtgärder mot den dömda inom ramen för vård inom socialtjänsten och i den senare motionen även att kvaliteten på socialtjänstens yttranden till domstolarna om vårdplaner höjs. Motionärerna bakom motionerna 2004/05:Ju481 (kd) och Ju478 (kd) menar att socialförvaltningarna bör uppmärksammas på att unga lagöverträdare kan få felaktig påföljd om inte en vårdplan för den unge upprättas.

Frågor särskilt kring *ungdomstjänst* uppmärksammas i några motioner.

I motion Ju478 (kd) begärs dels att ungdomstjänst införs som en självständig påföljd, dels, liksom i motion Ju39 (m), att kriminalvården skall ansvara för denna påföljd. I den senare motionen begärs också att ungdomstjänst skall kunna utföras även inom den privata sektorn och kombineras med påverkansinsatser. I motion Ju533 (fp) begärs att ungdomstjänst i kombination med programverksamhet om brottets konsekvenser görs till en självständig påföljd för unga lagöverträdare. I motion Ju41 (kd) anförs att minimitiden för ungdomstjänst bör vara 40 timmar och att påföljden ungdomstjänst bör verkställas senast en månad efter det att domen vunnit laga kraft.

Frågor om *åtgärder vid misskötsamhet* behandlas i några motioner.

I motion Ju530 (m) begärs att en ordning med obligatoriska uppföljningssammanträden hos åklagare eller domstol införs om hur en ung lagöverträdare sköter sin påföljd, och enligt motion Ju39 (m) bör det införas obligatoriska uppföljningssammanträden vid domstol om hur en ung lagöverträdare har följt sin vårdplan.

I motionerna Ju487 (s) och Ju530 (m) begärs att ungdomstjänst införs som en självständig påföljd för unga lagöverträdare.

Socialutskottet

Socialutskottet har i sitt yttrande över propositionen ansett det värdefullt att påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten i större utsträckning än vad som i dag är fallet reserveras för dem som har ett reellt vårdbehov. Socialutskottet har således ställt sig bakom bedömningen att tillämpningsområdet för påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten ändras till att avse dem som har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen eller lagen med särskilda bestämmelser om

vård av unga och även ställt sig bakom förslaget att påföljden får beteckningen ungdomsvård. Utskottet har vidare delat regeringens bedömning att det i detta sammanhang kan behövas alternativa påföljdsalternativ och har även ställt sig bakom förslaget om att ungdomstjänst inrättas som ny påföljd för unga lagöverträdare.

Justitieutskottet

Med utgångspunkt från vad regeringen anför i propositionen kan justitieutskottet konstatera att utvärderingen av 1999 års påföljdsreform visar att intentionerna med reformen inte har fått fullt genomslag. Utskottet välkomnar regeringens initiativ till förbättringar i påföljdssystemet för unga lagöverträdare och konstaterar att förslagen är ägnade att säkerställa att intentionerna bakom 1999 års påföljdsreform förverkligas. Utskottet ställer sig sålunda, i likhet med socialutskottet, bakom regeringens förslag och motiven bakom dessa.

Sålunda delar utskottet regeringens uppfattning att barn och unga som begår brott ofta har ett särskilt behov av stöd och hjälp för att kunna återföras till ett socialt välfungerande liv utan fortsatt kriminalitet och regeringens bedömning att socialtjänsten är den instans som har de bästa förutsättningarna att tillgodose dessa behov. Ambitionen bör vara att ungdomarna så långt det är möjligt skall hållas utanför kriminalvården och frihetsberövande påföljder.

Det övergripande syftet med denna reform är att utveckla påföljdssystemet för unga lagöverträdare så att det tydligare än i dag inriktas på att motverka fortsatt kriminalitet. En strävan är att påföljderna för unga skall ta i beaktande principerna om förutsebarhet, proportionalitet och konsekvens, men också anpassas till den unges behov samt vara tydliga och pedagogiska.

Motionerna 2004/05:Ju330 och 2004/05:Ju424 får mot denna bakgrund anses i huvudsak tillgodosedda, och utskottet avstyrker dem i nu behandlade delar.

Utskottet anser alltså att socialtjänsten är den instans som har de bästa förutsättningarna att tillgodose unga personers behov i dessa fall. Några motionärer är dock inne på motsatt linje och menar bl.a. att överlämnande till vård inom socialtjänsten bör avskaffas och ansvaret för unga lagöverträdare flyttas över till kriminalvården. Utskottet avstyrker följaktligen motionerna 2004/05:Ju352, Ju39, Ju410, Ju478, Ju500 och Ju530 i nu behandlade delar.

Flera motionärer argumenterar för att åtgärder behöver vidtas för att förbättra den vård som ges unga lagöverträdare och för att åstadkomma en uppstramning av socialtjänstens åtgärder mot den dömda inom ramen för vård inom socialtjänsten, såsom mer tvång. Enligt utskottets mening får motionerna anses till vissa delar vara tillgodosedda genom reformen och de övriga åtgärder som regeringen tar upp i propositionen. Utskottet anser vidare i likhet med socialutskottet att påföljdssystemet genom de före-

slagna ändringarna får anses ge den unge ett rimligt inflytande på utformningen av innehållet i de påföljder som blir aktuella. Utskottet vill också framhålla att reformen bl.a. innebär att påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten reserveras för dem som har ett reellt vårdbehov (dvs. ungdomsvård enligt den nya terminologin), något som torde innebära att socialtjänsten bör kunna utföra sina uppgifter och satsa sina resurser där insatserna är verkningsfulla. Om det blir fråga om en åtgärd enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, får tvångsåtgärder tillgripas. När det gäller frågan om metodutveckling och forskning framhåller regeringen att den avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att samordna och sprida kunskap om verkningsfulla metoder m.m. i syfte att utgöra en hjälp för socialtjänsten i dess praktiska arbete med barn och unga som begår brott.

Med det sagda avstyrker utskottet motionerna 2003/04: MJ63, 2004/05: Ju500, Ju40, Ju41, Ju42 och Ju533 i nu behandlade delar.

Några motionärer begär bättre kvalitet på de yttranden och vårdplaner som socialnämnden skall upprätta enligt 11 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare, och några menar dessutom att socialtjänsten bör informeras om att påföljden kan bli felaktig om inte en vårdplan upprättas. Reformen innebär att de åtgärder enligt socialtjänstlagen som socialtjänsten redovisar i stället skall framgå av ett ungdomskontrakt i syfte bl.a. att göra de planerade åtgärderna tydliga för den unge. Regeringen framhåller i propositionen bl.a. att man vid utvärderingen av 1999 års påföljdsreform initialt upptäckte stora brister såvitt avser vårdplanerna men att dessa efter hand har blivit bättre. I kvalitetshöjande syfte lämnar regeringen förslag som innebär att socialnämnderna får längre tid på sig att utföra personutredningen i de nu aktuella fallen. Vidare framhåller regeringen att Åklagarmyndigheten och Socialstyrelsen, som ett led i strävandena att öka enhetligheten och kvaliteten på personutredningen, bl.a. har inlett ett arbete med att ta fram en blankett för nu aktuella yttranden.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag i denna del och kan inte se annat än att motionerna i huvudsak får anses tillgodosedda. Utskottet avstyrker således motionerna 2004/05: Ju481, Ju478 och Ju533 i nu behandlade delar.

Reformen innebär vidare att ungdomstjänst införs som en ny och fristående påföljd för unga lagöverträdare och att det skall vara en obligatorisk uppgift för kommunerna att administrera denna påföljd; i sammanhanget bör påpekas att ungdomstjänst redan ingår i dagens påföljdssystem men då enbart som en s.k. tilläggsåtgärd.

Utskottet har ovan gett uttryck för sin principiella uppfattning att socialtjänsten är den instans som har de bästa förutsättningarna att tillgodose unga lagöverträdarens vårdbehov. Utskottet ställer sig bakom regeringens bedömning i fråga om fördelarna med att behålla insatserna som gäller barn och ungdomar samlade inom socialtjänsten och anser följaktligen att

också ungdomstjänsten alljämt bör vara ett kommunalt ansvar. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Ju39 och Ju478 i nu behandlade delar.

Utskottet vill i detta sammanhang, som regeringen påpekar, framhålla att det vore önskvärt med ett samarbete när det gäller ingripanden mot unga lagöverträdare mellan lärosätena och kommunerna. Ett exempel där ett sådant samarbete finns är Tyresö kommun, som utarbetat ett genomtänkt och strukturerat program för utformningen av ungdomstjänst som tilläggssanktion. Arbetet bedrivs i samarbete med bl.a. Stockholms universitet i syfte att förena teori och praktik i frågor om unga som begår brott.

Den som döms till ungdomstjänst skall enligt förslaget åläggas att utföra oavlönat arbete och delta i annan särskilt anordnad verksamhet i lägst 20 och högst 150 timmar. När det gäller frågan vilka arbetsplatser som kan bli aktuella för ungdomstjänstplatser anför regeringen bl.a. att hitills kommunal verksamhet och olika ideella föreningar, trossamfund och andra liknade verksamheter utan kommersiella syften har varit aktuella. Även andra arbetsplatser, eventuellt på förslag av de unga, som är lämpliga med hänsyn till behovet av kontroll från socialtjänstens sida m.fl. faktorer bör enligt regeringen kunna komma i fråga. Regeringen anför att det finns ett behov av att ge kommunerna närmare vägledning och att förslaget medför att Socialstyrelsen får en möjlighet att meddela föreskrifter och allmänna råd på området.

Utskottet kan konstatera att förslaget innebär att ungdomstjänst inte enbart skall bestå av oavlönat arbete utan också av andra moment i gränsättande och vägledande syfte, såsom olika former av program eller utbildning. Utskottet kan också konstatera att när det gäller frågan vilka arbetsplatser som bör kunna komma i fråga finns det enligt förslaget inte något hinder mot att anordna ungdomstjänstplatser utanför den offentliga sektorn. Så bör det enligt utskottets mening också vara. Utskottet ställer sig alltså bakom regeringens överväganden om vilka arbetsplatser som kan vara lämpliga för ungdomstjänst. Huruvida vissa arbetsplatser är lämpliga i det enskilda fallet framstår dock som vanskligt att bedöma. Utskottet ser positivt på regeringens uttalanden om att ge kommunerna närmare vägledning vid tillämpningen. Utskottet vill inte föregripa en mer detaljerad bedömning. Med det anförda bedömer utskottet att berörda motioner får anses i huvudsak tillgodosedda och avstyrker sålunda motionerna Ju39 och Ju533 i nu behandlade delar.

Utskottet kan i likhet med regeringen konstatera att det antal timmar som skall vara möjligt att döma ut inom ramen för ungdomstjänst självklart måste vara anpassat till det tänkta tillämpningsområdet för ungdomstjänsten så att reaktionen kan avpassas till brottslighetens svårhet i det enskilda fallet. Tanken med förslaget är bl.a. att ungdomstjänst skall komma till användning i stället för vissa lägre bötesstraff. Om minimiantalet timmar skulle fördubblas, synes en följd bli att bötesstraff i mindre omfattning kommer att kunna ersättas med en ungdomstjänst, något som

utskottet inte kan förorda. Utskottet anser att det antal timmar som föreslås är väl avvägt. Utskottet bejakar visserligen ståndpunkten att samhällets reaktion i de aktuella fallen kommer snabbt men anser att en verkställighetsregel av det slag som motionärerna förordar inte framstår som ändamålsenlig i alla situationer. Detta blir tydligt om man exempelvis beaktar fall där en ungdomstjänstplats inte är ordnad före domen. Utskottet avstyrker med det anförda motion Ju41 i nu behandlad del.

Några motionärer tar upp frågan om åtgärder från rättsväsendets sida för att följa upp verkställigheten av en ådömd påföljd i de aktuella fallen och förordar en ordning med obligatoriska uppföljningssammanträden hos rättsväsendet. Det är enligt utskottets mening av väsentlig betydelse såväl för den unge själv som för systemets trovärdighet att den unge medverkar vid genomförandet av de åtgärder som planerats av socialtjänsten. Det är därför av avgörande betydelse att uppföljningen av vad som sker med den unge efter överlämnandet fungerar tillfredsställande.

Utskottet ser alltså positivt på regeringens förslag som innebär bl.a. att åklagaren ges möjlighet att meddela den unge varning vid misskötsamhet i anslutning till ett personligt sammanträffande och att socialnämnden åläggs en underrättelseskyldighet till åklagarmyndigheten om det kan antas att det finns förutsättningar att meddela varning eller undanröja en påföljd. Kontakterna mellan socialtjänsten och åklagaren bör i och med detta kunna utvecklas och rutiner skapas för bättre samverkan mellan myndigheterna i syfte att säkerställa att de nu aktuella påföljderna verkställs på avsett sätt. Utskottet kan i och för sig se vissa fördelar med en ordning där uppföljningsmöten hålls även utan misskötsamhet men bedömer att nackdelarna överväger.

Utskottet avstyrker med det anförda motionerna Ju39 och Ju530 i nu behandlade delar.

De motioner där man enbart begär att ungdomstjänst införs som en fristående påföljd är helt tillgodosedda, varför utskottet avstyrker motionerna Ju487 och Ju530 i nu behandlade delar.

Andra frågor om påföljder för unga lagöverträdare

I ett antal motioner tas upp vissa ytterligare frågor om påföljder för unga lagöverträdare.

Sålunda begärs i motionerna 2004/05:Ju500 (fp), Ju379 (fp) och Ju533 (fp) att *bötesstraffet* avskaffas för unga lagöverträdare. I motionerna 2004/05:Ju352 (m), Ju39 (m) och Ju530 (m) begärs att ansvaret för påföljden *sluten ungdomsvård* överförs från Statens institutionsstyrelse till Kriminalvården, och i motion Ju42 (c) begärs åtgärder för en kvalitetssäkring av *ungdomshemmen*, i motion Ju41 (kd) fler vårdplatser vid ungdomshemmen samt i motion Ju39 (m) individuella handlingsplaner för intagna på ungdomshem med krav på drogfrihet och drogtester. Vidare begärs i motion 2004/05:Ju352 (m) att *villkorligt fängelsestraff* för unga införs och att sär-

regleringen om när ungdomar mellan 18 och 21 år får dömas till fängelse avskaffas, i motionerna 2004/05:Ju500 (fp), Ju40 (fp), Ju379 (fp) och Ju533 (fp) att ett system där unga lagöverträdare döms till s.k. *helgavskiljning* prövas och i motionerna Ju39 (m) och Ju530 (m) att *veckoslutshem* övervägs som påföljd för unga lagöverträdare. Motionärerna bakom motion Ju539 (s) begär att lagliga förutsättningar att *omhänderta* unga brottslingar skapas under det att man i motionerna Ju39 (m) och Ju530 (m) begär att en ordning med *elektronisk övervakning* (fotboja) övervägs som ny påföljd för unga.

Utskottet kan konstatera att ett syfte med den nu aktuella reformen är att begränsa användningen av böter som straff för unga lagöverträdare. Dessutom behandlas frågor om verkställighet av bötesstraff för unga lagöverträdare, slutna ungdomsvård samt häktning och annan övervakning av brottsmisstänkta unga personer i den återstod av Ungdomsbrottsutredningens betänkande Ingripanden mot unga lagöverträdare (SOU 2004:122) som alltjämt bereds inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet). Detta arbete bör avvaktas. Mot denna bakgrund och på de skäl som socialutskottet anför rörande kvaliteten på den vård som bedrivs på ungdomshemmen respektive antalet vårdplatser för unga lagöverträdare avstyrker utskottet motion Ju539 samt motionerna 2004/05:Ju352, 2004/05:Ju500, Ju39, Ju40, Ju41, Ju42, Ju379, Ju530 och Ju533 i nu behandlade delar.

I motion 2004/05:Ju475 (fp) begärs en utredning av frågan om en sänkning av straffmyndighetsåldern, som är 15 år (1 kap. 6 § brottsbalken).

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat denna fråga och därvid ansett att det inte finns anledning att överväga någon förändring (se bl.a. bet. 2001/02:JuU9 s. 14). Utskottet har ingen annan uppfattning i dag och avstyrker motion 2004/05:Ju475.

Medling, m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om att socialtjänsten skall kunna utse en särskild kvalificerad kontaktperson och att medling med anledning av brott görs till obligatorisk kommunal verksamhet. Vidare avstyrker utskottet ett antal motioner om medling, i huvudsak med hänvisning till att de får anses tillgodosedda.

Jämför reservationerna 24 (fp), 25 (m, fp, c) och 26 (m, fp).

I propositionen föreslår regeringen att, när det gäller unga som har behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka en risk för missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende, socialnämnden skall kunna utse en *särskilt kvalificerad kontaktperson*, på begäran eller med samtycke av den

unge, eller, om denne är under 15 år, dennes vårdnadshavare. Vidare föreslås att vid tvångsvård enligt 22 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, i stället för kontaktpersoner, särskilt kvalificerade kontaktpersoner skall utses. Socialstyrelsen bör enligt regeringen ge kommunernas socialtjänster stöd och vägledning beträffande rekrytering av och kompetens hos dessa kontaktpersoner samt beträffande möjligt innehåll i åtgärden.

I likhet med socialutskottet ställer sig utskottet bakom regeringens förslag även i denna del.

Några motionärer tar upp frågor kring *medling* med anledning av brott. I motionerna 2004/05:Ju500 (fp), Ju478 (kd) och Ju533 (fp) begärs att alla kommuner åläggs att erbjuda medling, i motion 2004/05:Ju500 (fp) anförs att stöd bör ges till modellkommuner i syfte att anordna medling och i motionerna 2004/05:Ju289 (fp) och Ju284 (fp) framhålls att medlingsprojektet Handslaget bör utvecklas och bli en del av polisens och socialtjänstens verksamhet i hela Sverige. I motion Ju39 (m) betonas vikten av att medling inte får ersätta åtal när sådant är befogat, under det att motionärerna bakom motion Ju40 (fp) anser att medling som regel inte skall komma i fråga innan skuldfrågan är klarlagd i domstol. I motion 2004/05:Ju360 (kd) begärs att medling införs som ett fullgott alternativ till det ordinarie domstolsförfarandet.

Regeringen föreslår att medling görs till en obligatorisk kommunal verksamhet och åtgärder för att tydliggöra medlingens ställning i straffsystemet. Regeringen gör också bedömningen att regeringens uppdrag till Brottsförebyggande rådet (Brå) att stödja medlingsverksamhet bör fortsätta fram till år 2008.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag och avstyrker motionerna 2004/05:Ju500, Ju478 och Ju533 i nu behandlade delar såsom tillgodosedda.

Utskottet konstaterar att motion 2004/05:Ju500 till den del som den handlar om stöd till modellkommuner får anses tillgodosedd genom regeringens uppdrag till Brå, varför också den motionen avstyrks i nu berörd del. Utskottet förutsätter att goda erfarenheter av medlingsverksamheten tas till vara i det fortsatta arbetet och konstaterar att något uttalande från riksdagen om detta inte behövs. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2004/05:Ju289 och Ju284.

Den uppfattning som kommer till uttryck i motion Ju39 synes enligt utskottets bedömning ligga i linje med propositionen, varför utskottet avstyrker motionen i nu behandlad del.

Utskottet kan däremot inte komma till någon annan slutsats än att de synpunkter som uttrycks i övriga nu aktuella motionsyrkanden knappast går att förena med den föreslagna, av utskottet tillstyrkta reformen. Sålunda avstyrker utskottet motion 2004/05:Ju360 och motion Ju40 i nu behandlad del.

I motion Ju533 (fp) begärs att stödfunktioner för unga brottsoffer skall inrättas i varje kommun.

Utskottet har behandlat ett motsvarande motionsyrkande i årets betänkande om våldsbrott och brottsoffer. Efter en redogörelse för den stödverksamhet för unga brottsoffer som bedrivs på olika håll i landet uttalade sig utskottet positivt om denna verksamhet men ansåg att det saknades anledning för riksdagen att göra något uttalande i frågan (bet. 2005/06:JuU18 s. 32 f.).

Utskottet gör samma bedömning i dag och avstyrker sålunda motion Ju533 i nu behandlad del.

Myndigheternas verksamhet

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till lag om ändring i lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Vidare behandlar utskottet ett större antal motionsyrkanden om samverkan mellan bl.a. skolan, socialtjänsten och polisen för att motverka brott av unga, om vissa organisatoriska frågor rörande rättsväsendet, om snabbhet vid handläggningen av ärenden och om kontakter med vårdnadshavare. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, i huvudsak med hänvisning till gällande regler, pågående arbete och tidigare uttalanden.

Jämför reservationerna 27 (m, fp, kd, c), 28 (m, fp, kd, c), 29 (m, fp, kd, c), 30 (fp, c), 31 (fp), 32 (fp, kd), 33 (kd), 34 (m, fp, kd, c), 35 (m), 36 (fp), 37 (fp, c), 38 (m, c), 39 (m, fp, kd, c), 40 (m, fp, kd, c), 41 (m, fp, kd, c), 42 (m, fp, kd, c), 43 (m, fp, kd, c), 44 (m, fp, kd, c), 45 (m, fp, kd, c), 46 (kd), 47 (fp) och 48 (m, fp, kd, c).

Samverkan mellan myndigheter

I motionerna 2004/05:Ju420 (s) och Ju409 (s) begärs bättre samverkan mellan bl.a. polisen, socialtjänsten och skolan för att förbättra arbetet med att motverka brott av unga. Liknande yrkanden om mer samverkan och bättre samarbete mellan berörda myndigheter förekommer i motionerna 2004/05: Ju500 (fp), 2004/05:A350 (m, fp) och Ub260 (m). I motionerna 2004/05: Ju500 (fp), Ju39 (m) och Ju379 (fp) begärs bättre samverkan mellan polis och socialtjänst genom att uppgifter om en icke straffmyndig persons brottslighet görs tillgänglig för polisen och i motionerna Ju39 (m), Ju40 (fp) och Ju533 (fp) att skolan får information från socialtjänsten m.fl. om elever som begår brott.

Regeringen anför i propositionen att samverkan mellan socialtjänsten och rättsväsendet bör komma till stånd i större utsträckning. Vidare påpekar regeringen att socialnämnden redan har en skyldighet att ta initiativ till att det kommer till stånd en samverkan kring barn och ungdomar som far

illa eller riskerar att fara illa och att samverka som består av ett utbyte av erfarenheter och kunskaper i ungdomsmål på ett generellt plan kan äga rum exempelvis vid gemensamma samverkansmöten där de personer inom socialtjänsten och rättsväsendet som handlägger ungdomsmål samlas. Regeringen gör bedömningen att Åklagarmyndigheten har goda förutsättningar att samla berörda aktörer och har därför för avsikt att ge myndigheten ett sådant uppdrag, i syfte att förbättra handläggningen av ungdomsmål.

Beredningen för rättsväsendets utveckling (BRU) överlämnade i februari 2006 sitt slutbetänkande Ett effektivare brottmålsförfarande – några ytterligare åtgärder (SOU 2005:117) till regeringen. I betänkandet föreslår beredningen bl.a. att sekretess till skydd för enskilda i den brottsbekämpande verksamheten aldrig skall hindra att en uppgift lämnas från en brottsbekämpande myndighet till en annan sådan myndighet. I utredningen anförts att sekretesslagen redan i dag ger stort utrymme för uppgiftsutbyte mellan de brottsbekämpande myndigheterna, men det har visat sig att de bedömningar som måste göras skapar osäkerhet som innebär att myndigheterna avstår från viktigt uppgiftsutbyte. Den osäkerheten föreslås undanröjd genom ändringar i sekretesslagen.

I sammanhanget kan också nämnas att regeringen har lämnat förslag i proposition 2005/06:161 Sekretessfrågor – skyddade adresser, m.m. av innebörd att socialtjänsten i ökad utsträckning skall kunna lämna uppgifter som angår misstanke om brott till de brottsutredande myndigheterna. Det föreslås vidare att socialtjänsten skall ges vissa utökade möjligheter att lämna uppgifter som rör ungdomar till polis och åklagare. Om socialtjänstpersonalen påträffar någon som kan antas vara under 18 år under förhållanden som uppenbarligen innebär överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes hälsa eller utveckling, eller under utövande av brott, skall socialtjänstpersonalen utan hinder av sekretess kunna lämna sådana uppgifter som behövs för ett omedelbart polisiärt ingripande. Socialtjänsten skall också kunna lämna uppgifter, som angår misstanke om olovlig överlåtelse av narkotika, alkohol eller dopningsmedel till underåriga, till polis eller åklagarmyndighet utan hinder av sekretess.

Utskottet avstyrkte i årets betänkande om polisfrågor motionsyrkanden om polisens samverkan med andra myndigheter mot bakgrund av bl.a. att beredningsarbetet med det nämnda betänkandet från BRU inte borde föregripas (bet. 2005/06:JuU14 s. 22 f.).

Utskottet delar i och för sig uppfattningen hur viktigt det är att samarbetet mellan såväl de brottsbekämpande myndigheterna som dessa myndigheter och andra myndigheter fungerar väl. Frågor av dessa och liknande slag har också uppmärksammats i olika sammanhang. Utskottet anser dock inte att det finns något behov av ett tillkännagivande från riksdagen i dessa frågor och avstyrker sålunda motionerna 2004/05:Ju420 och Ju409 samt motionerna 2004/05:Ju500, 2004/05:A350, Ju39, Ju40, Ju379, Ju533 och Ub260 i nu behandlade delar.

Organisatoriska frågor

I några motioner berörs vissa, i huvudsak organisatoriska, frågor rörande rättsväsendets myndigheter. Sålunda begärs i motion 2004/05:Ju500 (fp) att fler ungdomsrånskommissioner och samverkande modeller prövas inom polisen för att bekämpa ungdomsbrott, och motionärerna bakom motion Kr376 (fp) vill att särskilda ungdomsrotlar inrättas inom åklagarväsendet. I motionerna 2004/05:Ju359 (kd), 2004/05:Ju481 (kd), 2004/05:Ju500 (fp), 2004/05:Ju506 (kd), Ju464 (kd), Ju478 (kd) och Kr376 (fp) begärs att särskilda ungdoms- eller jourdomstolar inrättas eller att möjligheterna till detta undersöks. Enligt motion Ju509 (kd) bör särskilda ungdomsrotlar inrättas på tingsrätterna.

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat polisens organisering av det brottsbekämpande arbetet, bl.a. i årets betänkande om polisfrågor (bet. 2005/06:14 s. 12 f.). Efter en redogörelse för olika insatser på området konstaterade utskottet att ett ambitiöst arbete bedrivs inom polisväsendet för att höja kvaliteten i polisens arbete och öka uppleringen av brott. Rikspolisstyrelsen är drivande i metodutvecklingsarbetet. Utskottet såg mycket positivt på detta och uttryckte en stark förhoppning om att konkreta och mätbara resultat av detta arbete kommer att kunna uppnås. Som utskottet tidigare hade uttalat lämpade sig för övrigt dessa frågor inte för generella uttalanden.

Utskottet är av samma uppfattning som tidigare i denna fråga och avstyrker motion 2004/05:Ju500 i nu behandlade delar.

Förundersökning rörande den som inte har fyllt 18 år skall normalt ledas av polis eller åklagare som med avseende på intresse och fallenhet för arbete med unga lagöverträdare är särskilt lämplig (2 § lagen [1964:167] med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare).

Utskottet har flera gånger tidigare, bl.a. hösten 2005, avstyrkt motsvarande motionsyrkanden om inrättande av särskilda ungdomsrotlar inom åklagarväsendet (bet. 2005/06:JuU1 s. 19 f.). Utskottet är av samma mening som tidigare och avstyrker motion Kr376 i nu behandlad del.

Riksdagen antog i maj 2004 en tidsbegränsad lag om försöksverksamhet med snabbare handläggning av brottmål (prop. 2003/04:89, JuU26, rskr. 234). Lagen innebär bl.a. att tingsrätt och åklagare får delge stämningar och andra handlingar i brottmål genom s.k. förenklad delgivning. Försöksverksamheten gäller Stockholms tingsrätt. En förutsättning är att den tilltalade vid en polismyndighet eller åklagarmyndighet har upplysts om att sådan delgivning kan komma att användas i brottmålet. För att delgivning skall anses ha skett får vid delgivningstidpunkten för stämningsansökningen inte mer än fem veckor ha förflutit från det att brottsanmälan upprättades. Försöksverksamheten skulle från början gälla till utgången av juni 2006 men riksdagen har nyligen på förslag av utskottet beslutat om en tvåårig förlängning (prop. 2005/06:119, bet. JuU24, rskr. 224).

Utskottet har i tidigare sammanhang ansett sig inte kunna se några tyngre vägande skäl för att införa särskilda jourdomstolar för handläggning av mål med vissa kategorier tilltalade, såsom ungdomar (bet. 2003/04: JuU26 s. 8).

Utskottet är alltjämt av denna uppfattning. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2004/05:Ju359, 2004/05:Ju481, 2004/05:Ju500, 2004/05:Ju506, Ju464, Ju478 och Kr376 i nu behandlade delar.

Enligt 4 § förordningen (1994:1763) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare skall, om vissa förutsättningar är för handen, mål som avser unga lagöverträdare i tingsrätt och hovrätt fördelas på en eller flera särskilda ungdomsrotlar. Utskottet avstyrker motion Ju509 eftersom den får anses vara tillgodosedd.

Särskild skyndsamhet vid handläggningen, m.m.

Flera motionärer tar upp det angelägna i att myndigheterna handlägger åtgärder mot unga lagöverträdare med särskild skyndsamhet. Sålunda understyks i motionerna 2004/05:Ju481 (kd), 2004/05:Ju500 (fp), Ju39 (m), Ju478 (kd), Ju532 (c), Ju533 (fp) och Kr376 (fp) vikten av snabba insatser från myndigheternas sida, och i motionerna 2004/05:Ju366 (m) och Ju226 (m) begärs en mer enhetlig tillämpning av skyndsamhetskriteriet vid utredning och lagföring av ungdomsbrott. I motion Ju533 (fp) begärs kortare handläggningstider vid utredning av ungdomsbrott och att kravet på skyndsamt handläggning utvidgas till att gälla alla brott med fängelse i straffskalan. I motionerna Ju40 (fp) och Ju533 (fp) begärs att den lagstadgade tidsfristen för skyndsamt handläggning i fall där gärningsmannen är en ung person sträcks ut till att gälla också fall där målsäganden är en ung person. I den förstnämnda motionen begärs även att skyndsamhetskravet för beslut i åtalsfrågan skärps i fall där polisanmälan görs mot en utpekad gärningsman; tiden skall då räknas från polisanmälan i stället för delgivning av brottsmisstanke.

Enligt 4 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare skall förundersökningar mot unga under 18 år bedrivas med särskild skyndsamhet. Förundersökningar som avser brott för vilka är föreskrivet mer än sex månaders fängelse skall som huvudregel vara avslutade och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstanke. Regeringen föreslår i propositionen att kravet på särskild skyndsamhet utvidgas till att gälla alla brott med fängelse i straffskalan. I propositionen förutskickar regeringen att man, när den nya regeln har varit i kraft en tid, följer upp dess konsekvenser för polisens och åklagarnas arbete. Utskottet välkomnar förslaget.

När det gäller förundersökningar som berör unga målsägande anges i 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) att förundersökning där målsäganden vid tiden för anmälan inte fyllt 18 år skall bedrivas särskilt skyndsamt, om brottet riktats mot målsägandens liv, hälsa, frihet eller frid

och det för brottet är föreskrivet fängelse i mer än sex månader. Förundersökningen skall vara avslutad och beslut fattat i åtalsfrågan så snart det kan ske och inom tre månader efter den tidpunkt då det finns någon som är skäligen misstänkt för brottet. Tidsfristen får överskridas endast om det är motiverat med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

Sexualbrottsofferutredningen överlämnade i november 2005 promemorian Anmälan och utredning av sexualbrott – Förslag på förbättringar ur ett brottsofferperspektiv (Ju 2004:1). I promemorian lämnas flera förslag i syfte att minska påfrestningarna på offer för sexualbrott, bl.a. att en förundersökning som avser sexualbrott skall, i likhet med vad som gäller för ärenden om misshandel m.m. av barn, bedrivas särskilt skyndsamt och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske. Promemorian bereds inom Regeringskansliet (Justitiedepartementet)

Utskottet avstyrkte i årets betänkande om våldsbrott och brottsoffer motionsyrkanden om kortare handläggningstider hos polisen och åklagarna i ärenden om bl.a. barnmisshandel (bet. 2005/06:JuU18 s. 26 f.). Som skäl för detta återopade utskottet att det pågick ett omfattande arbete med de då aktuella frågorna vilket borde avvaktas.

Utskottet anser att motionerna 2004/05:Ju366 och Ju226 samt motionerna 2004/05:Ju481, 2004/05:Ju500, Ju39, Ju478, Ju532, Ju533 och Kr376 i nu behandlade delar får anses tillgodosedda, varför utskottet avstyrker dem. Det finns inte anledning för riksdagen att göra något uttalande i dessa frågor. Utskottet avstyrker motionerna Ju40 och Ju533 i nu behandlade delar.

I motion Ju39 (m) begärs bättre barnkompetens hos de rättsvårdande myndigheterna.

Utskottet behandlade hösten 2005 motsvarande motionsyrkanden och kom då, efter en redogörelse för arbetet med olika kompetenshöjande åtgärder inom rättsväsendet, sammanfattningsvis fram till att det inte fanns anledning för riksdagen att göra något tillkännagivande i frågan (bet. 2005/06:JuU1 s. 28 f.).

Utskottet har inte ändrat uppfattning och avstyrker motion Ju39 i nu behandlad del.

Kontakter med vårdnadshavare

I motionerna Ju379 (fp) och Ju478 (kd) anförs att polisen och socialtjänsten bör informera föräldrarna när ett barn påträffas i en olämplig miljö eller misstänks för brott. I motion Ju478 (kd) begärs att föräldrar skall ha närvaroplikt vid polisförhör där deras barn är brottsmisstänkta och att fler förhör skall äga rum i den misstänktes hem. Närvaroplikt för föräldrar förespråkas i motion 2004/05:Ju476 (fp) när åklagare utfärdar strafföreläggande mot omyndig och i motionerna 2004/05:Ju476 (fp), 2004/05:Ju500 (fp), Ju40 (fp) och Ju478 (kd) vid huvudförhandling mot en underårig

eller där en underårig på annat sätt medverkar. I motionerna Ju42 (c), Ju478 (kd) och Ju483 (kd) begärs att föräldrar till barn under 18 år som förekommer i en rättsprocess skall ha rätt till ersättning för sin inställelse i rätten.

När ungdomar under 18 år är skäligen misstänkta för brott eller står under åtal har polis, åklagare och domstol enligt ett antal bestämmelser i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) normalt en skyldighet att underrätta och kalla bl.a. vårdnadshavaren till förhör, personligt sammanträffande och sammanträde. Regeringen föreslår att skyldigheten att underrätta om tidpunkten för huvudförhandling skall gälla även för högre instanser och sådana sammanträden där man prövar frågan om undanröjande av påföljd.

Vidare gäller enligt 9 kap. 9 § tredje stycket rättegångsbalken att när någon som inte fyllt 18 år och inte är tilltalad kallas till ett sammanträde skall vårdnadshavaren underrättas om kallelsen, om det inte finns särskilda skäl mot det.

I sammanhanget kan tilläggas att en vårdnadshavare som inställer sig i de nu aktuella fallen normalt har rätt till ersättning för inställelsen (se bl.a. 26 § LUL).

Utskottet har tidigare avstyrkt liknande yrkanden om föräldrars närvaroplikt vid förhör och huvudförhandling (se bl.a. bet. 2001/02:Ju23 s. 6 f.). Utskottet ansåg då bl.a. att en förutsättning för att föräldranärvaron vid förhör och huvudförhandling skall medföra något positivt är att den bygger på frivillighet.

Utskottet är av samma uppfattning som tidigare och avstyrker motionerna 2004/05:Ju476, 2004/05:Ju500, Ju40, Ju42, Ju478 och Ju483 i nu berörda delar.

Utskottet har inte funnit anledning för riksdagen att göra något uttalande i frågan om information till föräldrarna i de aktuella fallen och avstyrker motionerna Ju379 och Ju478 i nu behandlade delar.

Åtgärder beträffande barn under 15 år

Flera motionärer tar upp frågor om åtgärder beträffande barn som inte har fyllt 15 år. I motion 2004/05:A350 (m, fp) understryks vikten av åtgärder mot brottslingar som är under 15 år och att polis och åklagare får större befogenheter, och i motion Ju478 (kd) begärs en översyn av insatserna mot lagöverträdare under 15 år. I motionerna Ju39 (m), Ju40 (fp), Ju379 (fp), Ju410 (m), Ju478 (kd), Ju483 (kd) och Ju533 (fp) begärs att brott utreds även när gärningsmannen är under 15 år och i motion Ju533 (fp) att fotografi och fingeravtryck får tas av polisen när gärningsmannen är under 15 år. I motionerna Ju40 (fp) och Ju42 (c) begärs att drogtester tillåts på barn under 15 år och i motion Ju39 (m) på barn över 12 år.

Enligt 31 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) får, där den misstänkte är under 15 år, utredning rörande brottet inledas om en utredning kan antas ha betydelse för att avgöra behovet av socialtjänstens insatser med avseende på den unge, om det behövs för att klarlägga om någon som har fyllt 15 år har tagit del i brottet, om det behövs för att efterforska gods som har åtkommit genom brottet, eller om det annars är av särskild vikt att en utredning äger rum. Har den unge inte fyllt 12 år får utredning inledas endast om det finns synnerliga skäl.

Utskottet konstaterar att reformen i nu aktuella delar innebär att de legala förutsättningarna för polisen att hålla kvar en brottsmisstänkt person under 15 år tydliggörs samt att en restriktiv möjlighet att ta fotografi och fingeravtryck också av brottsmisstänkta som inte fyllt 15 år införs.

Utskottet konstaterar att motionerna 2004/05:A350 och Ju533, när det gäller tagande av fotografi och fingeravtryck, får anses tillgodosedda och avstyrker dem i nu berörda delar.

Regeringen anför att frågan om tvångsmedel när det gäller personer under 15 år är komplicerad och att frågan om en översyn bör behandlas i ett annat sammanhang. Regeringen har i regleringsbrevet för år 2006 gett Brottsförebyggande rådet i uppdrag att under år 2006 kartlägga hur många brottsutredningar enligt 31 § LUL som polismyndigheterna genomför årligen och på vilka grunder dessa utredningar görs.

Utskottet ser inte något behov av uttalanden från riksdagen i dessa frågor och avstyrker följaktligen motionerna Ju39, Ju40, Ju379, Ju410, Ju478, Ju483 och Ju533 i nu behandlade delar.

Sammanatta justitie- och socialutskottet har nyligen behandlat frågan om drogtester på barn under 15 år och avstyrkt motioner liknande de nu aktuella (bet. 2005/06:JuSoU1 s. 65 f.). Som skäl för detta åberopade sammansatta utskottet den uppfattning som justitieutskottet tidigare redovisat, bl.a. att misstanken om att ett barn missbrukar narkotika borde leda till åtgärder oavsett om något drogtest föreligger. Justitieutskottet har inte någon annan uppfattning i denna fråga utan avstyrker motionerna Ju39, Ju40 och Ju42 i nu behandlade delar.

Särskilda handlägningsfrågor

I motionerna 2004/05:Ju481 (kd) och Ju478 (kd) begärs att ett förenklat förfarande för handläggning av snatteriärenden införs och i motionerna 2004/05:Ju359 (kd) och Ju464 (kd) att polisaspiranter får utföra förundersökningar av enklare ungdomsbrott.

Rikspolisstyrelsen har utfärdat föreskrifter och allmänna råd om en förenklad handlägningsrutin avseende snatteriärenden (RPSFS 2005:10). I årets betänkande om processrättsliga frågor (bet. 2005/06:JuU11 s. 24) finns en redogörelse för vad föreskrifterna innebär. Reglerna i lagen (1964:167)

med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare innebär emellertid att den förenklade handläggningen inte är tillämplig vid utredning av snatteri-brott där den misstänkte gärningsmannen inte har fyllt 15 år.

Efter att ha genomgått polisprogrammet med godkänt resultat erhålls polisexamen. Efter avlagd polisexamen kan den polisstuderande söka aspirantutbildning i form av en sex månaders anställning med lön vid en polismyndighet. Under aspirantutbildningen handleds polisaspiranten av en särskilt utbildad och erfaren polis. Godkänd aspirantutbildning innebär behörighet att söka tillsvidareanställning som polis.

I sammanhanget kan nämnas att regeringen nyligen beslutat om direktiv för en utredning om översyn av polisutbildningen (dir. 2006:10).

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns anledning för riksdagen att göra några uttalanden i dessa frågor. Rikspolisstyrelsens föreskrifter om en förenklad handlägningsrutin avseende snatteri innebär att syftet med motionerna 2004/05:Ju481 och Ju478 är uppnått. Utskottet avstyrker motionerna 2004/05:Ju359, 2004/05:Ju481, Ju464 och Ju478 i nu behandlade delar.

Registerfrågor

I motion Ju533 (fp) begärs en översyn av gallringstiderna för uppgifter om unga lagöverträdare i belastningsregistret och att polisen ges rätt att lagra bilder digitalt på misstänkta och gripna ungdomsbrottslingar. I motion Ju39 (m) begärs en översyn av möjligheterna att registrera fotografi och fingeravtryck på icke straffmyndiga personer.

Utskottet konstaterar att de av regeringen föreslagna ändringarna innebär att en uppgift om ungdomstjänst skall gallras ur belastningsregistret efter tio år. Utskottet konstaterar vidare att registrering av fingeravtryck och fotografi av barn under 15 år inte får ske och att några förändringar härvidlag inte föreslås. Utskottet delar regeringens bedömning att möjligheten till tagande av fotografi och fingeravtryck av misstänkta under 15 år inte bör få användas för framtida identifiering.

I sammanhanget vill utskottet också framhålla att frågor om gallring ur belastningsregistret av uppgifter om beslut om åtalsunderlåtelse avseende unga lagöverträdare övervägs inom ramen för beredningen av återstoden av Ungdomsbrottsutredningens betänkande.

Utskottet ställer sig bakom reformen och avstyrker motionerna Ju39 och Ju533 i nu berörda delar.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas motioner om knivrelaterat våld, klotter och annan skadegörelse och om skadestånd. Utskottet avstyrker motionerna.

Jämför reservationerna 49 (m, fp), 50 (m, fp, kd, c) och 51 (m, fp, kd, c).

Knivlagen

I motion 2004/05:Ju335 (s) understryks behovet av att följa utvecklingen beträffande knivrelaterat våld och att informera ungdomar om vilka skador som knivstick kan ge.

Utskottet delar givetvis uppfattningen att man måste se allvarligt på knivrelaterat våld men anser sig kunna utgå från att berörda myndigheter vid behov informerar ungdomar om vilka allvarliga konsekvenser som kan bli följden av knivstick i människokroppen. Något uttalande från riksdagen behövs inte, och utskottet avstyrker motion 2004/05:Ju335.

Klotter och annan skadegörelse

I motionerna 2004/05:Ju404 (kd), 2004/05:Ju456 (kd), Ju364 (m) och Ju467 (kd) begärs att en nationell handlingsplan mot klotter upprättas och i motion 2004/05:Ju456 (kd) att straffsatsen för klotter och annan skadegörelse skärps. I motionerna Ju337 (s) och Ju355 (kd) begärs att en åldersgräns införs för inköp av utrustning som klottrare använder och i motion Ju364 (m) att försäljning till eller innehav hos den som inte är 18 år av för klotter typiska produkter straffbeläggs. Enligt motion Ju364 (m) bör förverkandereglererna ses över så att polis och åklagare får bättre verktyg att stävja klotter och olika rehabiliteringsprogram för klottrare initieras.

Riksdagen beslutade hösten 2003 om flera skärpningar av den straffrättsliga lagstiftningen såvitt gäller skadegörelsebrott (prop. 2002/03:138, bet. 2003/04:JuU3, rskr. 15). Skärpningarna trädde i kraft den 1 januari 2004. Genom ändringarna har polisen fått rätt att i förebyggande syfte kroppsvisitera personer för att söka efter hjälpmedel som kan användas vid klotter, straffmaximum för skadegörelse skärpts och försök till skadegörelse straffbelagts.

Den som förstör eller skadar fast eller lös egendom till men för annans rätt därtill döms numera enligt 12 kap. 1 § brottsbalken för skadegörelse till böter eller fängelse i högst ett år. Är brottet, med hänsyn till skadans obetydlighet och övriga omständigheter vid brottet, att anses som ringa döms enligt 12 kap. 2 § samma balk i stället för åverkan till böter. Är brottet att anse som grovt döms enligt 12 kap. 3 § samma balk för grov

skadegörelse till fängelse i högst fyra år. Även försök till skadegörelse och grov skadegörelse är straffbart liksom förberedelse till eller underlåtenhet att avslöja grov skadegörelse.

Regeringen anför i budgetpropositionen för år 2006 att skadegörelse är en typ av brottslighet som ökat och som till stor del, i vart fall när det gäller klotterbrott, begås av ungdomar. Brottsförebyggande rådet har tagit fram en idéskrift om klotterförebyggande åtgärder och genom ekonomiskt stöd medverkat till att finansiera lokala brottsförebyggande projekt som rör klotterförebyggande åtgärder (prop. 2005/06:1 s. 32).

Rikspolisstyrelsen skall enligt regleringsbrevet för år 2006 åiterrapportera vilka åtgärder Rikspolisstyrelsen har vidtagit för att utveckla och sprida brottsförebyggande metoder med fokus på mängdbrottsligheten, bl.a. skadegörelsebrott, och resultatet av utvecklingsarbetet.

Utskottet är mot denna bakgrund för närvarande inte berett att ta några initiativ i dessa frågor utan avstyrker motionerna 2004/05:Ju404, Ju355, Ju337 och Ju467 samt motionerna 2004/05:Ju456 och Ju364 i nu behandlade delar.

Skadestånd

I motionerna Ju40 (fp) och Ju41 (kd) begärs en skärpning av föräldrars ansvar för barns skadegörande handlingar och i motionerna Ju39 (m), Ju40 (fp), Ju41 (kd) och Ju42 (c) anförs att det solidariska skadeståndsansvaret för unga lagöverträdare bör avskaffas.

Ungdomsbrottsutredningen har i sitt betänkande Ingripanden mot unga lagöverträdare (SOU 2004:122) menat att det finns ett behov av att överväga om den nuvarande ordningen beträffande solidariskt skadestånd för unga lagöverträdare är utformad på ett lämpligt sätt och har lämnat förslag i syfte att möjliggöra en minskad förekomst av solidariskt skadeståndsansvar (SOU 2004:122 s. 631 f.).

Lagutskottet har nyligen behandlat dessa frågor i betänkande 2005/06: LU14. Justitieutskottet hänvisar dit för en redogörelse av gällande rätt på området och pågående arbete rörande frågan om solidariskt skadeståndsansvar (a. bet. s. 14 f.).

Lagutskottet ansåg i fråga om föräldrars skadeståndsansvar bl.a. att nuvarande regler är väl avvägda och att någon översyn för närvarande inte kan anses påkallad. När det gällde frågan om solidariskt skadeståndsansvar anförde lagutskottet att frågan har behandlats av Utredningen om förmyndare, gode män och förvaltare och att resultatet av det pågående beredningsarbetet inte borde föregripas.

Justitieutskottet anser i likhet med lagutskottet att det för närvarande inte finns anledning att göra någon översyn av reglerna om föräldrars ansvar för skador av sina barn. Justitieutskottet ser positivt på att frågan om solidariskt skadeståndsansvar för barn är föremål för överväganden och vill i likhet med lagutskottet inte föregripa den fortsatta beredningen.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Ju39, Ju40, Ju41 och Ju42 i nu behandlade delar.

Lagförslagen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen i den mån de inte berörts ovan och föreslår en kompletterande följdändring.

Utskottet har inget ytterligare att anföra med anledning av lagförslagen i propositionen. Utskottet finner – utifrån de tidigare redovisade utgångspunkterna – lagförslagen ändamålsenliga och lämpligt utformade. Utskottet tillstyrker lagförslagen i den mån de inte berörts ovan. Sammantaget tillstyrker således utskottet propositionen och föreslår att riksdagen antar samtliga lagförslag.

I lagtekniskt hänseende föreslår regeringen att ett nytt kapitel om överlämnande till särskild vård för unga införs i brottsbalken. Som en följd av den valda lösningen behöver vissa följdändringar göras i ett antal lagar. Utskottet kan konstatera att ytterligare en följdändring bör göras och förordar att 1 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård justeras på så sätt att hänvisningen till 31 kap. 1 a § brottsbalken ändras till 32 kap. 5 § samma balk.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Målen för kriminalpolitiken, punkt 1 (kd, c)

av Johan Linander (c) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om målen för kriminalpolitiken. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:MJ63 yrkandena 39 och 43.

Ställningstagande

De övergripande mål som regeringen ställt upp för respektive myndighet inom rättsväsendet är alltför otydliga för att det skall vara möjligt att mäta myndigheternas resultat.

Det krävs mer konkreta mål för att komma till rätta med den alltmer ökande brottsligheten. Genom tydliga mål ökar kraven på myndigheterna att bedriva en resultatnriktad verksamhet och att använda erhållna resurser på ett meningsfullt sätt.

De mål som skall gälla för respektive myndighet måste därför konkretiseras så att de blir mätbara och går att utvärdera. Vidare måste regeringen återkomma till riksdagen med förslag till en konkret handlingsplan för hur uppställda mål skall kunna uppfyllas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder för att tillgodose det anförda.

2. Rasistiska organisationer m.m., punkt 2 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rasistiska organisationer m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju483 yrkande 2 och avslår motion 2004/05:Ju332 yrkande 1.

Ställningstagande

De rasistiska yttranden och andra grova organiserade brott som har drabbat samhället under de senaste åren måste bemötas med en effektiv lagstiftning. Deltagande i och stöd till rasistiska och kriminella organisationer bör förbjudas.

Det får ankomma på regeringen att snarast återkomma med lagstiftning.

3. Brott av unga – allmänna utgångspunkter, punkt 3 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om brott av unga. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju352 yrkande 6, 2004/05:Ju449, 2004/05:Ju483 yrkandena 1 och 4, 2004/05:Ju489 yrkande 1, 2004/05:Ju500 yrkande 9, 2004/05:So358 yrkande 6, 2004/05:N403 yrkande 19, 2005/06:Ju39 yrkandena 1–3, 2005/06:Ju42 yrkandena 1 och 3, 2005/06:Ju332 yrkande 17, 2005/06:Ju484 yrkande 1, 2005/06:Ju489, 2005/06:Ju510 yrkande 5, 2005/06:Ju532 yrkande 1, 2005/06:Kr255 yrkande 13 och 2005/06:Kr376 yrkandena 40 och 42.

Ställningstagande

Allt brottsförebyggande arbete för ökad trygghet börjar i familjen. Funge- rande familjers potential bör bl.a. användas genom s.k. familjerådslag som bör fortsätta utvecklas. Familjerådslagen har stor betydelse i arbetet med att understryka familjens betydelse och ansvar för den unges utveckling samt att bättre förstå konsekvenserna av brottsliga handlingar.

Ett kriminellt beteende grundläggs ofta tidigt. Samhällets reaktioner på detta måste vara snabba, konsekventa och tydliga. Det är viktigt att tidigt identifiera de barn som har svårigheter att anpassa sig. Här har vuxenvärlden och skolan en mycket betydelsefull uppgift i att förmedla normer och överföra värderingar. Det är ofta i skolan som konflikterna under uppväxtåren ställs på sin spets, och barnen måste i skolan få lära sig att grundläggande normer upprätthålls och gäller för alla. Denna uppgift kan inte ersättas av socialtjänstens insatser. Som vi ser det måste skolan flytta fram sina positioner så att behovet av insatser inom socialtjänsten minskar. Skolans uppdrag bör alltså bli tydligare i denna fråga.

En annan angelägen fråga är att stärka polisens och socialtjänstens åtgärder mot brottslighet i alkoholens spår, något som inte minst är viktigt när det gäller ungdomar.

Väl fungerande barn- och ungdomshälsovård, och inte minst psykiatri, kan spela en avgörande roll när det gäller att fånga upp barn som riskerar att redan från början få en otrygg start i livet och därför behöver särskilda stödsatser. Dessa insatser kan vara extra viktiga för barn som har föräldrar med alkohol- eller missbruksproblem.

Barn med neuropsykiatriska funktionshinder bör också uppmärksammas på ett helt annat sätt än vad som nu är fallet. Kunskapsläget måste snabbt förbättras och nya kunskaper tillämpas. I det allmänna arbetet för välfärd skulle detta kunna ske inom ramen för en nationell strategi för brottsförebyggande insatser på individnivå.

Vi måste bryta segregationen och få alla människor att känna sig delaktiga i samhället och de värderingar vi vill skall råda. Barn och ungdomar som växer upp i en miljö som präglas av segregation, arbetslöshet och utanförskap löper större risk att hamna utanför samhället och in på en brottslig bana.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

4. Påföljdssystemet för unga lagöverträdare, punkt 4 (c)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om påföljdssystemet för unga lagöverträdare. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju330 yrkande 17 och avslår motion 2004/05:Ju424 yrkande 16.

Ställningstagande

Kampen mot ungdomsbrottsligheten bör ta sig uttryck i strängare och mer genomgripande påföljder för åldersgruppen 15-20 år, detta i enlighet med principen om nolltolerans. Med strängare påföljd avses *inte* fängelsestraff i vanlig tappning. Erfarenheter säger att det sista en ung lagöverträdare behöver för att bryta med en framtida brottslig bana är inlåsning i fängelse med äldre kriminella. Det är snarare påföljder såsom samhällstjänst som måste brukas oftare och med sikte på att bryta en brottslig karriär. Påföljderna skyddstillsyn och villkorlig dom är inte tillräckligt verkningsfulla mot ungdomar på glid. Samhällstjänst kan dessutom bara utdömas om den dömda samtycker därtill. En reformering av påföljden samhällstjänst ter sig som angelägen. Ungdomar som har begått skadegörelse borde t.ex.

tvingas arbeta med reparationer av det förstörda när så är möjligt. Andra åtgärder som skulle kunna prövas är beslut om skolbyte, med avsikten att bryta upp gängbildningar.

Både vid straffmätning och påföljdsval gäller att den tilltalades ungdom och frånvaro i brottsregistret är synnerligen förmildrande omständigheter. Därmed torde man i själva verket göra ungdomar på glid en stor otjänst, liksom befintliga och framtida brottsoffer. Påföljdssystemet för ungdomar bör reformeras i syfte att möjliggöra strängare påföljder som rycker upp den dömde ur kriminella miljöer.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

5. Vård inom socialtjänsten som påföljd, punkt 5 (m)

av Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om vård inom socialtjänsten som påföljd. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju352 yrkande 8, 2005/06:Ju39 yrkande 6, 2005/06:Ju410 yrkande 10 och 2005/06:Ju530 yrkande 9 och bifaller delvis motionerna 2004/05:Ju500 yrkande 3 och 2005/06:Ju478 yrkande 11.

Ställningstagande

Påföljden vård inom socialtjänsten har länge varit den etablerade konsekvensen för unga som begått brott. Detta har inte fungerat. Som regeringen själv påpekar i sin proposition är påföljden behäftad med allvarliga brister. Socialnämnderna kan inte i sina yttranden konkret beskriva vilken vård som planeras vid ett överlämnande, och det finns inga enhetliga rutiner för när vården skall anses ändrad eller avbruten på ett sådant sätt att detta skall återrapporteras till åklagare. Detta trots att regeringen år 1999 reformerade påföljdssystemet för unga lagöverträdare i syfte att komma åt brister som funnits sedan länge. Innehållet i påföljden varierar mellan kommunerna, vilket i praktiken innebär att det finns 290 olika variationer på temat vård inom socialtjänsten. Återfallsprocenten är också hög för dem som döms till denna påföljd.

Socialtjänstens dubbla roller, som dels vårdande, dels straffande, är i sig ett problem. I praktiken förstår vare sig socialtjänsten eller den unge skillnaden mellan de vårdande och de straffverkställande insatserna.

En grundförutsättning med ungdomspåföljder är att de är tydliga, förutsebara och leder till insikt hos den dömde. De brister som påvisats i vård inom socialtjänsten som påföljdsform visar att systemet inte fungerar –

och att det i vissa fall kan verka direkt kontraproduktivt. Om sociala insatser i praktiken innebär uteblivna insatser leder det till att unga som döms till denna påföljd för brott upplever att de kommit undan. Deras offer upplever samma sak, vilket kan få katastrofala följder för tilltron till rättssystemet.

Tiden är ute för socialtjänsten som straffande instans. Socialtjänsten bör finnas kvar, men fokusera sina insatser på vårdande och omhändertagande insatser. Vård inom socialtjänsten som påföljdsform för unga lagöverträdare bör avskaffas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

6. Vård inom socialtjänsten som påföljd, punkt 5 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om vård inom socialtjänsten som påföljd. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju478 yrkande 11 och bifaller delvis motionerna 2004/05:Ju352 yrkande 8, 2004/05:Ju500 yrkande 3, 2005/06:Ju39 yrkande 6, 2005/06:Ju410 yrkande 10 och 2005/06:Ju530 yrkande 9.

Ställningstagande

Det finns skäl att se över påföljderna för unga lagöverträdare och överväga om påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten kan behöva avskaffas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

7. Ungdomsvårdens innehåll, punkt 6 (fp, kd)

av Johan Pehrson (fp), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ungdomsvårdens innehåll. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:MJ63 yrkande 40 och 2005/06:Ju41 yrkande 1 och avslår motion 2005/06:Ju42 yrkande 5.

Ställningstagande

Vad gäller påföljden ungdomsvård instämmer vi med Hovrätten över Skåne och Blekinge, som i sitt remissvar över Ungdomsbrottsutredningens betänkande skriver att tanken med förslaget är god men konstaterar att det inte är så lätt att avgöra i vilka fall det finns ett verkligt behov samt att det inte är försvarbart att bygga en ordning med utdömmande av straffrättsliga reaktioner på så lös vetenskaplig grund. Det krävs ytterligare forskning och utveckling av metoder för att komma fram till ett vetenskapligt underlag för påföljderna. Vårdbehovet skall tillgodoses genom ett evidensbaserat vårdinnehåll.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

8. Ungdomsvårdens innehåll, punkt 6 (c)

av Johan Linander (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i reservationen om ungdomsvårdens innehåll. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju42 yrkande 5, bifaller delvis motion 2003/04:MJ63 yrkande 40 och avslår motion 2005/06:Ju41 yrkande 1.

Ställningstagande

Politiken när det gäller unga lagöverträdare har präglats av en ”snällism” och att sociala insatser i verkligheten har saknats. Detta har fått katastrofala följder för många ungdomar. Det är inte fråga om att mycket unga lagöverträdare skall dömas till fängelse och isolering och på så sätt känna av tuffare krav från samhället. Tvärtom är det helt nödvändigt att socialtjänstens verksamhet stramas upp och blir avsevärt mer professionell än i dag. Jag vill i framtiden se tidigare och fler sociala insatser. Ungdomsbrottsutredningen föreslår att påföljden byter namn till socialtjänstpåföljd och att den endast skall bli aktuell där det behövs kraftfulla åtgärder från socialtjänstens sida. Till domen skall bifogas ett kontrakt som skall skrivas under av båda parter. Jag anser att förslaget är ett steg i rätt riktning.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

9. Fler åtgärder utan samtycke, punkt 7 (m, fp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om fler åtgärder utan samtycke. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju500 yrkande 2, 2005/06:Ju40 yrkande 3 och 2005/06:Ju533 yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att socialtjänsten, inom ramen för det som nu föreslås kallas ungdomsvård, bör få möjlighet att använda sig av fler åtgärder utan samtycke från den unge. Det kan handla om t.ex. deltagande i programverksamhet, föreskrifter om drogkontroll och vård för missbruk. Vi anser också att reglerna i LVU om omhändertagande bör ändras så att det i fall av brott begångna av unga ges möjlighet till utökad samarbete med polis bl.a. för att kunna klarlägga ansvarsfrågorna. Det finns ett stort behov av att strama upp och förtydliga insatserna från socialtjänstens sida. Det är tveksamt om regeringens nu aktuella förslag kommer att innebära någon större ändring i praktiken.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda och återkomma till riksdagen med sådana lagförslag.

10. Kvaliteten på yttranden, punkt 8 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kvaliteten på yttranden. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju481 yrkande 4, 2005/06:Ju478 yrkande 8 och 2005/06:Ju533 yrkande 22.

Ställningstagande

Under de senaste åren har det framkommit att det nuvarande omhändertagandet av unga lagöverträdare inom socialtjänsten har stora brister. Särskilt bekymmersamt är att socialtjänsten uppenbarligen inte har den

kunskap om den straffrättsliga regleringen som behövs för att förstå vikten av att vårdplaner upprättas. En stor del av yttrandena brister i tydlighet när det gäller den vård som planeras för den unge åtalade. Bristen på vårdplan och därmed vårdbehovsbedömning kan medföra att den unge inte döms till en adekvat påföljd. Detta bör socialförvaltningarna uppmärksammas på.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder så att det vi nu anfört tillgodoses.

11. Ansvaret för ungdomstjänst, punkt 9 (m, kd)

av Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ansvaret för ungdomstjänst. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju39 yrkande 7 och bifaller delvis motion 2005/06:Ju478 yrkande 12.

Ställningstagande

Vi anser att tanken bakom ungdomstjänst är riktig. Problemet med ungdomstjänsten som den ser ut i dag är att flera av landets kommuner saknar rutiner och att det brister i kunskap avseende genomförandet av påföljden. För att påföljden ungdomstjänst skall fungera såsom den är tänkt måste den vara likvärdig oavsett var i Sverige man är bosatt. Principen om allas likhet inför lagen får inte äventyras. Vi menar därför att kriminalvården, som i dag administrerar motsvarigheten bland vuxna lagöverträdare (sambhållstjänst), är bäst lämpad att ansvara för ungdomstjänsten. Genom att samla kompetensen under kriminalvården garanteras kvaliteten i ungdomstjänsten i hela landet.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med ett sådant förslag.

12. Ungdomstjänstens innehåll, punkt 11 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ungdomstjänstens innehåll. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju39 yrkande 9 och bifaller delvis motion 2005/06:Ju533 yrkande 5.

Ställningstagande

Påföljden ungdomstjänst skall delvis tillgodose vårdbehov hos de unga lagöverträdare som så behöver. Vi anser att ungdomstjänsten skall kunna kombineras med påverkansinsatser, t.ex. i form av samtalsterapi eller andra konsekvensprogram.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder för att vad vi nu anför skall tillgodoses.

13. Uppföljningssammanträden, punkt 12 (m)

av Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om uppföljningssammanträden. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 12 och 2005/06:Ju530 yrkande 10.

Ställningstagande

Åtterrapporeringen avseende unga lagöverträdare måste förbättras. Socialtjänsten uppvisar i dag brister avseende återrapporering till åklagare när den unge avbrutit eller misskött vårdplanen. Återrapporering underlåts av flera olika skäl, men främst på grund av tidsbrist och hög arbetsbörda. Även bristande rutiner för kontakt med åklagare samt okunskap om när återrapporering skall ske och hur stora avvikelser från vårdplanen som kan accepteras är bidragande orsaker.

Vi finner dessa förhållanden oacceptabla. En ordning med obligatoriska uppföljningssammanträden bör införas vid den domstol som dömt ut den aktuella påföljden. Vid dessa sammanträden skall den unge lagöverträdaren delta tillsammans med dem som ansvarar för verkställigheten av påföljden.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

14. Ungdomstjänstens längd m.m., punkt 13 (m, fp, kd)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ungdomstjänstens längd m.m. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju41 yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt regeringens förslag skall ungdomstjänst kunna dömas ut i lägst 20 och högst 150 timmar. Vi anser att ungdomstjänsten skall vara minst en vecka för att vara meningsfull, och den måste ha ett reellt innehåll. Vi anser att minst tio timmar skall vara programverksamhet, med fokus på det kriminella beteendet. Ungdomstjänsten bör verkställas senast en månad efter det att domen vunnit laga kraft.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

15. Böter för unga lagöverträdare, punkt 15 (fp)

av Johan Pehrson (fp) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om böter för unga lagöverträdare. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju500 yrkande 14, 2005/06:Ju379 yrkande 14 och 2005/06:Ju533 yrkande 8.

Ställningstagande

Unga lagöverträdare kan få en avsevärd ekonomisk börda när de åläggs betala skadestånd eller när ett bötesstraff utdöms. Skadeståndet eller påföljden är i och för sig riktig men frågan är om det är rimligt eller effektivt att en ung människa som ofta inte har de ekonomiska möjligheterna att betala ändå åläggs detta. Ett bötesstraff kan dessutom sända fel signaler till ungdomar om att de "kan köpa sig fria" från brottet. Straffet måste främst ha ett pedagogiskt och avhållande syfte. Bötesstraffet för ungdomar under 18 år bör därför avskaffas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

16. Ansvar för slutna ungdomsvård, punkt 16 (m)

av Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ansvaret för slutna ungdomsvård. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju352 yrkande 9, 2005/06:Ju39 yrkande 10 och 2005/06:Ju530 yrkande 11.

Ställningstagande

Vi anser att ansvaret för den slutna ungdomsvården skall flyttas till Kriminalvården. På så sätt samlas kompetens kring kriminalitet på ett och samma ställe. Behandlingen blir mer enhetlig och samhällets reaktion på det begångna brottet tydliggörs. Det möjliggör också större fokusering på kompetensen hos personalen. Kriminalvård av unga är ett ansvarsfullt och komplicerat arbete som kräver kunskap, erfarenhet och gott omdöme. Ungdomsvården skall dock även fortsättningsvis bedrivas separat från kriminalvård av äldre brottslingar, i särskilda ungdomshem. Statens institutionsstyrelse skall även fortsättningsvis ha ansvar för dem som omhändertas enligt LVU.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

17. Kvalitetssäkring av ungdomshemmen, punkt 17 (kd, c)

av Johan Linander (c) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kvalitetssäkring av ungdomshemmen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju42 yrkande 6.

Ställningstagande

Många ungdomshem klarar inte av att ge ungdomarna den psykiatriska vård de har behov av. Olika huvudmän – staten, landstingen och kommunerna – får inte leda till att vården faller mellan stolarna. Därför måste samverkan mellan huvudmännen öka. Efter vårdtiden måste dessutom stödet från hemkommunens socialtjänst öka. Vi anser att ansvaret för ungdomar som dömts till slutna ungdomsvård bör ligga kvar hos Statens

institutionsstyrelse. Vi anser också att ungdomshemmens dubbla uppgift att både ta emot ungdomar som omhändertagits med stöd av LVU och verkställa straffet för ungdomar som har begått mycket allvarliga brott kan ifrågasättas. Därför bör frågan om verksamheterna i framtiden skall separeras belysas. Det är inte självklart att barn och ungdomar som är placerade med stöd av LVU skall vistas på samma hem som ungdomar dömda till slutna ungdomsvård.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

18. Antalet platser i ungdomshemmen, punkt 18 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om antalet platser i ungdomshemmen. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju41 yrkande 3.

Ställningstagande

Det behövs ett resurstillskott till Statens institutionsstyrelse för att tillgodosätta behovet av fler vårdplatser för vård av ungdomar enligt LVU och LSU.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

19. Handlingsplaner för vård av unga, punkt 19 (m, kd, c)

av Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om handlingsplaner för vård av unga. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju39 yrkande 11.

Ställningstagande

Många av de barn och ungdomar som placeras på ungdomshem kommer från svåra sociala förhållanden. Detta ställer stora krav på den behandling de får inom ramen för den slutna ungdomsvården. Vi anser att varje enskild ung lagöverträdare skall ha en individuell handlingsplan. Ungdoms-

hemmen – liksom övrig kriminalvård – måste vara helt drogfria. Möjligheterna att utföra drogtester på de intagna vid ungdomshemmen måste utnyttjas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

20. Särregeln om fängelse för unga, punkt 20 (m)

av Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om särregeln om fängelse för unga. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju352 yrkande 11.

Ställningstagande

Skälen för straffrättslig särbehandling är inte särskilt starka för ungdomar från 18 år och uppåt. Dessa är rättsligt sett myndiga och bör därför åläggas fullt ansvar för sina handlingar. Av detta följer att de i straffhänseende principiellt bör likställas med vuxna. Det kan ifrågasättas om föreskriften att särskilda skäl skall föreligga för att döma personer mellan 18 och 21 år till fängelse skall finnas kvar. Av 29 kap. 3 och 7 §§ brottbalken följer att hänsyn skall tas till ålder och utveckling såväl vid bedömandet av straffvärdet som vid straffmätningen. Dessa regler är, enligt vår mening, fullt tillräckliga för att vid straffmätningen kunna ta vederbörlig hänsyn till att en person ännu inte fyllt 21 år. Med ökade resurser till kriminalvården bör man dessutom genom planerad anstaltsplacering kunna undvika många av de risker som anstaltstiden kan innebära.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

21. Villkorligt fängelse, punkt 21 (m)

av Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om villkorligt fängelse. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju352 yrkande 10.

Ställningstagande

Det finns ett behov av nya påföljdsformer för ungdomar som begått brott för att öka flexibiliteten och påverkansmöjligheterna. Ett förslag är att införa villkorligt fängelsestraff att användas tillsammans med en normalpåföljd som skyddstillsyn. När den unge begått ett brott utdöms normalpåföljden med tillägg av ett villkorligt frihetsstraff, vars längd anpassas efter den brottslighet den unge gjort sig skyldig till. Den unge bär sedan med sig det villkorliga fängelsestraffet som en ”ryggsäck” under en löptid av ett givet antal år. Döms den unge på nytt till skyddstillsyn under denna prövotid förlängs löptiden. Samlar den unge på sig flera domar realiseras frihetsstraffet. I detta fall kommer frihetsstraffet att vara tillräckligt långt för att kriminalvården skall kunna göra något meningsfullt av den unges rehabilitering.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

22. Helgavskiljning, punkt 22 (m, fp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om helgavskiljning. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju500 yrkande 15, 2005/06:Ju39 yrkande 14, 2005/06:Ju40 yrkande 2, 2005/06:Ju379 yrkande 15, 2005/06:Ju530 yrkande 12 och 2005/06:Ju533 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att ett system bör prövas där domstolen kan döma den unge lagöverträdaren till ett kortare frihetsstraff, t.ex. att avskiljas från sin normala hemmiljö under några dagar eller helger för att delta i påverkans- och attitydprogram inom institutionernas ungdomsvård – s.k. helgavskiljning.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

23. Fotboja för unga lagöverträdare, punkt 23 (m)

av Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om fotboja för unga lagöverträdare. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 15 och 2005/06:Ju530 yrkande 14.

Ställningstagande

En alternativpåföljd som bör övervägas är att den unge döms till elektronisk intensivövervakning, s.k. fotboja. Den unge gärningsmannen kan gå kvar i skolan och bo i hemmet under den tid påföljden verkställs. Med strama rutiner kan den unge hållas borta från dåliga miljöer under kvällar och helger men samtidigt upprätthålla skolgången.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

24. Stöd till medling, punkt 27 (fp)

av Johan Pehrson (fp) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om stöd till medling. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju500 yrkande 17 och avslår motionerna 2004/05:Ju289 och 2005/06:Ju284.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör stöd ges till modellkommuner som hjälper andra kommuner att etablera och utveckla medlingsverksamhet.

Det får ankomma på regeringen att tillgodose det anförda.

25. Användningen av medling, punkt 28 (m, fp, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om användningen av medling. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju39 yrkande 13 och avslår motionerna 2004/05:Ju360 och 2005/06:Ju40 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi vill understryka att medling inte skall vara en påföljd i ordets sedvanliga bemärkelse, eller att den skall ersätta åtal då sådant är befogat.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

26. Stöd till unga brottsoffer, punkt 29 (m, fp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om stöd till unga brottsoffer. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju533 yrkande 4.

Ställningstagande

Den verksamhet med stödcentrum för unga brottsoffer som bedrivs bl.a. i Stockholm framstår som mycket bra och är angelägen. Unga personer som blivit utsatta för brott måste bli tagna på allvar och få hjälp från de rättsvårdande myndigheterna, såväl med att bearbeta det som hänt som för att orka medverka i polisutredning och rättegång. Det är angeläget att arbetet med att inrätta fler stödcentrum fortsätter och att stödfunktioner finns i varje kommun eller i samverkan mellan mindre kommuner.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder i den nu förordade riktningen.

27. Samverkan mellan myndigheter, punkt 30 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om samverkan mellan myndigheter. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju500 yrkandena 5, 6 och 10 samt bifaller delvis motionerna 2004/05:Ju420, 2004/05:A350 yrkandena 14 och 15, 2005/06:Ju409 och 2005/06:Ub260 yrkande 17.

Ställningstagande

Ju tidigare man stöttar en ung människa på glid, desto större är förutsättningarna för att lyckas förhindra en framtida brottsbana. I flera av våra grannländer, och även på vissa håll i Sverige, har man börjat med s.k. bekymringsbrev och samtal. Detta ställer stora krav på samarbete mellan polis och socialtjänst. Samarbetet mellan polis, åklagare och socialtjänst måste utökas, inte minst när det gäller att leva upp till lagens krav på snabba utredningar. Vikten av att rättsväsendet reagerar snabbt och effektivt mot unga lagöverträdare kan inte nog betonas. Föräldrar måste uppmanas till engagemang på ett tidigt stadium och fler samverkansgrupper mellan polisen och instanser som bedriver föräldrastödjande verksamhet behöver inrättas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

28. Information från socialtjänsten till polisen, punkt 31 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om information från socialtjänsten till polisen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju500 yrkande 4, 2005/06:Ju39 yrkande 17 och 2005/06:Ju379 yrkande 12.

Ställningstagande

Många brott begås av ännu icke straffmyndiga ungdomar. Ansvaret för dessa ungdomar åvilar socialtjänsten. När personerna uppnår 15 års ålder saknas tillgänglig dokumentation om deras eventuella tidigare kriminalitet. Trots att barnet kan ha gjort sig skyldigt till en lång rad brottsliga handlingar stannar informationen hos de sociala myndigheterna. Detta försvårar myndigheternas samarbete och minskar möjligheterna att vidta effektiva åtgärder. Vi anser att samarbetet mellan polisen och de sociala myndigheterna måste ökas. Brott som begås före 15-årsdagen måste dokumenteras och information delges polisen.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

29. Information från socialtjänsten till skolan, punkt 32 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om information från socialtjänsten till skolan. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 4, 2005/06:Ju40 yrkande 10 och 2005/06:Ju533 yrkande 18.

Ställningstagande

Rektorer och annan skolpersonal måste kunna få information om elever som begår brott. Sekretesslagstiftningen får inte förhindra att t.ex. polis, SiS och kriminalvården kan ge skolledningar viktig information om elever som begår brott. Utan vetskap om brotten och den unges problematik, som våldsbänagenhet eller drogberoende, blir det svårt att möta problemen på rätt sätt i skolmiljön. För att komma till rätta med dagens situation kan ändringar behöva göras i de sekretessregler som gäller för socialtjänsten. Det kan också vara så att det behövs tydligare riktlinjer, rutiner och samarbetsformer mellan socialtjänsten och skolan i dessa fall.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

30. Rånkommisioner inom polisen, punkt 33 (fp, c)

av Johan Pehrson (fp), Johan Linander (c) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om rånkommisioner inom polisen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju500 yrkandena 12 och 13.

Ställningstagande

Ungdomsrånkommisioner har visat sig vara en framgångsrik väg att angripa denna typ av brottslighet och bör inrättas vid fler polismyndigheter i landet. Fler specialinriktade och samverkande modeller måste få stöd och nya bör kunna prövas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

31. Ungdomsrotlar inom åklagarväsendet, punkt 34 (fp)

av Johan Pehrson (fp) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ungdomsrotlar inom åklagarväsendet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr376 yrkande 41 i denna del.

Ställningstagande

I syfte att tillgodose behovet av snabbhet i förfarande bör särskilda ungdomsrotlar inom åklagarväsendet inrättas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

32. Ungdoms- och jourdomstolar, punkt 35 (fp, kd)

av Johan Pehrson (fp), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ungdoms- och jourdomstolar. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju481 yrkande 3, 2004/05:Ju500 yrkande 11, 2005/06:Ju478 yrkande 14 och 2005/06:Kr376 yrkande 41 i denna del och bifaller delvis motionerna 2004/05:Ju359 yrkande 1, 2004/05:Ju506 yrkande 3 och 2005/06:Ju464 yrkande 1.

Ställningstagande

För att förbättra förutsättningarna för en skyndsam handläggning av ungdomsbrottmål, utan att för den skull ge avkall på rättssäkerheten, bör speciella ungdoms- och jourdomstolar inrättas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

33. Ungdomsrotlar på tingsrätterna, punkt 36 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ungdomsrotlar på tingsrätterna. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju509.

Ställningstagande

En utredning från år 1993, Reaktion mot ungdomsbrott (SOU 1993:35), visade på exempel från USA där ungdomsdomstolars möjligheter och befogenheter var mycket långtgående, allt för att åstadkomma en så heltäckande kedja av insatser för den unge som möjligt. Ungdomsdomstolarna i USA är fristående från det ordinarie domstolsväsendet och är enkelt uttryckt en blandning mellan tingsrätt, länsrätt och socialtjänst. Tiden är i dag troligen inte mogen för sådana omstruktureringar i Sverige som utredningen visade på. Det skulle kräva ytterligare utredningar då helheten i lagstiftning och gränser för olika myndigheters juridiska områden måste ses över.

Vissa delar i förslagen är dock möjliga att genomföra nu. Jag anser att det bör införas en särskild ungdomsrotel på tingsrätterna. Jag tror dock att det är i storstäderna vi har mest att vinna på en sådan organisation. Ungdomsroteln skall ha spetskompetens för just ungdomsbrott.

Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

34. Skyndsamhet vid ingripanden mot unga, punkt 37 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skyndsamhet vid ingripanden mot unga. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju481 yrkande 2, 2004/05:Ju500 yrkande 1, 2005/06:Ju39 yrkande 20, 2005/06:Ju478 yrkande 1, 2005/06:Ju532 yrkande 3, 2005/06:Ju533 yrkande 13 och 2005/06:Kr376 yrkande 39.

Ställningstagande

Vi vill understryka vikten av skyndsamhet när det gäller ingripanden mot unga lagöverträdare och att tiden mellan brott, åtal, dom och verkställighet av eventuell påföljd blir så kort som möjligt.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

35. Tillämpningen av skyndsamhetskriteriet vid utredning och lagföring av ungdomsbrott, punkt 38 (m)

av Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tillämpningen av skyndsamhetskriteriet vid utredning och lagföring av ungdomsbrott. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05: Ju366 och 2005/06:Ju226.

Ställningstagande

Rättssamhället misslyckas att leva upp till kravet på snabbhet när det gäller brottsutredningar som rör ungdomar. Det bör därför utarbetas förslag som syftar till en striktare och över landet mer konsekvent tillämpning av skyndsamhet vid utredning och lagföring av ungdomsbrottslingar.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

36. Skyndsamhet vid brottsutredning, punkt 39 (fp)

av Johan Pehrson (fp) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skyndsamhet vid brottsutredning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju40 yrkandena 5 och 6 samt bifaller delvis motion 2005/06:Ju533 yrkande 20.

Ställningstagande

Vi anser att en utvidgning bör ske av reglerna så att skyndsamhetskravet även omfattar mål med unga brottsoffer. Att en reaktion på ett brott med en ung lagöverträdare kommer snabbt är mycket viktigt, men även med hänsyn till unga brottsoffer bör reaktionen komma snabbt. De lagstadgade tidsfristerna gäller fr.o.m. delgivning om brottsmisstanke. I praktiken kan ofta handläggningstiderna vara mycket långa från det att en polisanmälan görs till beslut om åtal. I många fall finns det en utpekad gärningsman redan vid tidpunkten för polisanmälan. Kvaliteten skulle öka om tyngdpunkten på åtgärder läggs i början av utredningen, redan när en anmälan görs med en utpekad gärningsman, då det är enklare att säkra bevisning i ett tidigare skede. Vi föreslår därför att ett lagstadgat skyndsamhetskrav införs i mål med unga gärningsmän under 18 år eller unga brottsoffer, innebärande att en tidsfrist införs gällande förundersökningen som skall gälla fr.o.m. det att polisanmälan görs med en utpekad gärningsman t.o.m. beslut om åtal.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

37. Skyndsamhet vid rättegångar som gäller unga personer, punkt 40 (fp, c)

av Johan Pehrson (fp), Johan Linander (c) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om skyndsamhet vid rättegångar som gäller unga personer. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju533 yrkande 21.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör det införas en tidsfrist för när domstolarna skall sätta ut mål också när det gäller mål med unga målsägande. Dagens tidsfrister gäller bara med hänsyn till unga gärningsmän. Detta bör ändras så att ett skyndsamhetskrav gäller även för mål med unga brottsoffer.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

38. Barnkompetens inom rättsväsendet, punkt 41 (m, c)

av Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m) och Hillevi Engström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om barnkompetens inom rättsväsendet. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju39 yrkande 21.

Ställningstagande

Vi vill understryka vikten av att kompetensen hos de rättsvårdande myndigheterna rörande barns förhållanden ökar. Systemet med särskilda ungdomsåklagare inom åklagarorganisationen, liksom särskilda domare som handlägger mål med unga lagöverträdare, är mycket positivt. Det är viktigt att denna kompetens finns tillgänglig i hela landet, även vid mindre domstolar.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

39. Kontakter med vårdnadshavare, punkt 42 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kontakter med vårdnadshavare. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju379 yrkande 13 och 2005/06:Ju478 yrkande 3.

Ställningstagande

Det är mycket viktigt att polisen, skolan och de sociala myndigheterna har upparbetade rutiner för att informera föräldrarna om ett barn misstänks för brott.

I flera av våra grannländer, och även på vissa håll i Sverige, har man börjat med s.k. bekymringsbrev och samtal. I korthet går arbetet ut på att så fort polisen, eller de sociala myndigheterna, identifierar en ung människa i en olämplig miljö eller omgivning, informeras föräldrarna. I brevet informerar polisen föräldrarna om var och när den unga människan befann sig i en miljö som man bedömer som olämplig. Bekymringsbrevet eller samtalet kommer alltså oftast till stånd innan ett brott har hunnit begås. Föräldrarna uppmanas att samtala med sitt barn om det inträffade och erbjuds att kontakta polisen. Detta är en modell som med fördel kan prövas på flera orter i Sverige.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

- 40. Föräldrars närvaro vid polisförhör, punkt 43 (m, fp, kd, c)**
av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om föräldrars närvaro vid polisförhör. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju478 yrkande 4.

Ställningstagande

Det bör införas närvaroplikt för föräldrar vid polisförhör med brottsmisstänkta barn, och förhör med brottsmisstänkta barn bör i större utsträckning äga rum i den misstänktes hem.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

41. Föräldrars närvaro vid strafföreläggande, punkt 44 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om föräldrars närvaro vid strafföreläggande. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Ju476 yrkande 2.

Ställningstagande

Föräldrar bör vara skyldiga att närvara i samband med att åklagaren utfärdar strafföreläggande för deras omyndiga barn.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

42. Föräldrars närvaro vid rättegång, punkt 45 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om föräldrars närvaro vid rättegång. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju476 yrkande 1, 2004/05:Ju500 yrkande 7, 2005/06:Ju40 yrkande 9 och 2005/06:Ju478 yrkande 7 i denna del.

Ställningstagande

Att genomgå en rättsprocess är för de allra flesta ungdomar en omskakande händelse, oavsett om man är vittne, tiltalad eller målsägande. Därför är det viktigt att den unges föräldrar finns närvarande under rättegången. Det ligger i samhällets intresse att stödja föräldrarnas engagemang i sina barn, oavsett om barnet utsatts för eller begått ett brott. Föräldrar skall vara skyldiga att närvara vid en rättegång som deras barn medverkar i.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

43. Föräldrars rätt till ersättning för inställelse i rätten, punkt 46 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om föräldrars rätt till ersättning för inställelse i rätten. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju42 yrkande 2, 2005/06:Ju478 yrkande 7 i denna del och 2005/06:Ju483 yrkande 17.

Ställningstagande

Det är bra att ersättning utgår till föräldrar som närvarar vid rättegång där deras barn är tilltalade. Vi anser att föräldrar till barn under 18 års ålder alltid skall ha rätt till ersättning för sin inställelse i rätten, oavsett om barnet är tilltalat, målsägande eller vittne.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

44. Åtgärder beträffande barn under 15 år, punkt 47 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om åtgärder beträffande barn under 15 år. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:A350 yrkande 16, 2005/06:Ju39 yrkande 18, 2005/06:Ju40 yrkande 1, 2005/06:Ju379 yrkande 11, 2005/06:Ju410 yrkande 3, 2005/06:Ju478 yrkandena 2 och 6, 2005/06:Ju483 yrkande 16 och 2005/06:Ju533 yrkande 24 och avslår motion 2005/06:Ju533 yrkande 15.

Ställningstagande

Vi anser att alla brott begångna av barn och ungdomar som ännu inte nått straffmyndighetsåldern måste utredas så tidigt som möjligt för att klarlägga kriminalitet. Enligt vår mening bör det vara huvudregel att brott begångna

av barn under 15 års ålder utreds. På detta sätt markeras allvaret i att begå brott; ansvarsfrågorna klarläggs och de sociala insatserna kan påbörjas och anpassas som en konsekvens av brottsligheten. Även för brottsoffer är det viktigt att brottet alltid utreds.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

45. Drogtester på barn under 15 år, punkt 48 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om drogtestar på barn under 15 år. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 5, 2005/06:Ju40 yrkande 11 och 2005/06:Ju42 yrkande 4.

Ställningstagande

I dag kan det vara svårt att ge en person under 15 år tidig hjälp när det finns misstanke om narkotikamissbruk. Samhällets möjligheter att hjälpa den unge försvåras av gällande regler om kroppsbesiktning m.m. Vi anser att verkningfulla åtgärder måste till för att stävja narkotikamissbruket som kryper allt längre ned i åldrarna. En sådan åtgärd skulle vara att införa en möjlighet till provtagning – blodprov och urinprov – också på barn under 15 år när narkotikabruk misstänks. Denna lagfästa möjlighet skulle komma till användning när barnet, eller dess föräldrar, inte vill medverka till provtagning. Syftet med provtagningen skall vara att ge socialtjänsten underlag för en bedömning av vilka stödåtgärder som behövs i det enskilda fallet. Det är således inte fråga om en provtagning i bevissyfte av den typ som är möjlig att genomföra på straffmyndiga personer med stöd av rättegångsbalkens regler.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som tillgodoser vad vi nu har anförat.

46. Särskilda handlägningsfrågor, punkt 49 (kd)

av Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om handläggning av snatteriärenden. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Ju481 yrkande 6 och 2005/06:Ju478 yrkande 15 och avslår motionerna 2004/05:Ju359 yrkande 2 och 2005/06:Ju464 yrkande 2.

Ställningstagande

Mindre snatterimål handläggs i dag av domstolar. Brottet erkänns ofta och leder till dagsböter, detta till stora kostnader för samhället. Beredningen för rättsväsendets utveckling lade i betänkandet Snabbare lagföring 3 – Snatteribrott (SOU 2002:44) fram ett förslag om bl.a. förenklad lagföring i form av ordningsbot vid snatterimål. I en lagrådsremiss angående försöksverksamhet med förenklad handläggning av snatterimål från den 20 januari 2005 har man dock valt att inte föreslå att tillämpningsområdet för reglerna om föreläggande av ordningsbot utvidgas. Utredningens förslag med ordningsbot vid snatterimål bör enligt min mening införas.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

47. Gallring, punkt 50 (fp)

av Johan Pehrson (fp) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 50 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om gallring. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06: Ju533 yrkande 11.

Ställningstagande

Reglerna för gallringstiderna i belastningsregistret gällande unga lagöverträdare bör förändras. I dag kvarstår markeringen i belastningsregistret under fem år för den som dömts till böter och under tio år för den som dömts till överlämnande till vård inom socialtjänsten.

Vi vill att gallringstiden för ovanstående påföljder är densamma.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

48. Registrering av uppgifter om unga lagöverträdare, punkt 51 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 51 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om registrering av uppgifter om unga lagöverträdare. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju39 yrkande 19 och bifaller delvis motion 2005/06:Ju533 yrkande 16.

Ställningstagande

Polisen bör ges möjlighet att lagra bilder digitalt på misstänkta och gripna ungdomsbrottslingar. Polisen behöver använda sig av modern teknik i kampen mot brottslighet.

Fotografier och fingeravtryck som tas på barn under 15 år i syfte att utreda brott kan ha betydelse även i kommande utredningar, framför allt i fall då brottsligheten är grov. Regelverk kring register med information om barn under 15 år bör kringgärdas av stark sekretess. Registren bör dock vara nåbara för polis och sociala myndigheter så att dessa kan se mönster över tid hos ungdomar som är i riskzonen för att bli vaneförbrytare.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

49. Klotter och annan skadegörelse, punkt 53 (m, fp)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m) och Karin Granbom (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 53 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om klotter och annan skadegörelse. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Ju364 yrkandena 4 och 5 samt avslår motionerna 2004/05:Ju404, 2004/05:Ju456 yrkandena 1 och 2, 2005/06:Ju337, 2005/06:Ju355, 2005/06:Ju364 yrkandena 1–3 och 2005/06:Ju467.

Ställningstagande

Skadegörelse i form av klotter är ett stort problem. Reglerna om förverkande bör ses över för att ge polis och åklagare bättre möjligheter att stävja denna kriminalitet. Vidare bör rehabiliteringsprogram för klottrare initieras både på frivillig basis och inom kriminalvården.

Det får ankomma på regeringen att vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

50. Vårdnadshavares skadeståndsansvar, punkt 54 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 54 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om vårdnadshavares skadeståndsansvar. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju40 yrkande 7 i denna del och 2005/06:Ju41 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att högre krav måste ställas på föräldrarna till barn som begår brott. I syfte att tydliggöra föräldrarnas ansvar för vad deras barn gör anser vi att föräldrarnas skadeståndsansvar bör skärpas.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag.

51. Solidariskt skadeståndsansvar för unga lagöverträdare, punkt 55 (m, fp, kd, c)

av Johan Pehrson (fp), Beatrice Ask (m), Johan Linander (c), Cecilia Magnusson (m), Hillevi Engström (m), Karin Granbom (fp) och Olle Sandahl (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 55 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om solidariskt skadeståndsansvar för unga lagöverträdare. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Ju39 yrkande 16, 2005/06:Ju40 yrkande 7 i denna del, 2005/06:Ju41 yrkande 5 och 2005/06:Ju42 yrkande 7.

Ställningstagande

En person som tillsammans med andra skall betala ett skadestånd och som vill göra rätt för sig kan drabbas av att de andra inte betalar sina delar av skadeståndet. Enligt vår uppfattning är det inte rimligt att en ung person på detta sätt kan få en ännu tyngre ekonomisk börda. Vi anser därför att det solidariska skadeståndsansvaret för unga brottslingar bör avskaffas.

Det får ankomma på regeringen att återkomma till riksdagen med erforderliga lagförslag.

Särskilda yttranden

1. Påföljdssystemet för unga lagöverträdare, punkt 4 (mp)

Leif Björn lod (mp) anför:

Påföljdssystemet för unga måste vara pedagogiskt och tydligt i både praktiken och teorin för den enskilde. Det måste stå klart för den unge om han straffas för ett brott, eller vårdas för ett socialt beteende, och inte tvärtom. Alla åtgärder som vidtas skall vara ägnade att motverka att den unge återfaller i brott. Syftet med påföljderna bör alltid vara att skapa bättre förutsättningar för den unge att göra positiva förändringar och leva ett liv fritt från kriminalitet.

2. Ungdomstjänst i privata sektorn, punkt 10 (m)

Beatrice Ask (m), Cecilia Magnusson (m) och Hillevi Engström (m) anför:

Vi vill understryka att näringslivet kan komplettera den ideella sektorn och öka möjligheterna att finna lämpliga arbetsuppgifter för den unga lagöverträdaren. En förtjänst med den privata sektorn är att den unge på så sätt kan introduceras till arbetslivet och knyta kontakter som i förlängningen faktiskt skulle kunna leda till arbete. Det är viktigt inte minst med tanke på den höga ungdomsarbetslösheten.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2005/06:165 Ingripanden mot unga lagöverträdare:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (2006:000) om ändring i brottsbalken,
4. lag om ändring i lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken,
5. lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare,
6. lag om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd,
7. lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga,
8. lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård,
9. lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister,
10. lag om ändring i polisdatalagen (1998:622),
11. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).

Följdmotioner

2005/06:Ju39 av Beatrice Ask m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om familjens betydelse för att förebygga ungdomsbrott.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om familjerådslag.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolans betydelse i det brottsförebyggande arbetet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en justering av sekretesslagstiftningen, i syfte att underlätta för skolledningen att få information då elever begått brott.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om drogtestar på barn över tolv års ålder.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa vård inom socialtjänsten som påföljdsform för unga brottslingar.

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kriminalvården skall ansvara för verkställighet av påföljden ungdomstjänst.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ungdomstjänst skall kunna utföras även inom privat sektor.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i övrigt i motionen anförs om påföljden ungdomstjänst.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kriminalvården skall ansvara för påföljden slutna ungdomsvård.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i övrigt i motionen anförs om påföljden slutna ungdomsvård.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om särskilda uppföljningssammanträden för unga lagöverträdare.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om medling.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om veckoslutshem.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elektronisk intensivövervakning.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avskaffande av det solidariska skadeståndsansvaret för unga brottslingar.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samarbetet mellan polisen och de sociala myndigheterna.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utredning av brott begångna av barn under femton års ålder.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheterna att registrera fotografi och fingeravtryck på icke straffmyndiga ungdomsbrottslingar.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en snabb process avseende ungdomsbrott.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kompetensen hos de rättsvårdande myndigheterna.

2005/06:Ju40 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ändra 31 § lagen om unga lagöverträdare (LUL) så att polisen i stället som huvudregel skall utreda samtliga brott.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa möjlighet till s.k. helgavskiljning.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att socialtjänsten bör få tillgång till fler åtgärder
utan att samtycke skall föreligga från den unge.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att huvudregeln skall vara att medling kommer i
fråga när skuldfrågan är klarlagd i domstol.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att ytterligare utvidga reglerna om skyndsamhets-
krav i handläggning av ungdomsmål till att gälla även i mål med
unga brottsoffer.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att ett lagstadgat skyndsamhetskrav införs i mål med
unga gärningsmän under 18 år eller unga brottsoffer, innebärande
att en tidsfrist införs gällande förundersökningen som skall gälla
fr.o.m. det att polisanmälan görs med en utpekad gärningsman
t.o.m. beslut om åtal.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att ändra vissa regler om skadeståndsansvar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om föräldrars skyldighet att närvara vid rättegångar.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om möjligheter för skolan att få kännedom om elever
som har begått brott.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om möjlighet till drogtester på personer under 15 år.

2005/06:Ju41 av Peter Althin m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om utveckling av metoder och vidare forskning vad
gäller unga lagöverträdarens vårdbehov.
2. Riksdagen beslutar att påföljden ungdomstjänst skall kunna dömas
ut i lägst 40 timmar och att den bör verkställas senast en månad
efter att domen vunnit laga kraft.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om fler platser för LVU- och LSU-vård av unga brotts-
lingar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att föräldrars skadeståndsansvar skall skärpas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att avskaffa det solidariska skadeståndsansvaret för
unga brottslingar.

2005/06:Ju42 av Johan Linander m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ett gemensamt ansvar i samhället för att förhindra att unga människor glider in på en brottslig bana.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att föräldrar till barn under 18 år, oavsett om barnet är tilltalad, målsägande eller vittne, skall ha rätt till ersättning för sin inställelse i rätten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av ett brottsförebyggande arbete i skolan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att personer under 15 år bör kunna drogtestas vid allvarlig misstanke om narkotikamissbruk.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om påföljden överlämnande till socialtjänsten.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en kvalitetssäkring av ungdomshemmen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det solidariska skadeståndsansvaret bör avskaffas för ungdomar.

Motion väckt med anledning av skr. 2003/04:129*2003/04:MJ63 av Sven Gunnar Persson m.fl. (kd):*

39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av konkreta målsättningar för kriminalpolitiken.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre ungdomsvård för dem som hamnat på den brottsliga banan.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör återkomma med förslag till en konkret aktionsplan för hur de kriminalpolitiska målsättningarna skall uppfyllas.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004*2004/05:Ju289 av Hans Backman (fp):*

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att medlingsprojektet Handslaget skall utvecklas till att bli en del av polisens och socialtjänstens verksamhet i hela Sverige.

2004/05:Ju330 av Johan Linander m.fl. (c):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att påföljdssystemet för ungdomar bör reformeras i syfte att möjliggöra strängare påföljder som rycker upp den dömde ur kriminella miljöer.

2004/05:Ju332 av Gustav Fridolin (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om upprättandet av en handlingsplan mot det meningslösa våldet bland unga, gängbildning och rasism.

2004/05:Ju335 av Christin Hagberg m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om knivbrott.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att man informerar ungdomar om vilka skador och men som knivstick kan ge.

2004/05:Ju352 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om familjens och skolans betydelse för brottsförebyggande arbete.
8. Riksdagen beslutar avskaffa vård inom socialtjänsten som en självständig påföljdsform för unga brottslingar i enlighet med vad som anförs i motionen.
9. Riksdagen beslutar överföra ansvaret för påföljden slutna ungdomsvård till kriminalvården i enlighet med vad som anförs i motionen.
10. Riksdagen beslutar införa villkorligt fängelsestraff som påföljd för unga brottslingar i enlighet med vad som anförs i motionen.
11. Riksdagen beslutar avskaffa regeln att personer mellan 18 och 21 år endast får dömas till fängelse om särskilda skäl föreligger i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:Ju359 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att undersöka möjligheterna att införa jourdomstol för brott som begås av ungdomar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisaspiranter under sin utbildning handlägger förundersökningar om s.k. vardagsbrottslighet som begås av ungdomar.

2004/05:Ju360 av Maria Larsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att medling skall vara ett fullgott och självständigt alternativ i den ordinarie rättsprocessen.

2004/05:Ju366 av Ulf Sjösten och Göran Lindblad (båda m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag som syftar till en striktare och över landet mer konsekvent tillämpning av skyndsambetskriteriet vid utredning och lagföring av ungdomsbrott i enlighet med vad som anförs i motionen.

2004/05:Ju404 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en riksomfattande handlingsplan mot klotter utarbetas.

2004/05:Ju420 av Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökat samarbete mellan kriminalvården/närpolisens, socialtjänstens och skolan.

2004/05:Ju424 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att påföljdssystemet för barn och ungdomar måste bli mer pedagogiskt och tydligt.

2004/05:Ju449 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att uppmärksamma sambanden mellan kriminalitet, missbruk och psykiska funktionshinder inom kriminalvården och i det brottsförebyggande arbetet.

2004/05:Ju456 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en riksomfattande handlingsplan mot klotter och annan skadegörelse.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skärpa staffsatsen för klotter och skadegörelse.

2004/05:Ju475 av Allan Widman m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda en sänkning av den svenska straffmyndighetsåldern.

2004/05:Ju476 av Allan Widman (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om skyldighet för vårdnadshavare att närvara vid huvud-
förhandling där omyndig står åtalad.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om skyldighet för vårdnadshavare att närvara då åkla-
gare utfärdar strafföreläggande mot omyndig.

2004/05:Ju481 av Peter Althin m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om vikten av snabb åtgärdshantering för unga lagöverträ-
dare.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om påskyndande av handläggningen av ungdomsmål
genom att inrätta ungdoms- och jourdomstolar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att socialförvaltningarna uppmärksammas på conse-
kvensen av att unga lagöverträdare kan få felaktig påföljd om inte
en vårdplan upprättas.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om ett enklare förfarande vid snatterimål.

2004/05:Ju483 av Peter Althin m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om en förändrad brottsförebyggande strategi i syfte att
systematiskt, långsiktigt och med stor tydlighet arbeta med informa-
tionsinsatser för att medvetandegöra föräldrar och andra som har
tillsyn över barn om värdeöverföringens betydelse och om stär-
kande av barns inre kontroll.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att motverka uppbyggandet av rasistiska och nazis-
tiska organisationer.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att inom kriminalvården och i det brottsförebyg-
gande arbetet uppmärksamma sambanden mellan kriminalitet,
missbruk och neuropsykiatriska funktionshinder.

2004/05:Ju489 av Johan Linander m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om vikten av starka lokala gemenskaper och familjer
samt att folk privat och i civilsamhället måste ta ansvar och bli
delaktiga i det brottsförebyggande arbetet.

2004/05:Ju500 av Johan Pehrson m.fl. (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om snabba och tydliga konsekvenser när det gäller ungdomsbrottslighet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av socialtjänstens insatser för unga lagöverträdare.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda huruvida unga lagöverträdare skall vara en statlig angelägenhet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att socialtjänstens information om en icke straffmyndig persons brottslighet skall kunna göras tillgänglig för polisen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökat samarbete mellan polis och socialtjänst gällande unga lagöverträdare.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler samverkansgrupper som bedriver föräldrastödjande verksamhet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagen tydligt bör föreskriva att föräldrar i allmänhet är skyldiga att närvara vid en huvudförhandling.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kraftfulla åtgärder skall sättas in när det gäller unga lagöverträdare.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utöka samarbetet mellan polis, åklagare och socialtjänst.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ungdoms- och jourdomstolar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av ungdomsrånskommissioner vid fler polismyndigheter i landet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler specialinriktade och samverkande modeller för att angripa ungdomsbrottslighet.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa bötesstraffet för ungdomar under 18 år.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att pröva ett system där unga lagöverträdare döms till helgavskiljning.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samtliga kommuner i landet snarast skall erbjuda medling.

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om stöd till modellkommuner som hjälper andra kommuner att etablera medlingsverksamhet.

2004/05:Ju506 av Ingvar Svensson m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en särskild jourdomstol i Stockholms län för ungdomsbrottslighet.

2004/05:So358 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om vikten av att bekämpa kriminalitet i miljöer där barn och ungdomar lever och vistas.

2004/05:N403 av Christer Nylander m.fl. (fp, m, kd, c):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att särskilda insatser måste göras mot ungdomsbrottsligheten.

2004/05:A350 av Tobias Billström m.fl. (m, fp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om ett ökat samarbete mellan de sociala myndigheterna, polismyndigheterna, åklagare och domstolar.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om de kriminella ungdomsgängen.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om åtgärder mot ungdomsbrottslingar under 15 år.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Ju226 av Ulf Sjösten och Göran Lindblad (båda m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag som syftar till en striktare och över landet mer konsekvent tillämpning av skyndsamhetskriteriet vid utredning och lagföring av ungdomsbrottslingar i enlighet med vad som anføres i motionen.

2005/06:Ju284 av Hans Backman (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att medlingsprojektet Handslaget skall utvecklas till att bli en del av polisens och socialtjänstens verksamhet i hela Sverige.

2005/06:Ju332 av Torkild Strandberg m.fl. (fp):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder mot brottslighet i alkoholens spår.

2005/06:Ju337 av Catharina Bråkenhielm (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa en åldersgräns för köp av sprejfärg och annan klotterutrustning.

2005/06:Ju355 av Ingemar Vänerlöv (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en 18-årsgräns för inköp av den typ av färg, huvudsakligen sprejfärg, som klottrare använder.

2005/06:Ju364 av Hillevi Engström och Lena Adelsohn Liljeroth (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en nationell handlingsplan tas fram med konkreta mål och metoder mot illegal graffiti/klotter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kriminalisera försäljning av för illegal graffiti/klotter typiska produkter till ungdomar under 18 år.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kriminalisera innehav av för klotter typiska produkter för ungdomar under 18 år.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förverkandereglerna bör ses över för att ge polis- och åklagare bättre möjligheter att stävja denna kriminalitet.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att initiera ett rehabiliteringsprogram för klottrare både på frivillig basis och inom kriminal- och frivården.

2005/06:Ju379 av Anna Grönlund Krantz och Torkild Strandberg (båda fp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla brott skall utredas.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samverkan mellan polis och socialtjänst.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ”bekymringsbrev” och ”bekymringssamtal”.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa bötesstraff för unga lagöverträdare.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om helgavskiljning.

2005/06:Ju409 av Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökat samarbete mellan kriminalvården, närpolisen, socialtjänsten och skolan.

2005/06:Ju410 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att bekämpa ungdomsbrottsligheten.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett reformerat påföljdssystem för unga brottslingar.

2005/06:Ju464 av Annelie Enochson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att undersöka möjligheterna att införa jourdomstol för brott som begås av ungdomar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att polisaspiranter under sin utbildning bör handlägga förundersökningar av s.k. vardagsbrottlighet som begås av ungdomar.

2005/06:Ju467 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en riksomfattande handlingsplan mot klotter bör utarbetas.

2005/06:Ju478 av Peter Althin m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om snabb åtgärdshantering för unga lagöverträdare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla brott skall utredas, även om gärningsmannen inte är straffmyndig.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolans, de sociala myndigheternas och polisens skyldighet att ha upparbetade rutiner för att informera föräldrar om ett barn misstänks för brott.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att föräldrar skall vara med vid förhör av barn samt att fler polisförhör skall ske i hemmen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av insatserna mot minderåriga lagöverträdare.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att föräldrar till barn under 18 år skall infinna sig i rätten samt ha rätt till ersättning för detta.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att socialförvaltningarna uppmärksammas på konsekvensen av att unga lagöverträdare kan få felaktig påföljd om inte en vårdplan upprättas.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett eventuellt avskaffande av påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om påföljden ungdomstjänst.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av ungdoms- och jourdomstolar.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett enklare förfarande vid snatterimål.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om medling för unga lagöverträdare.

2005/06:Ju483 av Olle Sandahl m.fl. (kd):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att våldsbrott med endast fängelse i straffskalan alltid skall utredas av polis, när gärningsmannen är under 15 år.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att föräldrar till barn under 18 år som är tilltalade, målsägande eller vittnen skall ha rätt till ersättning för sin inställelse.

2005/06:Ju484 av Peter Althin m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en förändrad brottsförebyggande strategi i syfte att systematiskt, långsiktigt och med stor tydlighet arbeta med informationsinsatser för att medvetandegöra föräldrar och andra som har tillsyn över barn om värdeöverföringens betydelse och om stärkande av barns inre kontroll.

2005/06:Ju487 av Luciano Astudillo (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att regeringen förverkligar Ungdomsbrottsutredningens förslag.

2005/06:Ju489 av Tuve Skånberg och Mikael Oscarsson (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om normöverföring och självkontroll som strategi i det brottsförebyggande arbetet.

2005/06:Ju509 av Peter Althin m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ungdomsdomstolar.

2005/06:Ju510 av Helena Höij m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om åtgärder mot ungdomsbrottslighet.

2005/06:Ju530 av Beatrice Ask m.fl. (m):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att avskaffa vård inom socialtjänsten som påföljd.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att uppföljningssammanträden med åklagare eller
domare skall införas.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att sluten ungdomsvård skall vara kriminalvårdens
ansvar.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att veckoslutshem skall införas som påföljd.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att ungdomstjänst skall vara en självständig påföljd.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att elektronisk intensivövervakning, s.k. fotboja,
som påföljd för unga brottslingar skall utredas.

2005/06:Ju532 av Johan Linander m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om behovet av ett gemensamt ansvar i samhället för att
förhindra att människor glider in på en brottslig bana.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om vikten av att prioritera unga brottslingar.

2005/06:Ju533 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om stödfunktioner för unga brottsoffer i varje kommun.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att ungdomstjänst skall bli en fristående påföljd som
skall användas i kombination med programverksamhet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om införandet av kortare frihetsberövande påföljder som
s.k. helgavskiljning.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om möjlighet till fler åtgärder utan samtycke inom
ramen för påföljden vård inom socialtjänsten.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att avskaffa böter som påföljd för unga lagöverträdare.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förändrade regler för gallringstiderna i belastningsregistret gällande unga lagöverträdare.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att medlingsverksamheten måste finnas tillgänglig över hela landet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om snabba insatser från polis och socialtjänst, bl.a. genom s.k. bekymringssamtal.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fotografi och fingeravtryck skall kunna användas även mot misstänkta som inte fyllt 15 år vid utredningar om brott där fängelse ingår i straffskalan.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge polisen möjlighet att lagra bilder digitalt på misstänkta och gripna ungdomsbrottslingar samt att Polisdatautredningens arbete påskyndas.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rektorer och annan skolpersonal måste kunna få information om elever som begår brott.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att korta handläggningstiderna och utvidga kravet på skyndsamhet i lagen om unga lagöverträdare.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en tidsfrist för när domstolarna skall sätta ut mål också när det gäller mål med unga målsägande.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kvaliteten på socialtjänstens yttranden till domstolarna om vårdplaner behöver förbättras.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ändra lagen om unga lagöverträdare så att huvudregeln blir att alla brott skall utredas.

2005/06:Ju539 av Tone Tingsgård och Rezene Tesfazion (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa lagliga förutsättningar att omhänderta unga brottslingar.

2005/06:Kr255 av Kent Olsson m.fl. (m):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om unga i riskzonen.

2005/06:Kr376 av Lennart Kollmats m.fl. (fp):

39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av snabba åtgärder mot unga lagöverträdare.

40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anføres om att samhället måste visa tydliga gränser och normer
för vad som är tillåtet som ett sätt att motverka ungdomsbrottslighet.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anføres om att inrätta speciella ungdomsdomstolar och ungdoms-
rotlar inom åklagarväsendet.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anføres om att det måste skapas bättre vägar bort från kriminali-
tet för unga personer där brottslighet är eller är på väg att bli en
livsstil.

2005/06:Ub260 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anføres om att polisen och skolan bör samverka för att före-
bygga våld och brott.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 29 kap. 2 § och 51 kap. 25 § rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 kap.2 §¹

Över fråga, som hör till rättegången, skall röstas särskilt.

Över frågor som avser ansvar skall röstas i ett sammanhang. Om det kan påverka utgången i målet, skall dock röstas särskilt angående

1. frågan om den tilltalade begått gärningen och hur denna i sådant fall skall bedömas,

2. frågor om åtgärder, som inte avser påföljd men som har omedelbar betydelse för bestämmande av påföljd,

3. frågan om påföljd, utom såvitt gäller storleken av dagsbot, föreskrifter, varning, övervakning, förlängning av provotid eller verkställighet av påföljd,

4. återstående frågor som avser ansvar.

Anser någon ledamot att den tilltalade skall överlämnas till särskild vård av annat slag än som avses i 31 kap. 1 a § brottsbalken, skall före omröstning enligt andra stycket 3 röstas särskilt angående denna mening.

Anser någon ledamot att den tilltalade skall överlämnas till särskild vård av annat slag än som avses i 32 kap. 5 § brottsbalken, skall före omröstning enligt andra stycket 3 röstas särskilt angående denna mening.

51 kap.25 §²

Hovrätten får inte med anledning av den tilltalades överklagande eller av åklagarens överklagande till hans förmån döma till en brottspåföljd som är att anse som svårare eller mer ingripande för den tilltalade än den som tingsrätten dömt till. Hovrätten får dock *besluta om överlämnande* till särskild vård eller, om tingsrätten beslutat om sådan vård, döma till annan påföljd.

Hovrätten får inte med anledning av den tilltalades överklagande eller av åklagarens överklagande till hans *eller hennes* förmån döma till en brottspåföljd som är att anse som svårare eller mer ingripande för den tilltalade än den som tingsrätten dömt till. Hovrätten får dock *överlämna* till särskild vård *enligt 31 eller 32 kap. brottsbalken* eller, om tingsrätten beslutat om sådan vård, döma till annan påföljd.

¹ Senaste lydelse 1998:605.

² Senaste lydelse 1998:605.

Vid tillämpningen av första stycket skall sluten ungdomsvård enligt 31 kap. 1 a § brottsbalken jämföras med fängelse.

Har tingsrätten förenat villkorlig dom eller skyddstillsyn med en föreskrift som förutsätter samtycke och samtycker den dömde inte längre till föreskriften, får hovrätten trots första stycket döma till en svårare eller mer ingripande påföljd.

Hovrätten får inte *heller* med anledning av ett överklagande som anges i första stycket besluta om utvisning, om tingsrätten inte har meddelat sådant beslut, eller bestämma längre tid än tingsrätten gjort för förbud för den tilltalade att återvända till Sverige.

Vid tillämpningen av första stycket skall sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken jämföras med fängelse.

Hovrätten får inte med anledning av ett överklagande som anges i första stycket besluta om utvisning, om tingsrätten inte har meddelat sådant beslut, eller bestämma längre tid än tingsrätten gjort för förbud för den tilltalade att återvända till Sverige.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken¹
dels att 31 kap. 1 och 1 a §§ skall upphöra att gälla,
dels att 30 kap. 1 och 5 §§, 33 kap. 6 §, 34 kap. 11 § samt 38 kap. 2, 3,
 6, 8 och 9 §§ skall ha följande lydelse,
dels att rubriken till 31 kap. skall lyda ”Om överlämnande till särskild
 vård i vissa fall”,
dels att det i balken skall införas två nya paragrafer, 34 kap. 8 § och 35
 kap. 11 §, av följande lydelse,
dels att det i balken skall införas ett nytt kapitel, 32 kap., av följande
 lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

1 §²

Vid val av påföljd är fängelse att anse som en svårare påföljd än villkorlig dom och skyddstillsyn.

Bestämmelser om användningen av överlämnande till särskild vård finns i 31 kap.

Bestämmelser om användningen av överlämnande till särskild vård finns i 31 och 32 kap.

5 §³

För brott som någon begått innan han fyllt arton år får rätten döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl. Att rätten därvid i första hand skall bestämma påföljden till sluten ungdomsvård i stället för fängelse framgår av 31 kap. 1 a §.

För brott som någon begått efter det att han fyllt arton men innan han fyllt tjugooett år får rätten döma till fängelse endast om det med hänsyn till gärningens straffvärde eller annars finns särskilda skäl för det.

För brott som någon begått innan han *eller hon* fyllt arton år får rätten döma till fängelse endast om det finns synnerliga skäl. Att rätten därvid i första hand skall bestämma påföljden till sluten ungdomsvård i stället för fängelse framgår av 32 kap. 5 §.

För brott som någon begått efter det att han *eller hon* fyllt arton men innan han *eller hon* fyllt tjugooett år får rätten döma till fängelse endast om det med hänsyn till gärningens straffvärde eller annars finns särskilda skäl för det.

¹ Senaste lydelse av 31 kap. 1 § 2001:457

31 kap. 1 a § 1998:604.

² Senaste lydelse 1988:942.

³ Senaste lydelse 1998:604.

*Föreslagen lydelse***32 kap.⁴****Om överlämnande till särskild vård för unga**

1 § Den som är under tjuogoett år och som begått brott får dömas till ungdomsvård om han eller hon har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och sådan vård eller åtgärd kan beredas den unge. Vården och åtgärderna skall syfta till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt.

Ungdomsvård får dömas ut endast om socialtjänstens planerade åtgärder, i förekommande fall i förening med ungdomstjänst eller böter, kan anses tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde och art samt den unges tidigare brottslighet.

Skall åtgärderna vidtas med stöd av socialtjänstlagen, skall rätten meddela föreskrift om att den unge skall följa det ungdomskontrakt som upprättats av socialnämnden. Innehållet i kontraktet skall framgå av domen.

Skall åtgärderna vidtas med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, skall den vårdplan som upprättats av socialnämnden fogas till domen.

Om skada på egendom har uppkommit genom brottet och det bedöms vara ägnat att främja den unges anpassning i samhället, får rätten, i samband med att den dömer till ungdomsvård, föreskriva att den unge på tid och sätt som anges i domen skall biträda den skadelidande med visst arbete, som syftar till att avhjälpa eller begränsa skadan eller som annars i belysning av brottets och skadans art framstår som lämpligt. Sådan föreskrift får meddelas endast med den skadelidandes samtycke.

2 § Den som är under tjuogoett år och som begått brott får dömas till ungdomstjänst om den unge samtycker till det och påföljden är lämplig med hänsyn till hans eller hennes person och övriga omständigheter. Den som döms till ungdomstjänst skall åläggas att utföra oavlönat arbete och delta i annan särskilt anordnad verksamhet i lägst tjuo och högst etthundrafemtio timmar.

Den som är över arton år får dömas till ungdomstjänst endast om det finns särskilda skäl för det.

Rätten får döma till ungdomstjänst om påföljden kan anses tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde och den unges tidigare brottslighet och det inte finns skäl för att döma till ungdomsvård. I valet mellan ungdomstjänst och böter skall ungdomstjänst väljas om den påföljden inte är alltför ingripande.

3 § Om det behövs med hänsyn till brottslighetens straffvärde eller art eller den unges tidigare brottslighet, får rätten förena ungdomsvård med

1. ungdomstjänst enligt 2 § första och andra styckena, eller
2. dagsböter, högst tvåhundra, oavsett om böter har föreskrivits för brottet eller inte.

⁴ Tidigare 32 kap. upphävt genom 1986:645.

I valet mellan ungdomstjänst och böter skall ungdomstjänst väljas om den påföljden inte är alltför ingripande.

4 § Om den dömde i väsentlig grad underlåter att göra vad som åligger honom eller henne enligt en föreskrift vid ungdomsvård om att han eller hon skall följa ett ungdomskontrakt eller enligt en dom på ungdomstjänst, får rätten på talan av åklagare undanröja annan påföljd än böter som dömts ut för brottet och bestämma ny påföljd för detta. I stället för att undanröja påföljden får dock rätten meddela den dömde en varning, om det är en tillräcklig åtgärd.

Om, av annat skäl än som anges i första stycket, den planerade vården eller de planerade åtgärderna enligt ett ungdomskontrakt eller en vårdplan inte kommer till stånd eller vården eller åtgärderna kommit ut i väsentlig grad avvika från vad som planerats i kontraktet eller vårdplanen, får rätten på talan av åklagare undanröja annan påföljd än böter som dömts ut för brottet och bestämma ny påföljd för detta. Detsamma gäller om, av annat skäl än som anges i första stycket, en dom på ungdomstjänst inte till väsentlig del kan fullgöras inom skälig tid.

Om rätten beslutar om undanröjande enligt första eller andra stycket skall den, när den nya påföljden bestäms, ta skälig hänsyn till vad den dömde har undergått till följd av den undanröjda påföljden och till böter som har dömts ut enligt 3 § första stycket 2.

5 § Har någon begått brott innan han eller hon fyllt arton år och finner rätten med tillämpning av 30 kap. att påföljden bör bestämmas till fängelse, skall den i stället bestämma påföljden till sluten ungdomsvård under viss tid. Detta gäller dock inte om det, med hänsyn till den tilltalades ålder vid lagföringen eller annan omständighet, finns särskilda skäl däremot.

Rätten får bestämma tiden för sluten ungdomsvård till lägst fjorton dagar och högst fyra år.

Bestämmelser om verkställighet finns i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 kap.

6 §⁵

Om någon döms till fängelse på viss tid eller till sluten ungdomsvård eller om rätten med tillämpning av 34 kap. 1 § 1 förordnar att sådan påföljd skall avse ytterligare brott, och den dömde med anledning av misstanke om brott som prövats genom dom i målet har varit berövad friheten på sätt som enligt 19 a § första stycket lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m. får tillgodoräknas som tid under vilken påföljden verkställts i anstalt eller vid ett särskilt ungdomshem, får rätten förordna att påföljden skall anses helt verkställd genom frihetsberövandet. En förutsättning för ett sådant förordnande är att den tid som den utdömda påföljden överstiger frihetsberövandet med är ringa.

Om rätten undanröjer en vill- Om rätten undanröjer en vill-

⁵ Senaste lydelse 2000:175.

korlig dom eller en skyddstillsyn och i stället dömer till fängelse på viss tid eller till sluten ungdomsvård, gäller första stycket även i fråga om sådana frihetsberövanden som anges i 19 a § andra stycket lagen (1974:202) om beräkning av strafftid m.m.

Om någon döms till böter och med anledning av misstanke om brott, som prövats genom dom i målet, har varit berövad friheten på sätt som enligt första stycket får tillgodoräknas som verkställighet av påföljd, får rätten förordna att påföljden skall anses helt eller delvis verkställd genom frihetsberövandet.

korlig dom eller en skyddstillsyn och i stället dömer till fängelse på viss tid eller till sluten ungdomsvård, gäller första stycket även i fråga om sådana frihetsberövanden som anges i 19 a § andra stycket lagen om beräkning av strafftid m.m.

Om någon döms till böter *eller ungdomstjänst* och med anledning av misstanke om brott, som prövats genom dom i målet, har varit berövad friheten på sätt som enligt första stycket får tillgodoräknas som verkställighet av påföljd, får rätten förordna att påföljden skall anses helt eller delvis verkställd genom frihetsberövandet.

34 kap.

8 §⁶

Har den som dömts till ungdomstjänst begått annat brott innan påföljden börjat verkställas, skall rätten, om påföljden även för detta brott bestäms till ungdomstjänst, vid bestämmande av antalet timmar ungdomstjänst, så långt möjligt, iaktta att detta antal tillsammans med det antal timmar som tidigare dömts ut inte överstiger det antal timmar som skulle ha bestämts som gemensam påföljd för brotten.

11 §⁷

Förekommer till verkställighet på en gång dom på fängelse på livstid och dom på böter, förvandlingsstraff för böter, fängelse på viss tid, villkorlig dom, skyddstillsyn eller slutan ungdomsvård, skall livstidsstraffet träda i stället för den andra påföljden.

Förekommer till verkställighet på en gång dom på fängelse på livstid och dom på böter, förvandlingsstraff för böter, fängelse på viss tid, villkorlig dom, skyddstillsyn, *ungdomstjänst* eller slutan ungdomsvård, skall livstidsstraffet träda i stället för den andra påföljden.

Förekommer till verkställighet på en gång en dom på fängelse på viss tid i minst två år eller slutan ungdomsvård i minst två år och en dom på böter eller förvandlingsstraff för böter som har meddelats innan de

⁶ Tidigare 8 § upphävd genom 1979:680.

⁷ Senaste lydelse 1998:604.

förstnämnda påföljderna har börjat verkställas, skall fängelsestraffet eller utdömd sluten ungdomsvård träda i stället för den andra påföljden.

35 kap.

11 §⁸

Ungdomstjänst bortfaller, om verkställighet inte påbörjats innan fem år förflutit från det att domen vann laga kraft.

Avbryts verkställigheten av ungdomstjänsten skall vad som sägs i första stycket tillämpas på motsvarande sätt i fråga om den fortsatta verkställigheten. Tiden skall räknas från dagen för avbrottet.

38 kap.

2 §⁹

Har domstol med stöd av 31 kap. 1 § överlämnat någon till vård inom socialtjänsten och bryter därefter den dömde i väsentlig grad mot en föreskrift som meddelats med stöd av 31 kap. 1 § andra eller tredje stycket, får efter ansökan av åklagare den rätt som först dömt i målet undanröja förordnandet om överlämnande till vård och döma till annan påföljd för brottet. Därvid skall skälig hänsyn tas till böter som har dömts ut enligt 31 kap. 1 § tredje stycket 1 och till vad den dömde undergått till följd av en föreskrift om ungdomstjänst enligt 31 kap. 1 § tredje stycket 2.

Rätten kan, i stället för att undanröja förordnandet enligt första stycket, besluta att varning skall meddelas den dömde, om detta är en tillräcklig åtgärd.

Även om fall som avses i första stycket inte föreligger skall bestämmelserna där tillämpas på motsvarande sätt om den planerade vården eller åtgärderna som socialnämnden redovisat i yttrande enligt 11 § lagen (1964:167)

Har domstol överlämnat någon till vård med stöd av 31 kap. 2 §, får efter ansökan av åklagare den rätt som först dömt i målet undanröja förordnandet om överlämnande till vård och döma till annan påföljd för brottet om den vård som socialnämnden i yttrande till domstolen har förklarat sig ämna föranstalta om visar sig inte kunna anordnas.

⁸ Tidigare 11 § upphävd genom 1986:645.

⁹ Senaste lydelse 1998:604.

med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare inte kommer till stånd eller om vården i väsentlig utsträckning avviker från den i yttrandet redovisade planen. Detsamma gäller när domstolen har överlämnat någon till vård med stöd av 31 kap. 2 § och den vård som socialnämnden i yttrande till domstolen har förklarat sig ämna föranstalta om visar sig inte kunna anordnas.

3 §¹⁰

Fråga om åtgärd enligt 27 kap. 2 a § tredje stycket, 5 § tredje stycket eller 6 § tas upp av den rätt som först avgjort det mål där villkorlig dom meddelats. Fråga om åtgärd enligt 31 kap. 1 § fjärde stycket tas upp av den rätt som först avgjort det mål i vilket dömts till överlämnande till vård inom socialtjänsten.

Fråga om åtgärd enligt 27 kap. 2 a § tredje stycket, 5 § tredje stycket eller 6 § tas upp av den rätt som först avgjort det mål där villkorlig dom meddelats. Fråga om åtgärd enligt 32 kap. 4 § tas upp av den rätt som först avgjort det mål där ungdomsvård eller ungdomstjänst dömts ut.

Talan enligt 28 kap. 8 § väcks vid den tingsrätt, inom vars område den övervakningsnämnd som har gjort framställning i ärendet är verksam, eller vid den rätt som först avgjort det mål där skyddstillsyn dömts ut.

Mål som avses i denna paragraf får också tas upp av en domstol, där brottmål mot den dömda är anhängigt, eller av rätten i den ort, där den dömda mera varaktigt uppehåller sig, om rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt.

6 §¹¹

Nämndemän skall delta när en tingsrätt avgör en fråga, som avses i 2 eller 2 a § eller i 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 § eller 34 kap. 10 § andra stycket eller 18 §. Detsamma skall gälla i fråga om undanröjande av påföljd enligt 34 kap. 1 § 3, förverkande av villkorligt medgiven frihet eller annan åtgärd enligt 34 kap. 4 § samt åtgärd enligt 34 kap. 5 § tredje stycket eller 34 kap. 6 § andra stycket.

Vid avgörande av en fråga som avses i 27 kap. 2 a § tredje stycket

Nämndemän skall delta när en tingsrätt avgör en fråga, som avses i 2 eller 2 a § eller i 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 §, 32 kap. 4 § eller 34 kap. 10 § andra stycket eller 18 §. Detsamma skall gälla i fråga om undanröjande av påföljd enligt 34 kap. 1 § 3, förverkande av villkorligt medgiven frihet eller annan åtgärd enligt 34 kap. 4 § samt åtgärd enligt 34 kap. 5 § tredje stycket eller 34 kap. 6 § andra stycket.

Vid avgörande av en fråga som avses i 27 kap. 2 a § tredje stycket

¹⁰ Senaste lydelse 1998:604.

¹¹ Senaste lydelse 1998:604.

eller 5 § tredje stycket, 28 kap. 11 § första och andra styckena eller 31 kap. 1 § fjärde stycket, är en tingsrätt domför med en lagfaren domare.

eller 5 § tredje stycket eller 28 kap. 11 § första och andra styckena, är en tingsrätt domför med en lagfaren domare.

8 §¹²

I mål om åtgärd enligt 2 eller 2 a § eller 27 kap. 2 a § tredje stycket, 5 § tredje stycket eller 6 §, 28 kap. 9 §, 31 kap. 1 § fjärde stycket eller 34 kap. 10 § andra stycket skall tingsrätten ge den dömde tillfälle att yttra sig. Begär han att bli hörd muntligen, skall han ges tillfälle till det. I mål om åtgärd enligt 34 kap. 18 § skall den dömde ges tillfälle att yttra sig, om det är möjligt. Rättens avgörande av saken sker genom beslut.

I mål om åtgärd enligt 2 eller 2 a § eller 27 kap. 2 a § tredje stycket, 5 § tredje stycket eller 6 §, 28 kap. 9 §, 32 kap. 4 § eller 34 kap. 10 § andra stycket skall tingsrätten ge den dömde tillfälle att yttra sig. Begär *denne* att bli hörd muntligen, skall han eller hon ges tillfälle till det. I mål om åtgärd enligt 34 kap. 18 § skall den dömde ges tillfälle att yttra sig, om det är möjligt. Rättens avgörande av saken sker genom beslut.

En åtgärd enligt 28 kap. 11 § första och andra styckena får beslutas utan att den dömde ges tillfälle att yttra sig.

9 §¹³

Rättens beslut om åtgärd enligt 27 kap. 2 a § tredje stycket eller 5 § tredje stycket, 28 kap. 11 § första och andra styckena, 31 kap. 1 § fjärde stycket eller 34 kap. 10 § andra stycket eller 18 § gäller omedelbart, om inte något annat förordnas. Detsamma gäller avgöranden enligt 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 § eller 34 kap. 4, 5 eller 6 § angående föreskrifter, övervakning eller provotid.

Rättens beslut om åtgärd enligt 27 kap. 2 a § tredje stycket eller 5 § tredje stycket, 28 kap. 11 § första och andra styckena eller 34 kap. 10 § andra stycket eller 18 § gäller omedelbart, om inte något annat förordnas. Detsamma gäller avgöranden enligt 27 kap. 6 §, 28 kap. 9 § eller 34 kap. 4, 5 eller 6 § angående föreskrifter, övervakning eller provotid.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.
2. Bestämmelserna i 32 kap. 1–3 §§ i deras nya lydelse skall tillämpas också på gärningar som begåtts före ikraftträdandet.
3. Den upphävda bestämmelsen i 31 kap. 1 § fjärde stycket samt bestämmelserna i 38 kap. 2, 3, 6, 8 och 9 §§ i sina äldre lydelse skall fortfarande tillämpas för påföljd som före ikraftträdandet dömts ut enligt 31 kap. 1 §.

¹² Senaste lydelse 1998:604.

¹³ Senaste lydelse 1998:604.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2006:000) om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken

dels att 38 kap. 20 § i stället för dess lydelse enligt lagen (2006:000) om ändring i nämnda balk skall ha följande lydelse,

dels att det i övergångsbestämmelserna till lagen (2006:000) om ändring i nämnda balk skall införas en ny punkt, 4, av följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2005/06:123 Föreslagen lydelse

38 kap.

20 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ersättning från staten för skador som har orsakats av den dömden vid sådant oavlönat arbete som avses i 27 kap. 2 a § första stycket, 28 kap. 2 a § första stycket samt 31 kap. 1 § tredje stycket 2.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ersättning från staten för skador som har orsakats av den dömden vid sådant oavlönat arbete som avses i 27 kap. 2 a § första stycket, 28 kap. 2 a § första stycket samt 32 kap. 2 § eller 3 § första stycket 1.

4. Den äldre lydelsen av 38 kap. 19 § skall fortfarande tillämpas för påföljd som före ikraftträdandet dömts ut enligt 31 kap. 1 § tredje stycket 2.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 19 § lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §¹

Har någon genom dom, som får verkställas, trots att den inte äger laga kraft, dömts till straff eller annan påföljd för brott och är han för sådan verkställighet intagen i kriminalvårdsanstalt eller i särskilt ungdomshem med stöd av 31 kap. 1 a § brottsbalken, skall han vid fullföljd av talan i målet anses som häktad för brottet. Detsamma gäller i fråga om den som är omhändertagen enligt 28 kap. 11 § brottsbalken.

Vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående brottmål skall, om inte annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla, då mot någon, som blivit dömd för brott, vid domstol inleds förfarande, som avser undanröjande av påföljd och ådömande av annan påföljd för brott eller som avser annan åtgärd i fråga om ådömd påföljd; är han för verkställighet av påföljd intagen i anstalt eller särskilt ungdomshem som avses i första stycket, skall han anses som häktad för brottet. Har offentlig försvarare förordnats för den dömde, skall ersättning till försvararen alltid betalas av staten.

Har någon genom dom, som får verkställas, trots att den inte äger laga kraft, dömts till straff eller annan påföljd för brott och är han *eller hon* för sådan verkställighet intagen i kriminalvårdsanstalt eller i särskilt ungdomshem med stöd av 32 kap. 5 § brottsbalken, skall han *eller hon* vid fullföljd av talan i målet anses som häktad för brottet. Detsamma gäller i fråga om den som är omhändertagen enligt 28 kap. 11 § brottsbalken.

Vad i nya rättegångsbalken är föreskrivet angående brottmål skall, om inte annat är föreskrivet, i tillämpliga delar gälla, då mot någon, som blivit dömd för brott, vid domstol inleds förfarande, som avser undanröjande av påföljd och ådömande av annan påföljd för brott eller som avser annan åtgärd i fråga om ådömd påföljd; är han *eller hon* för verkställighet av påföljd intagen i anstalt eller särskilt ungdomshem som avses i första stycket, skall han *eller hon* anses som häktad för brottet. Har offentlig försvarare förordnats för den dömde, skall ersättning till försvararen alltid betalas av staten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

¹ Senaste lydelse 1998:606.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

dels att 4, 11, 14, 17, 26, 28, 35 och 36 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya paragrafer, 30 a, 30 b och 32 a §§, samt närmast före 30 b § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

En förundersökning mot den som inte har fyllt 18 år och som gäller brott för *vilket det är föreskrivet fängelse i mer än sex månader* skall bedrivas med särskild skyndsamhet. Förundersökningen skall avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstanke enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken. Tidsfristen får överskridas *endast* om det är nödvändigt med hänsyn till utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.

En förundersökning mot den som inte har fyllt *arton* år och som gäller brott *på vilket fängelse kan följa* skall bedrivas med särskild skyndsamhet. Förundersökningen skall avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det kan ske och senast inom sex veckor från dagen för delgivning av brottsmisstanke enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken. Tidsfristen får överskridas endast om det är nödvändigt med hänsyn till

1. *att den misstänkte skall delta i medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott, eller*

2. *utredningens beskaffenhet eller andra särskilda omständigheter.*

11 §²

I fråga om den som misstänks för att ha begått brott innan han fyllt arton år skall åklagaren, *innan han fattar beslut i åtalsfrågan*, inhämta yttrande från socialnämnden i den kommun som enligt socialtjänstlagen (2001:453) har ansvaret för den unge, om denne har erkänt gärningen eller det annars finns skäligen misstanke att han har begått brottet. Yttrande behöver inte inhämtas om brottet är ringa, om det är uppenbart att det finns förutsättningar för åtals-

I fråga om den som misstänks för att ha begått brott innan han *eller hon* fyllt arton år skall åklagaren, *innan beslut fattas i åtalsfrågan*, inhämta yttrande från socialnämnden i den kommun som enligt socialtjänstlagen (2001:453) har ansvaret för den unge, om denne har erkänt gärningen eller det annars finns skäligen misstanke att han *eller hon* har begått brottet. *Sådant* yttrande behöver inte inhämtas om brottet är ringa, om det är uppenbart att det finns förutsätt-

¹ Senaste lydelse 1998:608.

² Senaste lydelse 2001:459.

underlåtelse eller om det annars är obehövligt.

Ett yttrande enligt första stycket skall innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som nämnden tidigare har vidtagit i fråga om den unge samt en *plan för de åtgärder som nämnden avser att vidta, varvid arten, omfattningen och varaktigheten av åtgärderna skall framgå*. Yttrandet skall, om åklagaren begär det eller om nämnden finner det nödvändigt, även innehålla en redogörelse för den unges personliga utveckling och *hans* levnadsomständigheter i övrigt.

Nämnden skall även utan samband med yttrande lämna åklagaren de upplysningar som denne begär i fråga om den unge.

Har någon som inte fyllt arton år gripits och beslutar åklagaren att inte anhålla *honom*, får polismyndigheten hålla *honom* kvar för att kunna skyndsamt överlämna *honom* till hans föräldrar, annan vårdnadshavare, en tjänsteman inom socialtjänsten eller någon annan lämplig vuxen person. Vad som nu sagts gäller dock endast om åkla-

ningar för åtalsunderlåtelse eller om det annars är obehövligt.

Om förundersökningen gäller brott på vilket fängelse kan följa, skall, om möjligt, yttrande begäras senast i samband med delgivning av brottsmisstanke enligt 23 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken.

Ett yttrande enligt första stycket skall innehålla en redogörelse för vilka åtgärder som nämnden tidigare har vidtagit i fråga om den unge samt en *bedömning av om den unge har ett särskilt behov av åtgärder som syftar till att motverka att han eller hon utvecklas ogynnsamt. Vidare skall yttrandet innehålla en redovisning av de åtgärder som nämnden avser att vidta. Åtgärderna skall redovisas i ett ungdomskontrakt om de vidtas med stöd av socialtjänstlagen och i en vårdplan om de vidtas med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Arten, omfattningen och varaktigheten av åtgärderna skall framgå av kontraktet eller vårdplanen*. Yttrandet skall, om åklagaren begär det eller om nämnden finner det nödvändigt, även innehålla en redogörelse för den unges personliga utveckling och levnadsomständigheter i övrigt.

14 §³

Har någon som inte fyllt arton år gripits och beslutar åklagaren att inte anhålla *den unge*, får polismyndigheten hålla *denne* kvar för att kunna skyndsamt överlämna *den unge* till hans *eller hennes* föräldrar, annan vårdnadshavare, en tjänsteman inom socialtjänsten eller någon annan lämplig vuxen person. Vad som nu sagts gäller

³ Senaste lydelse 1998:25.

garen funnit att den unge fortfarande är skäligen misstänkt för brott.

För samma ändamål får polismyndigheten hålla kvar den som inte har fyllt arton år, om *han* har medtagits till förhör och är skäligen misstänkt för brott.

Inte i något fall får någon enligt första eller andra stycket hållas kvar längre än tre timmar efter åklagarens beslut respektive förhöret. *Den som är över femton år* får därvid tas i förvar om det är nödvändigt med hänsyn till ordning eller säkerhet.

dock endast om åklagaren funnit att den unge fortfarande är skäligen misstänkt för brott.

För samma ändamål får polismyndigheten hålla kvar den som inte har fyllt arton år, om *den unge* har medtagits till förhör och är skäligen misstänkt för brott.

Inte i något fall får någon enligt första eller andra stycket hållas kvar längre än tre timmar efter åklagarens beslut *eller* förhöret. *Den misstänkte* får därvid tas i förvar om det är nödvändigt med hänsyn till ordning eller säkerhet.

17 §⁴

Åtalsunderlåtelse får beslutas, om den unge blir föremål för sådan åtgärd som anges nedan och det med skäl kan antas att därigenom vidtas vad som är lämpligast för den unge:

1. vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453),
2. vård eller annan åtgärd enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, eller
3. annan åtgärd som innebär att den unge får hjälp eller stöd.

Åtalsunderlåtelse får också beslutas, om det är uppenbart att brottet har skett av okynne eller förhastande.

Vid bedömningen av om åtalsunderlåtelse skall meddelas skall åklagaren utöver vad som följer av första och andra styckena särskilt beakta den unges vilja att ersätta målsäganden för skada som uppkommit genom brottet, att avhjälpa eller begränsa skadan *eller* att på annat sätt gottgöra målsäganden.

Vid bedömningen av om åtalsunderlåtelse skall meddelas skall åklagaren utöver vad som följer av första och andra styckena särskilt beakta den unges vilja att ersätta målsäganden för skada som uppkommit genom brottet, att avhjälpa eller begränsa skadan, att på annat sätt gottgöra målsäganden *eller att medverka till att medling kommer till stånd enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott.*

Åtalsunderlåtelse får inte beslutas, om något väsentligt allmänt eller enskilt intresse därigenom åsidosätts. Vid bedömningen av om något väsentligt allmänt intresse åsidosätts skall särskilt beaktas om den unge tidigare har gjort sig skyldig till brott.

26 §⁵

När åtal väcks mot den som inte har fyllt arton år, skall tingsrätten

När åtal väcks mot den som inte har fyllt arton år, skall tingsrätten

⁴ Senaste lydelse 2001:459.

⁵ Senaste lydelse 2002:382.

underrätta vårdnadshavaren eller annan som svarar för den unges vård och fostran samt annan som har en fostrande roll i förhållande till den unge om åtalet och om tidpunkten för huvudförhandlingen, om det inte finns särskilda skäl mot det.

underrätta vårdnadshavaren eller annan som svarar för den unges vård och fostran samt annan som har en fostrande roll i förhållande till den unge om åtalet och om tidpunkten för huvudförhandlingen, om det inte finns särskilda skäl mot det. *Motsvarande skyldighet att lämna underrättelse om tidpunkten för huvudförhandlingen gäller även högre rätt.*

Om yttrande som avses i 11 § skall lämnas eller har lämnats av socialnämnden, skall rätten underrätta nämnden om tidpunkten för huvudförhandlingen.

Om åtalet avser ett brott på vilket fängelse kan följa, skall vårdnadshavaren eller annan som avses i första stycket, höras i målet, om det kan ske och det inte finns särskilda skäl mot det.

Vårdnadshavare eller annan som hörs enligt tredje stycket har rätt till ersättning och förskott enligt vad som är föreskrivet om vittne. Ersättningen skall betalas av staten.

28 §⁶

Rätten får överlämna åt socialnämnden att föranstalta om vård inom socialtjänsten endast om det i målet finns ett yttrande av nämnden med det innehåll som avses i 11 §. Om det inte finns särskilda skäl krävs ett sådant yttrande också för att rätten skall få döma den som inte har fyllt tjuogoett år till fängelse i mer än tre månader.

Rätten får döma till ungdomsvård endast om det i målet finns ett yttrande av nämnden med det innehåll som avses i 11 §. Om det inte finns särskilda skäl krävs ett sådant yttrande också för att rätten skall få döma den som inte har fyllt tjuogoett år till fängelse i mer än tre månader.

30 a §

I mål om undanröjande av påföljd enligt 32 kap. 4 § brottsbalken skall 26 och 30 §§ tillämpas, varvid vad som i dessa paragrafer sägs om huvudförhandling skall tillämpas på sammanträde som hålls i målet om undanröjande av påföljd.

Varning

30 b §

Om någon som dömts till ungdomsvård eller till ungdomstjänst i väsentlig grad underlåter att göra vad som åligger honom

⁶ Senaste lydelse 1994:1760.

eller henne enligt en föreskrift vid ungdomsvård om att följa ett ungdomskontrakt eller enligt en dom på ungdomstjänst, får åklagaren i stället för att väcka talan enligt 32 kap. 4 § brottsbalken besluta att varning skall meddelas den unge, om detta bedöms vara en tillräcklig åtgärd.

Varning skall så snart det kan ske meddelas den unge vid ett personligt sammanträffande. Den unges vårdnadshavare eller annan som svarar för den unges vård och fostran samt annan som har en fostrande roll i förhållande till den unge skall kallas till sammanträffandet, om det inte möter hinder eller annars finns särskilda skäl mot det. Även företrädare för socialtjänsten bör ges tillfälle att närvara. Kan ett personligt sammanträffande inte komma till stånd, skall den unge underrättas skriftligen om beslutet.

Vid sammanträffandet skall åklagaren särskilt förklara innebörden av beslutet och klargöra vad följderna kan bli vid fortsatt misskötsamhet.

32 a §

Vid utredning enligt 31 § skall, om det finns synnerliga skäl, ett juridiskt biträde förordnas för den unge. Ansökan om sådant biträde görs av åklagaren eller den unges vårdnadshavare hos tingsrätten. Bestämmelserna i 21 kap. 5–8 §§, 9 § andra stycket och 10 § rättegångsbalken skall tillämpas beträffande sådant juridiskt biträde.

35 §⁷

Har någon före femton års ålder begått ett brott på vilket fängelse skulle ha kunnat följa och anträffas *han* på bar gärning eller på flykt från brottsplatsen, får han

Har någon före femton års ålder begått ett brott på vilket fängelse skulle ha kunnat följa och anträffas *den unge* på bar gärning eller på flykt från brottsplatsen, får han

⁷ Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2001:152.

gripas av envar. Om en enskild person har gripit den unge, skall denne skyndsamt överlämnas till närmaste polisman.

Polismyndigheten eller åklagaren skall omedelbart besluta om den unge skall frigges eller hållas kvar för förhör. Den unge får inte tas i förvar.

eller hon gripas av envar. Om en enskild person har gripit den unge, skall denne skyndsamt överlämnas till närmaste polisman.

Polismyndigheten eller åklagaren skall omedelbart besluta om den unge skall frigges eller hållas kvar för förhör. Den unge får inte tas i förvar men får hållas kvar enligt 14 §, dock inte längre än tre timmar efter beslut om frigivning eller, om den unge medtagits till förhör, sedan förhöret avslutats.

36 §⁸

Är någon misstänkt för att före femton års ålder ha begått ett brott får, om det finns särskilda skäl, beslag, husrannsakan och kroppsvisitation enligt bestämmelserna i 27 och 28 kap. rättegångsbalken företas mot den unge. Vad som i 27 kap. 7 och 8 §§ sägs om åtal och om verkan av att åtal inte väcks skall i stället avse beivringen och talan om förverkande samt verkan av att sådan talan inte väcks. Tvångsmedel som avses i 24–26 kap. rättegångsbalken får inte användas.

Är någon misstänkt för att före femton års ålder ha begått ett brott får, om det finns särskilda skäl,

1. beslag, husrannsakan och kroppsvisitation *företas mot den unge, samt*

2. *fotografi och fingeravtryck tas av den unge*

enligt bestämmelserna i 27 och 28 kap. rättegångsbalken.

Vad som i 27 kap. 7 och 8 §§ rättegångsbalken sägs om åtal och om verkan av att åtal inte väcks skall i stället avse beivringen och talan om förverkande samt verkan av att sådan talan inte väcks. Tvångsmedel som avses i 24–26 kap. rättegångsbalken får inte användas.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

2. Bestämmelsen i 4 § i sin äldre lydelse skall tillämpas i mål och ärenden hos polis- och åklagarmyndigheter där förundersökning har inletts före ikraftträdandet.

3. Den nya bestämmelsen i 11 § andra stycket skall tillämpas endast i fråga om mål och ärenden hos polis- och åklagarmyndigheter där förundersökning har inletts efter ikraftträdandet.

⁸ Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2001:152.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1977:265) om statligt personskadeskydd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller ersättning av staten vid personskada och tillämpas på

<p>5. den som utför ungdomstjänst på grund av en föreskrift som meddelats med stöd av 31 kap. 1 § tredje stycket 2 brottsbalken,</p>	<p>5. den som utför ungdomstjänst enligt 32 kap. 2 § eller 3 § första stycket 1 brottsbalken,</p>
--	---

6. den som utför oavlönat arbete enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av 8 § första stycket 2 lagen (1994:451) om intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007. Den äldre bestämmelsen skall fortfarande gälla den som utför ungdomstjänst på grund av en föreskrift som meddelats före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2003:783.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga

Härigenom föreskrivs att 3 och 22 §§ lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Vård skall också beslutas om den unge utsätter sin hälsa eller utveckling för en påtaglig risk att skadas genom missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Vård skall också beslutas om den som dömts till sluten ungdomsvård enligt 31 kap. 1 a § brottsbalken vid verkställighetens slut bedöms vara i uppenbart behov av fortsatt vård för att inte löpa sådan risk som avses i första stycket.

Vård skall också beslutas om den som dömts till sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken vid verkställighetens slut bedöms vara i uppenbart behov av fortsatt vård för att inte löpa sådan risk som avses i första stycket.

22 §²

Om det kan antas att den som är under 20 år till följd av ett beteende som avses i 3 § kommer att behöva beredas vård enligt denna lag om beteendet fortsätter och det stöd eller den behandling som den unge behöver inte kan ges med samtycke av den unge själv, om han eller hon har fyllt 15 år, och av *hans eller hennes* vårdnadshavare, får socialnämnden besluta

1. att den unge skall hålla regelbunden kontakt med en särskilt *utsedd* kontaktperson, eller

2. att den unge skall delta i behandling i öppna former inom socialtjänsten.

När ett sådant beslut meddelas skall en särskild behandlingsplan finnas.

Bestämmelserna i 13 § första och tredje styckena samt 21 § första och tredje styckena gäller i tillämpliga delar också i fråga om beslut enligt första stycket. Prövning enligt 13 § tredje stycket av frågan om sådant beslut skall upphöra att gälla skall ske första gången inom sex månader från dagen för nämndens beslut.

Om det kan antas att den som är under 20 år till följd av ett beteende som avses i 3 § kommer att behöva beredas vård enligt denna lag om beteendet fortsätter och det stöd eller den behandling som den unge behöver inte kan ges med samtycke av den unge själv, om han eller hon har fyllt 15 år, och av *den unges* vårdnadshavare, får socialnämnden besluta

1. att den unge skall hålla regelbunden kontakt med en särskilt *kvalificerad* kontaktperson *som socialnämnden utsett*, eller

¹ Senaste lydelse 1998:616.

² Senaste lydelse 2003:406.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård

Härigenom föreskrivs att 1, 5, 8, 11, 15 och 29 §§ lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Föreskrifter om psykiatrisk vård som är förenad med frihetsberövande och annat tvång i andra fall än som avses i lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård (*rättspsykiatrisk vård*) ges i denna lag.

Lagen gäller den som

1. efter beslut av domstol skall ges rättspsykiatrisk vård,
2. är anhållen, häktad eller intagen på en enhet för rättspsykiatrisk undersökning,
3. är intagen i eller skall förpassas till kriminalvårdsanstalt eller
4. är intagen i eller skall förpassas till ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på slutet av ungdomsvård enligt 31 kap. 1 a § brottsbalken.

4. är intagen i eller skall förpassas till ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på slutet av ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken.

Lydelse enligt prop. 2005/06:63

Föreslagen lydelse

5 §²

Beslut om intagning för rättspsykiatrisk vård enligt 4 § första stycket fattas av en chefsöverläkare vid en sjukvårdsinrättning eller enhet som avses i 6 §. För ett sådant beslut krävs att ett vårdintyg har utfärdats av någon annan läkare. Beträffande vårdintyg, undersökning för vårdintyg samt fastspänning, avskiljande och behandling gäller därvid bestämmelserna i 4 §, 5 §, 6 a § och 6 b § första stycket andra meningen lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård i tillämpliga delar.

En fråga om intagning för rättspsykiatrisk vård enligt 4 § första stycket skall avgöras skyndsamt efter undersökning av patienten.

Om rätten har fattat beslut om rättspsykiatrisk undersökning och den misstänkte har tagits in på undersökningsenheten, krävs inte något vårdintyg för beslut om rättspsykiatrisk vård. Detsamma gäller den som är anhållen, häktad, intagen i eller skall förpassas till kriminalvårdsanstalt eller som är intagen i eller skall förpassas till ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på slutet av ungdomsvård

Om rätten har fattat beslut om rättspsykiatrisk undersökning och den misstänkte har tagits in på undersökningsenheten, krävs inte något vårdintyg för beslut om rättspsykiatrisk vård. Detsamma gäller den som är anhållen, häktad, intagen i eller skall förpassas till kriminalvårdsanstalt eller som är intagen i eller skall förpassas till ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på slutet av ungdomsvård

¹ Senaste lydelse 1998:617.

² Senaste lydelse 2000:354.

enligt 31 kap. 1 a § brottsbalken och som förts till en sådan sjukvårdsinrättning som avses i 6 § första stycket för frivillig psykiatrisk vård.

enligt 32 kap. 5 § brottsbalken och som förts till en sådan sjukvårdsinrättning som avses i 6 § första stycket för frivillig psykiatrisk vård.

8 §³

Vid rättspsykiatrisk vård gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 15 a–24 §§ lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.

Beträffande den som är anhållen, häktad eller intagen i eller skall förpassas till kriminalvårdsanstalt får Kriminalvården i särskilda fall, om det är påkallat från ordnings- eller säkerhetssynpunkt, besluta om särskilda inskränkningar i rätten att ta emot eller skicka försändelser, att ta emot besök eller att samtala i telefon med utomstående. Beträffande den som är intagen i eller skall förpassas till ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på slutet ungdomsvård enligt 31 kap. 1 a § brottsbalken får Statens institutionsstyrelse fatta motsvarande beslut. Brev som avses i 9 § första stycket första meningen lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. från den som är häktad eller anhållen, brev som avses i 25 § första stycket första meningen lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt från den som är intagen liksom brev som avses i 19 § andra stycket lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga skall dock alltid vidarebefordras utan föregående granskning.

Beträffande den som är anhållen, häktad eller intagen i eller skall förpassas till kriminalvårdsanstalt får Kriminalvården i särskilda fall, om det är påkallat från ordnings- eller säkerhetssynpunkt, besluta om särskilda inskränkningar i rätten att ta emot eller skicka försändelser, att ta emot besök eller att samtala i telefon med utomstående. Beträffande den som är intagen i eller skall förpassas till ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på slutet ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken får Statens institutionsstyrelse fatta motsvarande beslut. Brev som avses i 9 § första stycket första meningen lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl. från den som är häktad eller anhållen, brev som avses i 25 § första stycket första meningen lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt från den som är intagen liksom brev som avses i 19 § andra stycket lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga skall dock alltid vidarebefordras utan föregående granskning.

Beträffande den som ges rättspsykiatrisk vård efter beslut av domstol eller som är intagen i kriminalvårdsanstalt får regeringen i särskilda fall, om det är påkallat med hänsyn till rikets säkerhet eller till risken för att denne under vistelsen på sjukvårdsinrättningen medverkar till terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, besluta om särskilda inskränkningar i rätten att ta emot eller skicka försändelser, ta emot besök eller samtala i telefon med utomstående.

³ Senaste lydelse 2005:978.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*11 §⁴

Den som är intagen i kriminalvårdsanstalt eller i ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på sluten ungdomsvård enligt 31 kap. 1 a § brottsbalken och som genomgår rättspsykiatrisk vård får ges tillstånd att under en viss del av vårdtiden vistas utanför sjukvårdsinrättningens område. Tillståndet får ges för visst tillfälle eller för vissa återkommande tillfällen. Tillståndet får också ges för en längre period, om det finns särskilda skäl att anta att åtgärden är angelägen för att förbereda att tvångsvården upphör. Tillstånd får ges endast under förutsättning att det står i överensstämmelse med vårdplanen.

Ett tillstånd enligt första stycket får förenas med särskilda villkor. I fråga om vilka villkor som får föreskrivas gäller bestämmelserna i 25 a § lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård.

15 §⁵

Rättspsykiatrisk vård enligt 4 § skall upphöra senast

1. beträffande den som är anhållen eller häktad, när beslutet om frihetsberövande upphört att gälla,
2. beträffande den som är intagen med stöd av 10 § lagen (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning, när denne inte längre får hållas kvar på undersökningsenheten,
3. beträffande den som är intagen i kriminalvårdsanstalt, när frigivning sker,
4. beträffande den som är intagen i ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på sluten ungdomsvård enligt 31 kap. 1 a § brottsbalken, vid verkställighetens slut.

29 §⁶

Utöver vad som annars följer av lag eller förordning är chefsöverläkaren skyldig att till kriminalvården lämna ut uppgift om en patient som efter den rättsnsykiatriska vårdens upphörande skall förpassas till

⁴ Senaste lydelse 2000:354.

⁵ Senaste lydelse 1998:617.

⁶ Senaste lydelse 1998:617.

häkte eller kriminalvårdsanstalt, om uppgiften behövs inom kriminalvården.

Motsvarande skyldighet att lämna uppgifter gäller för chefsöverläkaren i förhållande till Statens institutionsstyrelse beträffande den som efter den rättspsykiatriska vårdens upphörande skall förpassas till ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på sluten ungdomsvård enligt 31 kap. 1 a § brottsbalken.

Motsvarande skyldighet att lämna uppgifter gäller för chefsöverläkaren i förhållande till Statens institutionsstyrelse beträffande den som efter den rättspsykiatriska vårdens upphörande skall förpassas till ett särskilt ungdomshem till följd av en dom på sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

9 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:620) om belastningsregister

Härigenom föreskrivs att 17 § lagen (1998:620) om belastningsregister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §¹

Utöver vad som följer av 16 § skall uppgifter om

6. överlämnande till *vård inom socialtjänsten* eller vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall gallras tio år efter domen eller beslutet,

7. överlämnande till rättspsykiatrisk vård gallras tio år efter utskrivningen,

8. böter gallras fem år efter domen, beslutet eller godkännandet av strafföreläggandet eller föreläggandet av ordningsbot,

9. att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd gallras tio år efter domen eller beslutet,

10. åklagares beslut att inte åtala för brott gallras tio år efter beslutet,

11. beslut om besöksförbud gallras tio år efter beslutet, och

12. beslut om tillträdesförbud gallras fem år efter beslutet.

6. *ungdomsvård* eller överlämnande till vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall gallras tio år efter domen eller beslutet,

8. *ungdomstjänst* gallras tio år efter domen eller beslutet,

9. böter gallras fem år efter domen, beslutet eller godkännandet av strafföreläggandet eller föreläggandet av ordningsbot,

10. att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd gallras tio år efter domen eller beslutet,

11. åklagares beslut att inte åtala för brott gallras tio år efter beslutet,

12. beslut om besöksförbud gallras tio år efter beslutet, och

13. beslut om tillträdesförbud gallras fem år efter beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

¹ Senaste lydelse 2005:322.

10 Förslag till lag om ändring i polisdatalagen
(1998:622)

Härigenom föreskrivs att 30 § polisdatalagen (1998:622) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 §

Fingeravtrycks- och signalementsregister får endast innehålla uppgifter om den som är misstänkt eller dömd för brott eller som har fått lämna fingeravtryck enligt 19 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. I ett sådant register får endast antecknas uppgifter om

1. fingeravtryck,
2. signalement,
3. identifieringsuppgifter och
4. ärendenummer.

Fingeravtrycks- och signalementsregister får inte innehålla uppgifter som lämnats av en person under femton år enligt 36 § första stycket 2 lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

11 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)

Härigenom föreskrivs i fråga om socialtjänstlagen (2001:453) dels att 3 kap. 6 § och 12 kap. 8 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 5 kap. 1 b och 1 c §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

6 §

Socialnämnden bör genom hemtjänst, dagverksamheter eller annan liknande social tjänst underlätta för den enskilde att bo hemma och att ha kontakt med andra.

Nämnden bör även i övrigt tillhandahålla sociala tjänster genom rådgivningsbyråer, socialcentraler och liknande, social jour eller annan därmed jämförlig verksamhet.

Nämnden kan utse en särskild person (kontaktperson) eller en familj med uppgift att hjälpa den enskilde och hans eller hennes närmaste i personliga angelägenheter, om den enskilde begär eller samtycker till det. För barn som inte har fyllt 15 år får kontaktperson utses endast om barnets vårdnadshavare begär eller samtycker till det. Har barnet fyllt 15 år får kontaktperson utses endast om barnet självt begär eller samtycker till det.

Om en person som inte har fyllt 21 år har behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka en risk för missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende, kan nämnden utse en särskilt kvalificerad kontaktperson för den unge om denne begär eller samtycker till det. För barn som inte har fyllt 15 år får en sådan kontaktperson utses endast om barnets vårdnadshavare begär eller samtycker till det. Har barnet fyllt 15 år får en särskilt kvalificerad kontaktperson utses endast om barnet självt begär eller samtycker till det.

5 kap.

1 b §

Kommunen skall sörja för att påföljden ungdomstjänst kan verkställas så snart det kan ske.

Socialnämnden skall bestämma

det närmare innehållet i en utdömd ungdomstjänst i en arbetsplan och utse en handledare för den unge. Socialnämnden skall kontrollera att arbetsplanen följs.

1 c §

Kommunen skall sörja för att medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott kan erbjudas när brottet har begåtts av någon som är under 21 år.

12 kap.

8 §

Har någon som påföljd för brott överlämnats till vård inom socialtjänsten, skall socialnämnden underrätta åklagarmyndigheten, om vården eller de andra åtgärder som redovisats i vårdplanen inte kommer till stånd.

Har en domstol dömt någon till ungdomsvård eller till ungdomstjänst, skall socialnämnden underrätta åklagarmyndigheten, om det kan antas att det finns förutsättningar för åtgärd enligt 30 b § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare eller 32 kap. 4 § brottsbalken.

Detsamma gäller om den som överlämnats till vård inom socialtjänsten bryter mot en föreskrift som meddelats med stöd av 31 kap. 1 § tredje stycket 2 brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007 utom i fråga om 5 kap. 1 c § som träder i kraft den 1 januari 2008.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag avser verkställighet av sluten ungdomsvård enligt 31 kap. 1 a § brottsbalken. Verkställigheten av sluten ungdomsvård skall ske vid sådana särskilda ungdomshem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Denna lag avser verkställighet av sluten ungdomsvård enligt 32 kap. 5 § brottsbalken. Verkställigheten av sluten ungdomsvård skall ske vid sådana särskilda ungdomshem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2007.

BILAGA 4

Socialutskottets yttrande 2005/06:SoU5y

Ingripanden mot unga lagöverträdare

Till justitieutskottet

Proposition 2005/06:165 Ingripanden mot unga lagöverträdare har hänvisats till justitieutskottet. Motioner har väckts i anledning av propositionen. Socialutskottet, som beslutat avge yttrande, begränsar detta till att avse avsnitten 4–6 och 10 i propositionen samt motionerna Ju40 (fp) yrkande 3, Ju41 (kd) yrkande 3 och Ju42 (c) yrkandena 5 och 6.

Socialutskottet

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen ett antal ändringar i reglerna om ingripanden mot och behandling av unga lagöverträdare. Förslagen är bl.a. ett led i arbetet som inleddes genom reformen 1999 med att vidareutveckla och förbättra påföljdssystemet för unga i åldern 15 till 21 år som gjort sig skyldiga till brott. Förslagen syftar också till att förbättra möjligheterna att tidigt ingripa för att motverka att personer under 15 år utvecklar en kriminell livsstil.

Att samhället reagerar med lämpliga och väl avvägda åtgärder är av väsentlig betydelse för att förhindra att unga begår brott. Med dessa utgångspunkter föreslår regeringen bl.a. följande.

Påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten får en annan avgränsning genom att den unge, för att överlämnas till vård, skall ha ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd som syftar till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt. Påföljden byter även beteckning till ungdomsvård.

Ungdomstjänst införs som en ny påföljd för unga lagöverträdare. Påföljden verkställs av socialtjänsten och skall bestå av oavlönat arbete samt annan särskilt anordnad verksamhet. Ungdomsvård kan kombineras med ungdomstjänst.

Stödet till unga personer, även till dem under 15 år, förstärks. Socialtjänstens insats kontaktperson vidareutvecklas. En särskilt kvalificerad kontaktperson skall kunna utses om den unge är i behov av särskilt stöd och

särskild vägledning för att motverka en risk för missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende.

Bakgrund och gällande rätt

Propositionen

Varje kommun har enligt 2 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453, SoL) det yttersta ansvaret för att de människor som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialnämnden skall bl.a. med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och ungdom som har visat tecken till en ogynnsam utveckling och i nära samarbete med hemmen sörja för att barn och ungdom som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver. Grundprincipen i SoL är att all omsorg om barn och ungdomar så långt det är möjligt skall vara frivillig och ske i samarbete med föräldrarna. Först om det kan antas att behövlig vård inte kan ges med samtycke av föräldrarna och den unge själv, om denne fyllt 15 år, får samhället tillgripa tvångsåtgärder med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

En central målsättning för regeringens politik för barn och unga är att ett barnperspektiv, utifrån andan och intentionerna i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), skall genomsyra alla de åtgärder som rör barn. Detta är också utgångspunkten för förslagen i propositionen. Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet (art. 3).

När det gäller brottsförebyggande åtgärder pekar regeringen bl.a. på att det är viktigt att se till helheten, bekämpa utanförskap och främja de mänskliga rättigheterna. Det kan handla om att satsa på goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar, att ge stöd till familjer med svaga sociala och ekonomiska resurser m.m.

Regeringen anför att det lokala brottsförebyggande arbetet är särskilt betydelsefullt när det handlar om barn och ungdomar. Unga begår ofta brott där de bor och tillsammans med andra som bor i närheten eller går i samma skola. Det är på lokal nivå man har möjlighet att tidigt se problem, att snabbt ingripa och därmed ha de bästa chanserna att förebygga att unga begår brott eller återfaller i brott.

Regeringen pekar vidare på att föräldrar spelar en central roll i arbetet med att förhindra unga från att börja begå brott. Föräldrars engagemang i sina barns aktiviteter är samhällets bästa brottsförebyggande resurs. Vidare framhålls att Statens folkhälsoinstitut förra året redovisade ett regeringsuppdrag om föräldrastöd.

Hög arbetslöshet, oavslutade studier och få fritidsalternativ leder alltför ofta till socialt utanförskap. Därför är det enligt regeringens mening viktigt att samhället stöttar ungdomar på bred front. Utbildning, arbete och bostad är avgörande.

Genom lagändringar som trädde i kraft den 1 januari 1999 genomfördes genomgripande förändringar i påföljdssystemet för unga lagöverträdare (prop. 1997/98:96). Reformen byggde på grundtanken att unga i största möjliga utsträckning skall bli föremål för insatser inom socialtjänsten.

Regeringen framhåller att det övergripande syftet med reformen är att utveckla påföljdssystemet för unga lagöverträdare så att det tydligare än i dag inriktas på att motverka fortsatt kriminalitet. En strävan är att påföljderna för unga skall ta i beaktande principerna om förutsebarhet, proportionalitet och konsekvens, men också anpassas till den unges behov samt vara tydliga och pedagogiska. I det sammanhanget är det viktigt att även beakta pojkars och flickors olika villkor och behov.

Regeringen understryker att påföljdssystemet för unga lagöverträdare skall fortsätta att bygga på principen att barn och ungdomar som har begått brott i första hand skall bli föremål för insatser inom socialtjänsten. Påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten bör emellertid utformas så att intentionerna med reformen från år 1999 får fullt genomslag. Socialtjänstens roll när det gäller unga lagöverträdare bör vidare tydliggöras. Det är också viktigt att samarbetet mellan berörda aktörer stärks för att den unge skall kunna återföras till ett socialt välfungerande liv.

En vidareutveckling av påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att tillämpningsområdet för påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten ändras till att omfatta dem som har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Vården och åtgärderna skall syfta till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt. Påföljden byter beteckning till *ungdomsvård*.

Regeringen anför att innehållet i påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten kan bestå av många olika typer av åtgärder från socialtjänstens sida. Utvärderingen av 1999 års påföljdsreform visade att den vanligast förekommande insatsen vid överlämnande till vård inom socialtjänsten var samtalskontakt med socialtjänsten och att dessa samtal ofta kretsade kring det aktuella brottet och dess konsekvenser, familje- och skolsituationen, relationen till kamrater, etik och moral samt droger. Andra vanliga insatser enligt utvärderingen var förordnande av kontaktperson och någon form av programverksamhet.

Regeringen anser att i de fall där insatsen består av åtgärder som närmast är att se som en form av samhällets gränssättning gentemot den unge lagöverträdaren, snarare än vårdinsatser med inriktning på behandling, bör det finnas större utrymme för att använda andra påföljder än överlämnande till vård inom socialtjänsten. Om avsaknad av andra lämpliga påföljdsalternativ för unga lagöverträdare kan leda till att domstolar överlämnar unga till vård bör i stället sådana alternativ införas i påföljdssystemet. Regeringens förslag att införa ungdomstjänst som en ny påföljd för unga i det här sammanhanget utgör ett viktigt led i arbetet med att vidareutveckla påföljdssystemet för unga lagöverträdare.

Det huvudsakliga syftet med att överlämna unga personer som har begått brott till vård är enligt regeringen att öka möjligheterna för en återanpassning till ett välfungerande liv och åstadkomma en positiv förändring. Att motverka en ogynnsam utveckling som tar sig uttryck i att den unge exempelvis fortsätter att begå brott bör dock vara ett mål och en utgångspunkt för de insatser som vidtas när unga begått brott.

Tillämpningsområdet för påföljden bör enligt regeringen avgränsas på ett sådant sätt att kravet på den unges behov av vård eller andra åtgärder skärps. Detta bör enligt regeringens mening uttryckas så att den unge bör ha ett särskilt behov av insatser enligt SoL eller LVU för att påföljden skall komma i fråga. Att den unge är brottsaktiv eller har missbruksproblem bör tala starkt för att det föreligger ett särskilt behov av socialtjänstens insatser.

Påföljden bör alltså inte primärt användas för de unga lagöverträdare vars behov av vård eller andra åtgärder är så begränsat att det kan tillgodoses inom ramen för exempelvis en ungdomstjänst.

I likhet med Ungdomsbrottsutredningen anser regeringen att risken för fortsatt brottslighet bör lyftas fram vid tillämpningen av påföljden. Som flera remissinstanser pekat på bör dock undvikas att detta sker på ett sätt som medför att det krävs att en konkret riskbedömning görs i varje enskilt fall eftersom det är förenat med stora svårigheter att göra sådana bedömningar på individnivå. Inte heller får det bli fråga om att utesluta en ung person med ett särskilt behov av vård eller andra åtgärder från påföljden i de fall en risk för fortsatt brottslighet inte kan befaras. Socialtjänstens uppgift är som nämnts att se till den unges hela livssituation och behov av insatser för en social anpassning, varvid principen om barnets bästa skall beaktas. Påföljden syftar till att genom vård eller andra åtgärder återföra den unge till ett socialt välfungerande liv. Vården och åtgärderna bör därför syfta till att motverka en ogynnsam utveckling. Åtgärder för att förhindra fortsatt brottslig verksamhet är självklart viktiga i sammanhanget. I det fall det inte föreligger någon risk för en ogynnsam utveckling bör andra påföljder, exempelvis ungdomstjänst, komma i fråga. Regeringen föreslår således att överlämnande till vård inom socialtjänsten skall kunna

komma i fråga om den unge har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt SoL eller LVU samt att vården och åtgärderna skall syfta till att motverka en ogynnsam utveckling.

Vidare föreslår regeringen att *ungdomstjänst* införs som en ny och fristående påföljd för lagöverträdare under 21 år. Det skall vara en obligatorisk uppgift för kommunerna att administrera ungdomstjänst. Kommunerna skall ha ansvar för att en ungdomstjänstplats ordnas för den dömd. En plats behöver inte vara anordnad när domstolen dömer i målet.

Dessutom föreslår regeringen att, för att ungdomstjänst skall kunna dömas ut, den unge skall ha samtyckt till det och påföljden vara lämplig med hänsyn till hans eller hennes person och övriga omständigheter. Regeringen anför att det tidigare har övervägts huruvida någon bör kunna dömas att utföra oavlönat arbete utan att ha samtyckt till det. Ställningstagandena hittills, i fråga om såväl samhällstjänst som ungdomstjänst, har resulterat i att ett krav på att samtycke skall föreligga (jfr prop. 1997/98:96 s. 93 f.). Den kanske största invändningen mot en ordning med ett krav på samtycke är enligt regeringen att det i viss mån är otillfredsställande att en påföljd för brott skall kräva lagöverträdarens godkännande. Den bestraffande effekten kan bli försvagad i och med att den som begått ett brott kan påverka domstolens påföljdsval. Förutsebarheten i påföljdssystemet kan också sägas minska som en följd av ett krav på samtycke.

En naturlig utgångspunkt är enligt regeringens uppfattning emellertid att ungdomstjänst även i fortsättningen endast skall kunna komma i fråga om den unge samtycker. Det är också viktigt att undvika misslyckanden för att kunna engagera arbetsgivare för ungdomstjänst och värna påföljdens trovärdighet. Med hänsyn till detta bör kravet på samtycke vara klart uttryckt från den unges sida. I dag är kravet på samtycke utformat på detta sätt inte bara när det gäller ungdomstjänst utan också när det gäller samhällstjänst och kontraktsvård. Det är inte lämpligt att ändra utformningen av samtyckeskravet till ett krav på att det skall vara tillräckligt att den unge inte motsätter sig ungdomstjänst. Regeringen pekar vidare på att det givetvis är angeläget att den unges ställningstagande till påföljden baseras på tillräcklig kunskap om vad ungdomstjänst innebär och vilken roll ungdomstjänst har i påföljdssystemet.

I propositionen föreslås vidare när det gäller unga som har behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka en risk för missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende att socialnämnden skall kunna utse en särskilt kvalificerad kontaktperson, på begäran eller med samtycke av den unge, eller, om denne är under 15 år, dennes vårdnadshavare. Vidare föreslås att vid tvångsvård enligt 22 § LVU, i stället för kontaktpersoner, särskilt kvalificerade kontaktpersoner utses. Socialstyrelsen bör ge kommunernas socialtjänst stöd och vägledning beträffande rekrytering av och kompetens hos dessa kontaktpersoner samt möjligt innehåll i åtgärden.

Enligt regeringen finns det, trots dagens möjlighet att utse en kontaktperson, ett behov av att även kunna utse en kontaktperson med särskilda kvalifikationer för att hantera barn och unga som riskerar att fara illa på grund av sitt beteende och detta såväl med som utan samtycke från den unge eller dennes vårdnadshavare.

Motionerna

I motion Ju40 av Johan Persson m.fl. (fp) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att socialtjänsten bör få tillgång till fler åtgärder utan att samtycke skall föreligga från den unge. Motionärerna anför att det finns ett stort behov av att strama upp och förtydliga insatserna från socialtjänstens sida. Motionärerna anser också att socialtjänsten, inom ramen för det som nu föreslås kallas för ungdomsvård, bör få möjlighet att använda sig av fler åtgärder utan samtycke från den unge. Det kan handla om t.ex. deltagande i programverksamhet, föreskrifter om drogkontroll och vård för missbruk.

I motion Ju42 av Johan Linander m.fl. (c) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om påföljden överlämnande till socialtjänsten. Motionärerna anför att politiken när det gäller unga lagöverträdare präglats av en ”snällism”, sociala insatser har i verkligheten blivit uteblivna insatser, vilket fått katastrofala följder för många ungdomar. Motionärerna efterlyser tidigare och fler sociala insatser och anser att Ungdomsbrottsutredningen förslag att påföljden bör byta namn till socialtjänstpåföljd och att den endast skall bli aktuell där det behövs kraftfulla åtgärder från socialtjänstens sida är ett steg i rätt riktning. Vidare begärs i motionen yrkande 6 ett tillkännagivande om en kvalitetssäkring av ungdomshemmen.

I motion Ju41 av Peter Althin m.fl. (kd) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om fler platser för LVU- och LSU-vård av unga brottslingar. Enligt motionärerna måste regeringen avsätta ytterligare resurser för att tillgodose behovet av fler platser hos Statens institutionsstyrelse. Under år 2001 byggdes det om och byggdes det till, vilket var bra men otillräckligt.

Bakgrund och tidigare behandling

Socialutskottet behandlade våren 2003 i det av riksdagen godkända *betänkandet 2002/03:SoU13 Med tvång och god vilja – vad gör Statens institutionsstyrelse?* Riksdagens revisorers förslag 2002/03:RR9, med samma namn som betänkandet. I betänkandet föreslog utskottet ett tillkännagivande till regeringen. Av detta framgår att ett enigt utskott delade bl.a. revisorernas uppfattning att Statens institutionsstyrelses (SiS) övergripande ansvar för behandlingen vid institutionerna borde förtydligas. Utskottet ansåg vidare att SiS borde fortsätta att utveckla sina insatser för att underlätta för institutionerna att implementera metoder som har vetenskapligt stöd. Utskottet delade även revisorernas bedömning att SiS borde konkreti-

sera målen för sin verksamhet och tydliggöra kriterier för när målen skall anses uppfyllda. Det ansågs också angeläget att SiS prioriterar och utvecklar uppföljningen av vårdresultat. SiS borde redovisa resultatet av den bedrivna vården till regeringen. Vidare borde regeringen utreda hur tillsynen av SiS kan göras organisatoriskt och ekonomiskt oberoende av SiS. Slutligen borde SiS förtydliga de riktlinjer och normer som skall gälla för institutionsbehandling i syfte att möjliggöra tillsyn av behandlingskvaliteten.

Av skrivelse 2005/06:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen som för närvarande behandlas av riksdagen framgår att riksdagens skrivelse gällande det ovan angivna tillkännagivandet ännu inte är slutbehandlad. Regeringen redovisar vidare att bl.a. följande förekommit med anledning av tillkännagivandet.

Den 11 december 2003 utfärdade regeringen regleringsbrev för budgetåret 2004 avseende Statens institutionsstyrelse i vilket institutionsstyrelsens ansvar, styrning och insatser m.m. behandlas. Frågorna om Statens institutionsstyrelsens övergripande ansvar samt möjligheter att inhämta personuppgifter från andra myndigheter i uppföljningssyfte bereds inom Regeringskansliet. Den 22 december 2004 bemyndigade regeringen vederbörande statsråd att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över en stärkt och tydligare tillsyn inom socialtjänstens område (S 2004:12) (dir. 2004:178, dir. 2005:87 och dir. 2005:93). Uppdraget skall slutredovisas senast den 1 juli 2007.

Statens institutionsstyrelse har den 17 januari 2006 i en skrivelse till regeringen lämnat en redogörelse för hur det övergripande ansvaret för styrningen av vård och behandling förstärkts. Regeringen avser att noga följa utvecklingen.

Från Statens institutionsstyrelsens (SiS) hemsida har inhämtats att institutionsstyrelsens forsknings- och utvecklingsstab leder SiS arbete med forsknings-, utvärderings- och utvecklingsfrågor. Stabens uppgifter är att delta i arbetet med att följa upp och utvärdera institutionernas verksamhet och resultat, att utarbeta enhetliga och ändamålsenliga rutiner för dokumentation av behandlingen och dess effekter samt att ansvara för övergripande analyser och sammanställningar av vårdresultat. Enheten skall vidare ta initiativ till forskning inom området, följa forskningen, verka för att forskningsresultaten sprids och överförs till praktiskt arbete samt, genom försöksverksamhet och på annat lämpligt sätt, bidra till metodutveckling inom området vård och behandling. Vidare har inhämtats att SiS har en omfattande tillsynsverksamhet där varje institution får regelbundna besök. Helt nyligen har dessutom, för att ytterligare höja kvaliteten i verksamheten, fattats beslut om att införa oanmälda tillsynsbesök som inte bara kan ske på dagtid utan även under helger, kvällar och nätter.

Socialutskottets ställningstagande

I propositionen föreslår regeringen ett antal ändringar i reglerna om ingripanden mot och behandlingen av unga lagöverträdare. Bland annat föreslås att tillämpningsområdet för påföljden överlämnande till vård inom social-

tjänsten bör begränsas. Utskottet anser det värdefullt att påföljden i större utsträckning än vad som i dag är fallet reserveras för dem som har ett reellt vårdbehov. Utskottet ställer sig således bakom bedömningen att tillämpningsområdet för påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten bör ändras till att avse dem som har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen, SoL, eller lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU. Utskottet ställer sig även bakom förslaget att påföljden bör få beteckningen ungdomsvård. Utskottet delar vidare regeringens bedömning att det i detta sammanhang kan behövas alternativa påföljdsalternativ. Den i propositionen föreslagna nya påföljden ungdomstjänst synes ändamålsenlig. Utskottet ställer sig därför även bakom förslaget om att ungdomstjänst inrättas som ny påföljd för unga lagöverträdare.

Utskottet ser positivt på förslaget att socialnämnden skall kunna utse särskilt kvalificerade kontaktpersoner om den unge är i behov av särskilt stöd och särskild vägledning för att motverka en risk för missbruk av beroendeframkallande medel, brottslig verksamhet eller något annat socialt nedbrytande beteende. Utskottet ställer sig följaktligen bakom regeringens förslag även i denna del.

Utskottet anser att de förslag som lämnats i föreliggande proposition ger förbättrade möjligheter till ett tidigt ingripande mot unga lagöverträdare. Utskottet anser vidare att påföljdssystemet genom de föreslagna ändringarna får anses ge den unge ett rimligt inflytande på utformningen av innehållet i de påföljder som blir aktuella. Utskottet anser att justitieutskottet bör avstyrka bifall till motionerna Ju40 (fp) yrkande 3 och Ju42 (c) yrkande 5 i den mån de inte får anses tillgodosedda med det anförda.

Socialutskottet anser mot bakgrund av det omfattande arbete som, bl.a. med anledning av socialutskottets tillkännagivande 2003, pågår för att säkra kvaliteten på den vård som bedrivs på ungdomshemmen att motion Ju42 (c) yrkande 6 får anses i huvudsak tillgodosedd. Justitieutskottet bör därför avstyrka bifall till motionen.

Socialutskottet delar inte motionärernas uppfattning i motion Ju41 (kd) yrkande 3 om att det i nuläget behövs fler platser för LVU- och LSU-vård av unga brottslingar. Utskottet anser därför att justitieutskottet även bör avstyrka bifall till motion Ju41 (kd) yrkande 3.

Stockholm den 25 april 2006

På socialutskottets vägnar

Charline Pålsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Chatrine Pålsson (kd), Margareta Israelsson (s), Cristina Husmark Pehrsson (m), Conny Öhman (s), Lars U Granberg (s), Anne Marie Brodén (m), Erik Ullenhag (fp), Kenneth Johansson (c), Christer Engelhardt (s), Magdalena Andersson (m), Elina Linna (v), Jan Lindholm (mp), Martin Nilsson (s), Jan Emanuel Johansson (s), Marita Aronson (fp), Christina Nenes (s) och Gunilla Wahlén (v).

Avvikande meningar

1. Fler åtgärder utan samtycke m.m. (m, fp)

Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m), Erik Ullenhag (fp), Magdalena Andersson (m) och Marita Aronson (fp) anför:

Vi anser att ett system bör prövas där domstolen kan döma den unge lagöverträdaren till ett kortare frihetsstraff, t.ex. att avskiljas från sin normala hemmiljö under några dagar eller helger för att delta i påverkans- och attitydprogram inom institutionernas ungdomsvård – s.k. helgavskiljning. Vi anser också att socialtjänsten, inom ramen för det som nu föreslås kallas för ungdomsvård, bör få möjlighet att använda sig av fler åtgärder utan samtycke från den unge. Det kan handla om t.ex. deltagande i programverksamhet, föreskrifter om drogkontroll och vård för missbruk. Vi anser också att reglerna i LVU om omhändertagande bör ändras så att det i fall av brott begångna av unga ges möjlighet till utökat samarbete med polis, bl.a. för att kunna klarlägga ansvarsfrågorna. Det finns ett stort behov av att strama upp och förtydliga insatserna från socialtjänstens sida. Det är tveksamt om regeringens nu aktuella förslag kommer att innebära någon större förändring i praktiken. Det anförda innebär att vi anser att justitieutskottet bör tillstyrka motion Ju40 yrkande 3.

2. Tidigare och fler sociala insatser (c)

Kenneth Johansson (c) anför:

Jag anser att politiken när det gäller unga lagöverträdare har präglats av en ”snällism” och att sociala insatser i verkligheten har saknats, vilket har fått katastrofala följder för många ungdomar. Det är inte fråga om att mycket unga lagöverträdare skall dömas till fängelse och isolering och på så sätt känna av tuffare krav från samhället. Tvärtom är det helt nödvändigt att socialtjänstens verksamhet stramas upp och blir avsevärt mer professionell än i dag. Jag vill i framtiden se tidigare och fler sociala insatser. Ungdomsbrottsutredningen föreslår att påföljden byter namn till socialtjänstpåföljd och att den endast skall bli aktuell där det behövs kraftfulla åtgärder från socialtjänstens sida. Till domen skall bifogas ett kontrakt som skall skrivas under av båda parter. Jag anser att förslaget är ett steg i rätt riktning. Det anförda innebär att jag anser att justitieutskottet bör tillstyrka motion Ju42 yrkande 5.

3. Kvalitetssäkring av ungdomshemmen (m, fp, kd, c)

Chatrine Pålsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Anne Marie Brodén (m), Erik Ullenhag (fp), Kenneth Johansson (c), Magdalena Andersson (m) och Marita Aronson (fp) anför:

Många ungdomshem klarar inte av att ge ungdomarna den psykiatriska vård de har behov av. Olika huvudmän, staten, landstingen och kommunerna, får inte leda till att vården faller mellan stolarna. Därför måste, enligt vår uppfattning, samverkan mellan huvudmännen öka. Efter vårdtiden måste stödet från hemkommunens socialtjänst öka. Vi anser att ansvaret för ungdomar som dömts till sluten ungdomsvård bör ligga kvar hos Statens institutionsstyrelse. Vi anser också att ungdomshemmens dubbla uppgift att både ta emot ungdomar som omhändertagits med stöd av LVU och verkställa straffet för ungdomar som har begått mycket allvarliga brott kan ifrågasättas. Därför bör frågan om verksamheterna i framtiden skall separeras belysas. Det är inte självklart att barn och ungdomar som är placerade med stöd av LVU skall vistas på samma hem som ungdomar dömda till sluten ungdomsvård. Det anförda innebär att vi anser att justitieutskottet bör tillstyrka motion Ju42 yrkande 6.